

Посібник з вивчення Біблії в Суботній школі
з коментарями для вчителів
(квітень, травень, червень 2025 року)

АЛЮЗІЇ, ОБРАЗИ, СИМВОЛИ: ЯК ВИВЧАТИ БІБЛІЙНІ ПРОРОЦТВА

Шон Бунстра

ЗМІСТ

Вступ. Передвісники пророцтва	2
Урок 1. Деякі принципи пророцтв (29 березня – 4 квітня).....	4
Урок 2. Книга Буття як основа (5–11 квітня)	19
Урок 3. Образи зі шлюбу (12–18 квітня)	33
Урок 4. Народи: Частина 1 (19–25 квітня)	47
Урок 5. Народи: Частина 2 (26 квітня – 2 травня)	62
Урок 6. Розуміння жертви (3–9 травня)	76
Урок 7. Засади пророцтва (10–16 травня)	90
Урок 8. У Псалмах: Частина 1 (17–23 травня)	104
Урок 9. У Псалмах: Частина 2 (24–30 травня)	118
Урок 10. Кому прийшов кінець? (31 травня – 6 червня)	132
Урок 11. Рут і Естер (7–13 червня)	147
Урок 12. Передвісники (14–20 червня)	161
Урок 13. Образи кінця (21–27 червня)	175
Програма зростання та розвитку вчителів Суботньої школи. Частина 9	188

ПЕРЕДВІСНИКИ ПРОРОЦТВА

Під час Першої війни в Перській затоці (1991 р.) один відомий протестантський письменник й оратор висловив переконання, що в книзі Об'явлення передбачено цей конфлікт. Він аргументував свою думку тим, що задіяні в цій війні гелікоптери були схожі на сарану, описану в дев'ятому розділі книги Об'явлення. «І вона відкрила колодязь безодні, й піднявся дим із колодязя, наче дим з великої печі, й померкли сонце та повітря від диму з колодязя. І з диму на землю вийшла сарана, і дано їй владу, — таку владу, яку мають земні скорпіони» (Об'явл. 9:2, 3).

Не найкращий спосіб тлумачення біблійного пророцтва, чи не так? Однак подібні тлумачення зустрічаються досить часто. Справді, упродовж десятиліть у численних книгах, статтях, відео, а тепер і на веб-сайтах було опубліковано безліч прогнозів про останні події та навіть встановлювалися конкретні дати цих подій. Здебільшого центральною темою таких публікацій були війни або заворушення на Близькому Сході. Проте, о диво, щоразу ці прогнози не справджувалися.

Як адвентисти сьомого дня, ми дотримуємося іншого методу тлумачення, у центрі якого — Христос, а не якесь географічне місце на Близькому Сході та військові конфлікти, котрі там розгортаються. Ми розглядаємо пророцтва через призму великої боротьби між Христом і сатаною. Ця вселенська духовна боротьба досягне кульмінації, коли вірні Божі діти (див. Об'явл. 12:17; 14:12) зіткнуться з останньою кризою, пов'язаною з питанням поклоніння. Тоді кожен житель Землі обере, кому поклоняться: або Творцеві (див. Об'явл. 14:7), або звірові та його образу.

Важливим засобом для розуміння пророцтв про останні дні є другий розділ книги Даниїла, який містить не лише історичний опис пророцтв, але й ключ для тлумачення, який розкриває їхнє значення.

У другому розділі Даниїла послідовно зображено чотири світові імперії — Вавилон, Мідо-Персію, Грецію, Рим та встановлене Богом вічне Царство, «яке не зруйнується повіки. Це Царство жодному іншому народові не дістанеться. Воно розтрощить і знищить усі інші

царства, а саме стоятиме вічно» (Дан. 2:44). У паралельних пророцтвах у розділах 7 і 8 книги Даниїла викладено аналогічні відомості про те, що ці світові імперії виникатимуть і зникатимуть доти, доки не буде встановлене вічне Боже Царство.

У 7-му розділі Даниїла ангел-тлумач пояснює: «Ті великі чотири звіри — це чотири царства, котрі постануть на землі. Але царство перейде до святих Всевишнього, і володітимуть вони тим царством вічно, повік-віків» (вірші 17, 18).

Чотири світові імперії (Вавилонська, Мідо-Перська, Грецька та Римська) змінюють одна одну впродовж історії, поки після Другого приходу Ісуса Бог не встановить Своє вічне Царство.

З огляду на цю історичну перспективу як основу для розуміння пророцтв, цього кварталу ми вивчатимемо тему про те, як тлумачити біблійні пророцтва, зокрема деякі алюзії*, історії, образи й метафори, які розкривають пророчу істину та заключні події.

Ми почнемо з оповіді про Сотворіння в книзі Буття, котра є важливою для розуміння не лише пророцтв, але й провіщених ними подій, особливо викупної смерті Ісуса Христа. Далі перейдемо до Вавилонської вежі, служіння у святині, Псалмів, і навіть розглянемо деякі зі старозавітних шлюбів. У всіх цих та інших історіях ми побачимо дивовижні образи, символи й метафори. Якщо вивчатимемо їх із молитвою й покірним, смиренным духом, вони допоможуть нам пізнати і правильно зрозуміти пророцтва останнього часу, зокрема пророцтва книги Об'явлення. Якщо ж розгортати Біблію, маючи бунтарське, зухвале, уперте серце, — значить марнувати час

Звичайно, одного кварталу недостатньо навіть для того, аби почати вивчати всі історії й образи, які допомагають розкрити пророчу істину. Хто знає, можливо, для цього нам знадобиться вся вічність. А до того часу, з Божою допомогою спробуємо дослідити все, що зможемо.

Шон Бунстра — спікер/директор служіння «Голос пророцтва». Його програми та книги слугують джерелом натхнення по всьому світу. Ба більше, упродовж багатьох років Шон проводить євангелізаційні зустрічі на всіх континентах, крім Антарктиди.

*Алюзія — художньо-стилістичний прийом, натяк на загальновідомий історичний чи літературний факт у розрахунок на обізнаність читача, який має витлумачити цей натяк (прим. теолога).

Деякі принципи пророцтв

Біблійні тексти для дослідження:

**Єрем. 29:23, 24; Псал. 139:1–6; Дан. 12:4; Об'яв. 22:10;
2 Тим. 3:15–17; Євр. 4:12.**

Пам'ятний вірш:

**«А хто хоче хвалитися, нехай хвалиться тим, що
знає Мене, — розуміє, що Я Господь, Котрий творить
милосердя, правосуддя і правду на землі, бо саме
в цьому Моє задоволення, — говорить Господь»
(Єрем. 9:23).**

Щодо методів тлумачення пророцтв (як і щодо більшої частини написаного у Святому Письмі) між християнами немає згоди. Тому чимало людей дійшло висновку, що дослідження біблійних пророцтв — це марна трата часу. Зрештою, якщо християни дебатовують з приводу кожної йоти і крапки в пророцтвах, чи взагалі реально ці пророцтва правильно зрозуміти? На жаль, багато віруючих починає думати, що деякі книги Біблії, зокрема книгу Об'явлення, просто неможливо збагнути. Через це вони не досліджують пророчих книг, а уникають їх. Іноді до цього людей заохочує керований, здавалося б, найкращими спонуканнями пастор, вважаючи, що вивчення пророцтв більше проблем створює, ніж вирішує.

Так було не завжди. Упродовж перших вісімнадцяти століть християнської історії більшість християн цілком позитивно ставилися до біблійних пророцтв і між ними панувала дивовижна згода щодо ключових вісток цих пророцтв. Божий задум був таким: «Благаю вас, брати, Ім'ям Господа нашого Ісуса Христа, щоб ви всі говорили те саме, щоб не було між вами поділу, але щоб ви були поєднані однаковим розумінням і однією думкою» (1 Кор. 1:10).

Цього тижня ми дослідимо деякі принципи, які лежать в основі послідовного правильного розуміння пророцтв.

Неділя, 30 березня

ХТО ЧИТАЄ, НЕХАЙ РОЗУМІЄ

Завітайте до будь-якої християнської книгарні та перегляньте заголовки книг про біблійні пророцтва. Ви будете вражені кількістю поглядів і тлумачень. Може виникнути спокуса повірити, що ніхто не здатний по-справжньому зрозуміти зміст таких книг, як Об'явлення. Наприклад, один автор стверджує, що «антихрист» — це не що інше, як метафора; другий каже, що «антихрист» ще прийде в майбутньому; а третій запевняє: це лише посилання на щось або когось за часів язичницької Римської імперії. Як сказав один старий проповідник: «Мабуть, Біблія схожа на стару скрипку; на ній можна зіграти будь-яку мелодію за бажанням».

Проте сама Біблія не передбачає нічого подібного. Навпаки, вона заохочує нас до глибокого дослідження, оскільки Господь не говорить даремно, і ми можемо пізнати, що саме Він говорить через Своє Слово.

Прочитайте Матв. 24:15; Об'явл. 1:3; Матв. 11:29; Єрем. 9:23, 24. Що ці тексти повідомляють про намір Бога бути зрозумілим? _____

У багатьох університетах пропонується курс «Біблія як література» або подібні. Для віруючої людини це означає: відвідати незліченну кількість лекцій, а потім виявити, що

професор читає Біблію так само, як і язичницьку міфологію. Така концепція передбачає, що в цих оповідях може бути зерно моральної «істини», проте їх можна розуміти як завгодно. Таким викладачам концепція про богонатхненність Святого Письма видається смішною.

Отже, викладач читає Біблію, але не чує голосу Бога, Котрий промовляє саме до нього. Інші ж доходять висновків, які явно суперечать вістці Біблії. Люди, котрі читають Писання, проте не підкорилися Господу та не відкрили свого серця для пізнання істини, найвірогідніше не лише упустили її вістку, а й неправильно зрозуміють люблячий святий характер Бога, розкритий на її сторінках. Це відбувається простіше, ніж можна собі уявити. Ось чому формальне читання Біблії, без відповідних інструментів і (що найважливіше) без правильного ставлення під керівництвом Святого Духа, може нашкодити.

Якось невірющий чоловік читав Біблію. Коли його запитали, що він робить, той відповів: «Шукаю помилки. Шукаю помилки». Чому таке ставлення до читання Божого Слова є неправильним?

Понеділок, 31 березня

БОГ ХОЧЕ, ЩОБ ЙОГО ЗРОЗУМІЛИ

Ніщо так не бентежить нас, як нагальна необхідність говорити мовою, яку ледве знаєш, наприклад, перебуваючи в лікарні чи аптеці за кордоном. Ми знаємо, що потрібно сказати, однак нам бракує словникового запасу для передачі своєї думки.

У взаєминах із Богом виникає інша проблема. «Але як небо високо над землею, так Мої дороги далекі від ваших доріг, а Мої думки вищі від ваших думок» (Ісаї 55:9). Проблема не в тому, що Господь не володіє достатнім словниковим запасом для спілкування з нами; проблема полягає в тому, що ми не володіємо такими інтелектуальними здібностями і словниковим запасом, щоб зрозуміти Його.

Що повідомляють наведені тексти про здатність Бога розуміти порівняно з нашими розумовими можливостями?

Псал. 139:1-6

Псал. 147:5

Римл. 11:33

1 Івана 3:20

Ми ніколи не зможемо навіть мікроскопічною мірою збагнути Божий розум, оскільки Він нескінченний і всезнаючий. Зрештою, ми навіть не можемо зрозуміти все про Його створіння. Як же нам тоді осягнути Його як Творця? Для нас це неможливо.

Хоч ми ніколи не зрозуміємо всього, однак можемо збагнути те, що необхідно для нашого спасіння (див. 2 Тим. 3:14, 15). Пояснюючи Євангеліє своїм слухачам, апостоли часто посилялися на пророцтва, які вже здійснилися. З цього можна зробити висновок: одна з ключових цілей пророцтва — проілюструвати План спасіння. Фактично біблійне пророцтво має так чи інакше привести нас до Ісуса й обітниці спасіння, яке Він пропонує всьому людству.

Зрештою, Господь, у Якому було створено все (див. Кол. 1:16; Івана 1:1–3), сходить на Землю, а потім приносить Себе в жертву на хресті за гріхи кожної людини, навіть найнікчемнішої. Ось як сильно Бог любить усіх нас! Здійснивши все це задля нас, Господь бажає, аби всі знали, що Він пропонує нам в Ісусі. Саме це завдання і виконує пророцтво.

Хоч існує чимало невідомого нам, чому так важливо тепер зосередитися на тому, що ми знаємо, і дотримуватися вже відомого, а не заціклюватися на незвіданому?

Вівторок, 1 квітня

«ДАНИІЛЕ , ЗАЛИШИ ЦІ СЛОВА В ТАЄМНИЦІ»

Прочитайте Дан. 12:4. Що Господь сказав Даниїлові? (Порівняйте з Об'явл. 22:10).

Нерідко можна почути, що проповідники трактують текст Дан. 12:4 як передвіщення технологічного й наукового розвитку безпосередньо перед Другим приходом Христа. Багато хто також вважає, що цей вірш відображає прогрес у комунікаційній діяльності, який відбувся за останнє століття. Таку думку

можна зустріти в багатьох наших книгах. І хоч такі тлумачення допустимі, наведений вірш може означати й щось інше.

Прочитайте текст ще раз. Настанова ангела Даниїлові починається з наказу: «Залиши ці слова в таємниці і запечатай Книгу» (12:4). Ідеться про саму книгу Даниїла. Отож, можливо, що знання, яке раптово примножитья наприкінці часу, — це знання самої книги Даниїла?

У цьому книга Даниїла відрізняється від Об'явлення, адже Іванові було наказано не запечатувати його книгу (Об'явл. 22:10). Книга Об'явлення мала бути зрозумілою від самого початку, «бо час близько». На відміну від неї, книгу Даниїла читачі мали зрозуміти ясніше певного часу у віддаленому майбутньому.

Упродовж століть багато християнських мислителів намагалися пояснити книгу Даниїла, і деякі досягли в цьому значного успіху. Однак розуміння пророцтв Даниїла раптово покращилося після завершення в 1798 році пророцтва про 1260 років. Тоді численні тлумачі по всьому світу почали доходити висновку, що близько 1843 року має статися щось надзвичайне. Найпомітнішим із цих тлумачів був Уїльям Міллер. З його проповідей почався Великий адвентистський рух XIX століття; тоді ж відбулася низка подій, наслідком яких стали поява Церкви «останку» та чітке розуміння вісток трьох ангелів.

Тобто, виникнення глобального руху адвентизму — це виконання пророцтва Даниїла про те, що «знання примножуватимуться» в «час кінця».

На противагу цьому, не вдаючись до суджень щодо спасіння людей, подумайте про духовну темряву, у якій перебуває велика частина християнського світу. Більшість християн ігнорує і навіть відкидає базові знання: наприклад про те, що субота — це освячений Богом сьомий день тижня, день поклоніння, установлений ще в Едемі. А перевага надається святкуванню неділі, корені якого сягають часів язичницького Риму. Або подумайте про цілковиту неосвіченість щодо питання смерті, адже переважна більшість християн вірить у язичницьку концепцію, що померлі негайно переходять в інший світ — або в райське блаженство, або у вічно палаюче пекло.

Будемо ж дякувати Богові за відкрите нам знання істини та з Його допомогою дотримуймося цієї істини!

Середа, 2 квітня

ВИВЧЕННЯ СЛОВА

Своїм розумінням біблійних пророцтв адвентисти сьомого дня значною мірою завдячують Уїльяму Міллеру. Хоч він не все правильно зрозумів у ключових уривках (таких, як Дан. 8:14), однак методологія Міллера важлива, оскільки проклала шлях для виникнення нашого руху Останку в завершальні дні історії Землі.

Прочитайте Матв. 5:18; 2 Тим. 3:15–17; Луки 24:27. Як нам слід ставитися до біблійних пророцтв?

Певною мірою вивчення Біблії подібне до складання великого пазла. Коли перед вами лежить зразок картини і гора маленьких фрагментів (їхня кількість часом сягає багатьох тисяч), з яких треба скласти цю картину, ви можете просто розгубитися і навіть впасти в розпач. Недостатньо поєднати кілька фрагментів, щоб зрозуміти, яку частину картини ви склали. У цій грі-головоломці існують свої правила, методи, підказки, дотримуючись яких, можна успішно скласти картину. Тут вимагається велике терпіння, зосередженість, уважність, креативність, логіка. Поєднавши сотні фрагментів, ви нарешті отримуете бажаний результат, і це приносить вам задоволення.

Одна з головних помилок християн у вивченні Біблії полягає в тому, що вони ставляться до Писань як до збірки висловів чи прислів'їв і не більше. Дехто звертається до короткого покажчика на початку Біблії видавництва «Гедеонових братів». У цьому покажчику можна знайти окремі вірші на низку тем, тому читач припускає, що тут викладена повнота вчень Біблії на певні теми.

На жаль, ці люди дотримуються такого самого підходу щодо пророцтв: виривають окремі вірші із контексту і порівнюють його з поточними подіями замість того, щоб зіставити з іншими

відповідними віршами Біблії. Частково це стало причиною появи сьогоднішніх численних книг на тему пророцтв. Такі книги потрібно виправляти кожні кілька років, оскільки автори помилялися як щодо прогнозованих подій, так і щодо часу.

Ось чому так важливо не просто вибрати певні тексти на якусь тему, а уважно вивчати все, що Біблія повідомляє з цього питання, а також брати до уваги відповідний контекст. Дуже легко вирвати вірші з контексту і тлумачити їх, як заманеться.

Яким був ваш досвід спілкування з людьми, котрі використовують лише певні вибрані тексти, намагаючись у такий спосіб аргументувати свою думку? Наприклад, думку про стан мертвих або навіть про суботу. Як найкраще відповісти в подібній ситуації?

Четвер, 3 квітня

ОБРАЗНО ЧИ БУКВАЛЬНО?

Одне з ключових питань, яке потрібно вирішити дослідникам пророцтв, таке: як визначити, чи певний біблійний уривок слід розуміти буквально чи образно? Як встановити, чи автор використав символічну мову? І якщо це образна мова, то як дізнатися, що означають символи? Найкращий спосіб полягає в тому, аби довідатися, як цей образ або символ використовується в усій Біблії, замість того, щоб зважати на застосування цього символу в наш час. Наприклад, дехто вважає, що символ ведмедя в Даниїла 7 указує на Росію, оскільки сьогодні це зображення часто використовується як символ Росії. Такий спосіб тлумачення пророчої символіки і неправильний, і ненадійний.

Прочитайте наведені тексти, дозволяючи Біблії пояснити саму себе (дати визначення власним поняттям). Який пророчий символ є спільним для текстів у кожному випадку? Згідно з Біблією, що він відображає?

Дан. 7:7; 8:3; 7:24 _____

Об'явл. 1:16; Ефес. 6:17; Євр. 4:12 _____

Об'явл. 12:1; 21:2; Ефес. 5:31, 32; Єрем. 6:2 _____

Коли ми дотримуємося простого правила, згідно з яким Біблія дає визначення власним термінам, пророча символіка стає не такою вже й таємничою. Наприклад, ми виявляємо, що рік

може символізувати політичну владу чи народ, меч — Слово Боже, а жінка — церкву. На цих прикладах ми чітко бачимо, як Біблія пояснює сама себе.

Однак нас цікавить: чому Бог часом воліє говорити символами, а не прямо? Наприклад, чому Петро в тексті 1 Петра 5:13 загадково назвав місто Рим Вавилоном?

Причин, чому Бог вирішив звіщати пророцтва через символи, може бути чимало. Наприклад, якби за часів новозавітної Церкви в книзі Об'явлення Рим прямо був названий винуватцем зла, тоді Церква зазнала б ще жакхливіших переслідувань. Якими б не були причини, ми можемо вірити: Господь хоче, щоб ми зрозуміли значення символів.

Хоч деякі символи і пророцтва залишаються загадками, як зосередження на тому, що ми вже розуміємо, може зміцнити нашу віру?

П'ятниця, 4 квітня

ДЛЯ ПОДАЛЬШОГО ДОСЛІДЖЕННЯ:

Прочитайте в книзі Е. Уайт «Велика боротьба» розділ «Американський реформатор» (С. 319–324).

«Служителі та народ заявляли, що пророцтва з книги Даниїла й Об'явлення — це незбагненні таємниці. Проте Христос звернув увагу Своїх учнів на слова пророка Даниїла щодо подій, які мали відбутися за їхнього часу, і сказав: “Хто читає, нехай розуміє” (Матв. 24:15). А твердження, що Об'явлення — незбагненна таємниця, суперечить самій назві цієї книги: “Об'явлення Ісуса Христа, яке дав Йому Бог, щоби показати Своїм рабам те, що має незабаром статися... Блаженний той, хто читає, і ті, хто слухає слова пророцтва та дотримується написаного в ньому, адже час близький” (Об'явл. 1:1–3)...

Як наважуються люди, що володіють Богонатхненним свідченням, навчати, що книга Об'явлення — незбагненна таємниця? Це — розкрита таємниця, відкрита книга. Дослідження Об'явлення спрямовує думки до пророцтв Даниїла; і ці обидві книги відкривають надзвичайно важливі настанови, дані Богом людям про події, що мають статися наприкінці історії Землі...

Іванові були відкриті переживання Церкви, які становлять великий інтерес. Він бачив становище, небезпеку, боротьбу й остаточне визволення Божого народу. Він записав заключні вістки, які закінчатся жнивими на Землі, — снопи будуть зібрані до небесних клунь, а солома — знищена вогнем. Іванові були відкриті надзвичайно важливі істини, особливо ті, що стосуються останньої Церкви, щоб ті, хто навернувся від омани до Істини, знали про боротьбу і небезпеки попереду. Ніхто не повинен залишатися в темряві та незнанні про майбутні події» (Е. Уайт. Велика боротьба. С. 341, 342).

Запитання для обговорення:

1. Деякі біблійні пророцтва були написані за сотні і навіть тисячі років до їхнього виконання. Як вивчення цих пророцтв може зміцнити нашу віру? Які пророцтва сприяли зростанню вашої довіри до Біблії і, що важливіше, до Бога, Котрий надихав її авторів? Наприклад, як другий розділ книги Даниїла дає нам вагомі й логічні підстави вірити не лише в існування Бога, а й у Його всезнання, зокрема й знання майбутнього?

2. Які найкращі способи захистити себе від багатьох безглуздих і спекулятивних спроб тлумачити пророцтва (навіть якщо це роблять члени нашої громади)? Чому нам слід ретельно дотримуватися настанови: «Усе досліджуйте і доброго держіться» (1 Сол. 5:21)?

Пам'ятний текст: Єрем. 9:24.

Біблійні тексти для дослідження: 2 Тим. 3:15–17.

ЧАСТИНА I: ОГЛЯД

На початку своїх занять з вивчення Біблії професор семінарії кожного семестру ставив своїм студентам просте й водночас складне запитання: «Який найважливіший інструмент є у вашому розпорядженні, котрий допомагає вам зрозуміти Біблію?» Студенти пропонували, на їхню думку, найкращі варіанти: «біблійні словники», «молитва», «Святий Дух», «знання біблійних мов» (давньоєврейська, грецька), «програмне забезпечення для аналізу біблійних текстів» тощо. Вислухавши всі відповіді студентів, професор погодився, що все перелічене корисне, проте існує ще один інструмент, якого вони не згадали. Їхній найважливіший ресурс – час.

Безперечно, найважливішим необхідним інструментом для дослідження Святого Письма є час, якого зазвичай у нас найменше. Коли ж ми готові й бажаємо вкладати час у справу вивчення Біблії, перед нами постане наступне запитання: а як правильно досліджувати Біблію? Тобто, які принципи мають спрямовувати нас на шляху дослідження й розуміння цієї Книги?

Теми уроку: Цього тижня ми розглянемо десять принципів читання пророчого біблійного тексту. Перші п'ять принципів стосуватимуться нашого сприйняття самого тексту: відкритість (читати як новий текст), уважність (читати як важливий текст), естетичність (читати як красивий текст), контекст (читати, зважаючи на біблійну передісторію), інтертекстуальність (читати у світлі інших біблійних уривків).

Наступні п'ять принципів читання стосуються нашої реакції на текст, аби ми могли переконатися, що справді слухаємо Слово

Боже: духовність (читати як богонатхненний текст), розумність (читати як складний текст), колективність (читати як текст, адресований церковній спільноті), екзистенційна значущість (читати як текст, безпосередньо пов'язаний з нашим життям), етичність (читаючи, тлумачити відповідально).

ЧАСТИНА II: КОМЕНТАР

Увага до тексту

Біблійний текст — основа будь-якої дискусії на тему біблійних пророцтв. Отож найперший намір читача Писання має полягати в тому, щоб читати біблійний текст пророцтва, міркуючи як дослідник.

1. Відкритість. Читайте текст так, ніби це новий текст, якого ви не розумієте. Цікаво, що ангел Гавриїл пояснив Даниїлові відкрите йому пророцтво (див. Дан. 9:21–23) лише після того, як Даниїл визнав, що «не міг зрозуміти його» (8:27). Біблія повідомляє: люди без Бога природно перебувають у «темряві» (Івана 1:5). Справді, найпоширенішою спокусою при початковому розгляді біблійних пророцтв, є переконання, що ми розуміємо їхню вістку ще до того, як прочитали текст. У такий спосіб ми привносимо своє бачення в текст (*ейсегеца*), замість того щоб дозволити тексту говорити самому за себе (*екзегеза*). Так відбувається тоді, коли ми читаємо біблійні пророцтва з позиції власних міркувань або у світлі сучасних нам подій.

2. Уважність. Біблійне пророцтво містить важливу інформацію про долю світу й життєво важливі істини про спасіння людини (див. 2 Тим. 3:15–17). Біблійні пророки ретельно добирали свої слова й засоби вираження, аби передати натхненне видіння. Тому читайте текст повільно, звертаючи увагу на слова. Прочитайте його кілька разів, щоб нічого не упустити під час читання. У такий спосіб «ми виявимо вируючі потоки живої води там, де неуважний читач бачить лише пустелю» (Е. Уайт. Виховання та освіта. С. 191). Краще визнати, що ви чогось не розумієте, ніж задовольнятися поверховим або хибним розумінням тексту.

3. Естетичність. Літературні жанри тексту (його структура, паралелізми) допоможуть розшифрувати вістку пророцтва.

Пророцтво Даниїла про статую-ідола в другому розділі пояснюється його паралельним пророцтвом про чотирьох звірів у сьомому розділі. Також існують паралелі між пророцтвами в книзі Даниїла та в книзі Об'явлення. Проаналізуйте наведену нижче таблицю, у якій апокаліптичне видіння з розділів 13–14 книги Об'явлення багато в чому збігається з пророцтвом у розділі 7 книги Даниїла, яке також відповідає пророцтву з розділу 8 цієї самої книги.

Даниїла 7	Об'явлення 13–14
Звірі з моря (Дан. 7:1–3)	Звір з моря (Об'явл. 13:1)
Лев (Дан. 7:4)	Звір з 10 рогами (Об'явл. 13:1)
Ведмідь (Дан. 7:5)	Леопард (Об'явл. 13:2)
Леопард (Дан. 7:6)	Ведмідь (Об'явл. 13:2)
Звір з 10 рогами (Дан. 7:7)	Лев (Об'явл. 13:2)
Узурпаторська влада (Дан. 7:8)	Узурпаторська влада (Об'явл. 13:3–18)
День Викуплення (Дан. 7:9–12/ Дан. 8:14)	Вістки трьох ангелів (Об'явл. 14:1–13)
Син Людський (Дан. 7:13, 14)	Син Людський (Об'явл. 14:14–16)

Наведені паралелі натякають, що небесний День викуплення/День суду з розділів 7, 8 книги Даниїла відповідає описаному в Об'явл. 14 проголошенню Триангельської вістки на Землі, а також відбувається одночасно з ним.

4. Контекст. Історичний контекст: в 11-му розділі пророк Даниїл використав подію військового зіткнення між армією північного Вавилону та армією південного Єгипту в Каркеміші (пор. Дан. 11 та Єрем. 46:2) як основу для свого пророцтва про есхатологічні війни між північним і південним царем.

Літературний контекст: факт, що розділ 7 Даниїла написаний арамейською мовою, тогочасною міжнаціональною мовою спілкування, тоді як розділ 8 цієї ж книги написаний давньоєврейською, мовою Ізраїля, може вказувати на те, що пророцтво з розділу 7 зосереджується на земних царствах і має універсальне міжнародне призначення, тоді як пророцтво з розділу 8 зосереджується на Божому народі та має духовний вплив.

5. Інтертекстуальність. Оскільки пророчий текст тлумачить сам себе, його значення необхідно шукати насамперед у ньому самому. Цей підхід також ґрунтується на фундаментальному принципі, якого дотримувалася Еллен Уайт, запозичивши його в реформатора Мартіна Лютера: «Писання пояснює Писання, один уривок є ключем до інших уривків» (Євангелізм. С. 581). Наприклад, образи барана і козла з 8-го розділу Даниїла, разом із багатьма лінгвістичними зв'язками із 16-им розділом Левітів, свідчать, що пророцтво з 8-го розділу стосуються Дня викуплення.

ЗОСЕРЕДЖЕННЯ НА ОСОБИСТІЙ РЕАКЦІЇ

Якість вивчення пророцтва також залежить від духовного стану і способу мислення дослідника.

1. Духовність. Святе Письмо натхнене Богом. Тому логічним буде такий висновок: аби правильно й цілковито збагнути той чи інший текст, необхідно задіяти духовний чинник. Бо такі речі «досліджуються духовно» (1 Кор. 2:14). На практиці ця думка означає, що віра й молитва слугують важливими чинниками для успішності процесу екзегези. Молитва доповнить дослідження чудом Божої допомоги. Віра в те, що Господь надихнув біблійний текст пророцтва і що воно здійсниться, наділить розум здатністю бачити його виконання, тоді як інші нічого не побачать.

2. Розумність. Завдання зрозуміти натхненний текст вимагає від нас старанності й крпітких зусиль. Про такі зусилля Еклезіаст писав: «Це праця тяжка, яку дав Бог для людських синів» (Екл. 1:13, переклад І. Огієнка). Дієслово «розуміти» – ключове слово в книзі Даниїла (використовується 15 разів). Бо «хто хоче хвалитися, нехай хвалиться тим, що знає Мене, – розуміє, що Я Господь» (Єрем. 9:23). Тобто пізнання Бога – кінцева мета мудрості.

3. Колективність. Біблійний текст пророцтва дійшов до нас завдяки свідченню громади Божого вибраного народу, тому призначений також для церковної спільноти Божого народу. І хоч дослідження Слова Божого не виключає внеску окремої людини, воно залучає також інших братів і сестер по вірі. Коли

Господь говорить, Він зазвичай звертається до Свого народу як до єдиної громади, котра поклоняється Йому: «Слухай, Ізраїлю» (Втор. 6:4). Даниїл провістив, що наприкінці часів Божий народ, «розумні», «зрозуміють» (Дан. 12:10).

4. Екзистенційна значущість. Якщо ми не дозволимо Святому Письму змінити нас та вплинути на наше життя, то не зрозуміємо його. Щоб проілюструвати цю думку, нам було б добре розглянути історію про європейського місіонера в Африці, котрий глузував зі свого африканського слуги через те, що той читав Біблію: «Чому ти читаєш Біблію? Адже це просто зібрання казок». Африканський слуга відповів: «Якби я не читав Біблію, то вже давно з'їв би тебе». У цьому уроці міститься важливе свідчення про могутню дію Слова Божого, яке порівнюється із «двосічним мечем» (Євр. 4:12). Отже Боже пророче Слово може не тільки розсікати гріхи наших ворогів і гнобителів, але також свідчити «проти» нас (Втор. 31:26).

5. Етичність. На жаль, біблійні пророцтва часто використовувалися для підтримки людського беззаконня. Расистські теорії, які просували ідею переваги білої раси над чорною, щоб виправдати апартеїд і рабство, були наслідком спотвореного розуміння пророцтва з Бут. 9:25. Антисемітизм, котрий призвів до погромів і хрестових походів та зіграв значну роль у вбивстві шести мільйонів євреїв, ґрунтувався на неправильному тлумаченні біблійних пророцтв (зокрема, Дан. 9:24). Упродовж усієї історії жорстоке поводження і злочини, скоєні проти жінок у приватному сімейному колі, часто виправдовувалися пророцтвом з Бут. 3:16. Вивчаючи цього кварталу Боже пророче Слово, дозволимо натхненному Писанню повністю контролювати наші уми й серця, щоб нам здобути «виховання в праведності» (2 Тим. 3:16).

ЧАСТИНА III: ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ

Використайте уроки цього тижня, щоб відповіді на наведені нижче запитання в контексті уривка 2 Тим. 3:15–17.

Увага до тексту:

1. Які слова є ключовими в уривку 2 Тим. 3:15–17?

2. Поміркуйте над важливістю словосполучення Святе Писання і слів мудрий, богонатхненне, досконалий та обговоріть це питання.

3. Чому вивчення Святого Писання спонукає до глибокого мислення?

4. Яка структура цього тексту?

5. Який контекст цього уривка?

6. Знайдіть ще два біблійних тексти на цю саму тему.

Наприклад, тексти Псал. 119:97–104 та Івана 5:39. Виявіть паралелі між цими текстами, порівняйте їхні теми. Що в них спільного та відмінного?

Зосередження на власній реакції:

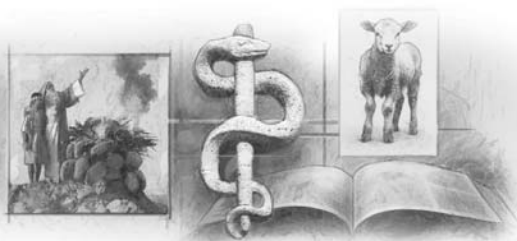
1. Які слова в уривку 2 Тим. 3:15–17 указують на важливість і необхідність підходити до вивчення Святого Письма з благоговінням? Наприклад, поміркуйте й обговоріть таке словосполучення: Святе Писання (означає необхідність духовного підходу); слово богонатхненне (дар від Бога; вплив Святого Духа).

2. Які слова в тексті наголошують на необхідності читати розумно? Наприклад, поміркуйте й обговоріть такі слова: знати (когнітивна функція; інформація для вивчення), мудрий (вправа мислення, аби порівнювати і правильно застосовувати), навчання (здатність отримувати настанови й вивчати нові уроки).

3. Які слова вказують на потребу в груповому дослідженні Слова? Наприклад, поміркуйте й обговоріть такі слова: змолоду (залучення батьків), виправлення (залучення Бога), добре діло (щось зроблено для людей, які потребують допомоги).

4. Які слова вказують на необхідність застосування тексту в особистому житті? Наприклад, поміркуйте та обговоріть такі слова: зробити мудрим (виховує почуття проникливості, особисте судження). Які слова стосуються потреби в етичній чутливості? Наприклад, поміркуйте та обговоріть такий вислів: в праведності (розвиває здатність розрізняти, що є правильним).

Книга Буття як основа

Біблійні тексти для дослідження:

Ісаї 40:7, 8; Бут. 22:1–13; Івана 3:16; Об'явл. 5:5–10;
1 Кор. 15:15–19; Об'явл. 12:1–9.

Пам'ятний вірш:

**«Наступного дня він бачить Ісуса, Який іде до нього,
і каже: Ось Агнець Божий, що на Себе бере гріх
світу!» (Івана 1:29).**

Одна з головних проблем, пов'язаних із сучасним тлумаченням біблійних пророцтв, зокрема пророцтв книги Об'явлення, полягає в тому, що тлумачі не беруть до уваги давні витоки цієї книги. Її автор розраховує на обізнаність читачів зі Старим Завітом, тому використовує такі поняття, які мали би бути добре відомі їм.

Під час вивчення текстів з Об'явлення корисно пошукати подібні уривки в усій Біблії. Водночас Слово Боже містить і ключові тексти, які слугують основою для розуміння книги краще за інші тексти. Особливо це стосується книги Буття, де описано шлях, яким наш світ спустився в гріховний хаос. Майже

кожне ключове поняття, згадане в Об'явленні, у тій чи іншій формі використовується в перших розділах Біблії.

Цього тижня ми вивчимо кілька важливих понять, які є серцем книги Об'явлення. Таких понять існує чимало, але ми виберемо кілька та з їх допомогою проілюструємо надзвичайно важливу думку: розуміння давніх основ, на яких ґрунтується Об'явлення, дає дослідникові змогу побачити незліченну кількість нюансів у тексті. Кожен із цих нюансів містить важливі уроки щодо природи Бога, людини та особливостей боротьби, яка точиться в нашому Всесвіті, а отже, і в нашому житті.

Неділя, 6 квітня

ПРИНЦИП «ПЕРШОЇ ЗГАДКИ»

Більшість освітніх програм починається з узагальненого курсу й повторення (що часто позначається номером «101»). Цей курс охоплює загальні й базові принципи, які слугуватимуть основою для подальшого навчання, коли ви будете дедалі більше заглиблюватися в предмет. Аналогічно, перечитуючи всю Біблію, ви швидко довідуєтеся, що Бог також має узагальнений курс у книзі Буття. Тут Він викладає поняття, які потім докладніше відображені в інших книгах Біблії.

Отож ви виявите, що перша згадка в Біблії якогось поняття або символу (особливо в перших розділах книги Буття) визначає загальне розуміння цього поняття в Писанні. Перші згадки допоможуть вам зрозуміти, як воно використовується в подальшому.

Деякі дослідники Біблії називають такий взаємозв'язок «законом першої згадки». Правильніше було б сказати не «закон», а «принцип» або «закономірність», оскільки він не беззаперечний та існує багато винятків із цього правила. Як під час загального вивчення Біблії, так і біблійних пророцтв зокрема, виявляється певна закономірність, яка полягає в тому, що Бог поступово, дедалі більше й більше відкриває Своїм дітям певну біблійну ідею (див. 2 Петра 1:19; Прип. 4:18). Тобто Він починає з базового поняття, а потім доповнює його певними елементами все більше й більше упродовж років, десятиліть і

навіть століть. Така закономірність називається «прогресуючим відкриттям істини».

Прочитайте Ісаї 40:7, 8; Мал. 3:6; Євр. 13:8. Який принцип містять ці тексти, що допоможе вам правильно вивчати пророцтва в подальшому? _____

Значна частина сучасного світу говорить про «правдоподібність» замість «істини», оскільки вважає: «істина» — це дещо пластичне, що може змінюватися з часом. Тому сама концепція «істини» видається їм підозрілою.

Проте, коли Бог встановлює істину, Він не змінює Своєї думки. Якщо Він починає навчати Своїх людей істини, то можна розраховувати, що повторення того самого біблійного принципу чи теми не змінять значення цієї істини. Навпаки, повторення проливає більше світла на це значення. Отже, щоб вивчати пророцтва, доцільно спочатку поглибити своє розуміння книги Буття. У ній ви знайдете багато ключових понять, які пояснюються вперше, а потім зможете опиратись на це концептуальне розуміння під час дослідження інших книг Біблії.

Чому так важливо не дозволяти нікому й нічому, попри привабливість і логічність представлених ідей, послабити нашу довіру Біблії та її непомильним істинам? Як саме, навіть непомітно, ця довіра може ослабнути?

Понеділок, 7 квітня

РОЗУМІННЯ БОЖОЇ ЛЮБОВІ

Певною мірою успадкування гріховної природи означає, що наше сприйняття світу заплямоване власною схильністю до егоїзму й гордості. Ми споглядаємо світ з власного обмеженого погляду, а не з позиції всезнаючого Бога (що очевидно). Напевно жодне інше поняття не було так спотворене грішним людським родом, як «любов». Зазвичай популярна культура пропагує розуміння любові як такої, що зосереджується на самореалізації, а не на інших. Через такий егоцентричний підхід до цього поняття нам важко зрозуміти, як його розцінює Бог.

Розуміння природи любові – це важливий ключ до розуміння біблійних пророцтв. Одна з ключових тем великої боротьби — існування суттєвого непорозуміння щодо характеру Господа. Завершуючи свою книгу «Велика боротьба», Еллен Уайт пише: «Всесвіт – чистий. У всьому незліченному творінні б'ється один пульс гармонії і радості Від Того, Хто створив усе це. Течуть потоки життя, світла і щастя в усі простори безмежного світу. Від найменшого атома до найбільших галактик – усе живе й неживе у своїй незатьмареній красі та досконалій радості свідчить про те, що Бог є любов» (Велика боротьба. С. 678).

Прочитайте Бут. 22:1–13. Перша біблійна згадка про «любов» міститься в тексті Бут. 22:2. Чого ця історія навчає нас про природу Божої любові? _____

Часом корисно не лише шукати, де поняття з'являється в Біблії вперше, але також знайти першу згадку про те саме поняття в окремих книгах Біблії. Особливо це стосується Євангелій. У текстах Матв. 3:17; Марка 1:11; Луки 3:22 та Івана 3:16 ми знаходимо першу згадку про любов у кожному з Євангелій.

Наприклад, перша згадка про любов у Євангелії від Івана (3:16) надзвичайно інформативна. Схоже, що це алюзія на вищенаведену історію про Авраама й Ісаака. Віра Авраама в Бога була такою, що він довірився Йому та вирішив: Господь може воскресити його сина, якщо він принесе його в жертву (див. Євр. 11:19). Це прообраз любові Бога до людського роду. Він полюбив нас настільки, що «дав Свого Єдинородного Сина» (див. Бут. 22:2, 12, 16), а потім воскресив Його з мертвих. У такий спосіб нам дано одкровення про любов, саможертвону любов Господа до нас.

Як нам хоч би почати виявляти до інших таку саможертвону любов, яку Бог має до нас? Чому така любов не є природною для більшості з нас?

Вівторок, 8 квітня

ЗАПИТАННЯ ІСААКА: «А ДЕ Ж ЯГНЯ?»

Перша згадка в Біблії про ягня (давньоєвр. *se*) зустрічається в тій самій історії, що й перша згадка про любов. Це 22-ий роз-

діл Буття. Безумовно, ягня – один із символів, які найчастіше повторюються в книзі Об'явлення, у якій Ісуса названо «Агнцем» понад 20 разів. В одній з найбільш приголомшливих сцен у книзі Об'явлення (розділи 4, 5, коли апостол Іван споглядає тронний зал Бога) Агнець відіграє ключову роль.

Прочитайте Бут. 22:7, 8; Вих. 12:3–13; Об'явл. 5:5–10. Як історія про те, що Ісаак майже був принесений у жертву, допомагає нам зрозуміти, що символізує ягня? Як ця історія пов'язана з тим, що Іван описав у розділі 5 книги Об'явленні? _____

Першу біблійну згадку про *се* (ягня) знаходимо в запитанні Ісаака: «А де ж ягня?» (Бут. 22:7). Цікаво, що решта Біблії дуже докладно відповідає на це запитання. Інші 38 книг Старого Завіту ведуть читача шляхом, який поступово розкриває відповідь на запитання Ісаака. З'являється дедалі більше подробиць: від ритуалів Пасхи до раннього життя Давида і далі. Уся біблійна історія пронизана незліченними месіанськими пророцтвами, які підводять до відповіді на запитання Ісаака. Згодом у Новому Завіті дано відповідь на це запитання, коли Ісус з'являється в плоті і крові, служить серед Свого народу та врешті приносить Своє життя в жертву на хресті.

Водночас подивіться на першу згадку про Агнця в Євангелії від Івана (див. Івана 1:29–34). Здається, ніби Іван Хреститель особисто відповідає на запитання Ісаака в найбільш доречній ситуації. Грішники каються і занурюються у воду під час хрещення, що символізує духовну смерть грішника і початок нового життя. У цих обставинах несподівано з'являється Ісус, Агнець Божий, і, згідно з розповіддю Матвія, небеса відкриваються, аби повідомити про Нього: «Це є Син Мій Улюблений, Якого Я вподобав» (Матв. 3:17). Зверніть увагу: Отець сповіщає з Небес про вирішення проблеми Авраама та Ісаака через Агнця (див. Бут. 22:11–14).

Якщо переплести всі ці ниті разом, стає зрозуміло, що Ісус, Агнець Божий, замістив нас Собою. Цей факт проливає багато світла на те, як слід зрозуміти образ заколеного Агнця у видінні Івана.

Чому знання про те, що Ісус замінив нас Собою, — основа нашого спасіння? Яку б ми мали надію без Спасителя, Котрий замінив нас, особливо під час Суду?

Середа, 9 квітня

СТАВЛЕННЯ ДО СМЕРТІ

Напевно, найжорстокішим аспектом життя у світі, відокремленому від свого Творця, є те, що на живе творіння на кожному кроці чатує смерть. Вона напоготові вразити будь-якої миті. Це данина, яку ми платимо за від'єднання від єдиного Джерела життя у Всесвіті – від Бога-Творця. Сама по собі смерть відіграє провідну роль у біблійному пророцтві: як серйозність проблеми смерті, так і (що ще важливіше) вирішення цієї проблеми можна пізнати лише в Ісусі та в Його смерті й воскресінні.

Як перша згадка про смерть у Біблії, так і перший її випадок проливають чимало світла на цю провідну тему пророцтва. Вони допомагають нам зрозуміти серйозність проблеми гріха і дають важливі інструменти для розуміння Божого вирішення проблеми.

Прочитайте тексти Бут. 2:15–17; 4:8–15; 1 Кор. 15:14–19; Об'явл. 1:18. У цих уривках вперше згадуються смерть і випадки смерті. Що наведені тексти повідомляють нам про те, чому люди помирають, як Бог дивиться на смерть та як розв'язав нашу проблему? _____

Ми часто чуємо думку, що «смерть — лише частина життя». Це неправда. Смерть — протилежність життю, знищення життя. Це чужий і непрошений гість, який ніколи не мав бути частиною нашого досвіду. Хоч ми звикли до смерті, наші серця все одно рішуче протестують, коли ми стикаємося з нею, бо людський рід досі колективно усвідомлює, що з ним щось докорінно не так. Якою би болісною не була смерть, деякі випадки смерті здаються навіть трагічнішими за інші, як-от смерть дитини. Здебільшого ми очікуємо, що батьки помруть раніше своїх дітей, адже ми змирилися із цим як з нормою.

Однак перша смерть, згадана у Святому Письмі, суперечить цій очікуваній нормі. До того як Адам і Єва померли самі, вони

пережили трагедію смерті. Їхній праведний син був убитий своїм несправедливим братом. Це була особливо несправедлива смерть.

Подумайте про Ісуса. Праведник, убитий несправедливими, подібно до Авеля. Яка смерть могла бути більш несправедливою, ніж смерть Христа? Які інші паралелі можна знайти між смертю Авеля і смертю Христа на хресті? Як природа смерті Авеля може допомогти нам зрозуміти, чому Ісус має «ключі від смерті й від аду [могили]» і що Бог пропонує нам у Ньому?

Чому без розв'язання проблеми смерті наше життя було би безперспективним, безглуздим і даремним? Як цей факт свідчить нам про необхідність бути вдячними Ісусові за те, що Він здійснив для нас?

Четвер, 10 квітня

ЗМІЙ

Поклоніння — ключове питання книги Об'явлення. Винуватця й організатора фальшивих систем поклоніння названо «змієм» (Об'явл. 13:2–4). Наголос на змієподібності цього занепаłego херувима не випадковий. Це явно спрямовує нас до Едемського саду, куди увійшов змій і переконав Адама та Єву наслідувати його приклад і повстати проти Творця.

Порівняйте Бут. 3:1–5 з Об'явл. 12:1–9. Що спільного в цих двох оповідях? Як подробиці появи змія, згадані в книзі Буття, допомагають нам зрозуміти деякі з причин, котрі призвели до війни на Небі, описаної в Об'явленні?

У Святому Письмі є дві розповіді про те, як сатана вводить увесь світ в оману. Перша міститься в книзі Буття й зображує подію, коли існувало лише двоє людей. Друга розповідь записана в розділах 12 і 13 книги Об'явлення, де про сатану сказано, що він «обманює весь світ» (12:9), дає силу звірові та змушує «всю землю» вклонитися йому (13:2–4). Одна з тем біблійних пророцтв — незмінна сутність великої боротьби. Характер і Слово Бога не змінюються, як і прагнення диявола.

Оскільки сутність великої боротьби не змінюється і нам дані чіткі орієнтири в пророчих Писаннях, християни здатні ретельно

аналізувати тенденції та розпізнавати, де можуть бути духовні пастки. Бог завжди буде Тим, Ким Він є, і те саме стосується диявола. Сатана може носити тисячі масок, але тисячоліття гріховної людської історії в поєднанні з пророчим сценарієм Об'явлення свідчать: диявол ніколи не відхилявся від плану гри, використаного в Едемі. Бог пообіцяв нам мудрість і проникливість (див. Якова 1:5); до того ж озброївшись достовірністю Писань, ми здобудемо духовне бачення, аби не вірити обманам диявола. Утім, на жаль, багато хто повірив, а незабаром повірить навіть більшість.

Подумайте про те, як із плином часу змінюється культура. Про те, як міняються суспільні норми; як колись неприйнятні явища стають прийнятними, і навпаки. Зважаючи на те, що основна проблематика й учасники великої боротьби не змінюються, що варто взяти до уваги християнинові при дослідженні мінливого культурного контексту? Наприклад, пригадайте початковий обман диявола: «Ви не помрете... станете ви, як боги» (Бут. 3:4, 5). Де він звучить у вашій культурі сьогодні?

П'ятниця, 11 квітня

ДЛЯ ПОДАЛЬШОГО ДОСЛІДЖЕННЯ:

Прочитайте в книзі Е. Уайт «Дії апостолів» розділ «Об'явлення» (С. 578–581).

Багато світових релігій просто займаються лише пропагуванням своїх переконань. На противагу цьому, погляди християнської релігії міцно пов'язані з історичними подіями. Біблія — це розповідь про взаємодію Бога з людством упродовж історії. Тому, вивчаючи цю довготривалу взаємодію, ми зможемо багато чого дізнатися про послідовний характер Бога.

Проте іноді християни скаржаться, що втомилися слухати одне і те саме. Часом, коли нашу особливу пророчу вістку проповідують публічно, ми думаємо, що вже чули її і тому не дізнаємося нічого нового.

Однак той факт, що наша вістка незмінна й послідовна, не означає, що вона проста або вичерпна. Якраз навпаки: ви-

вчаючи інформацію, яку нам поступово передає нескінченний Бог, ми швидко виявляємо, що ніколи не зможемо до кінця осягнути цей предмет.

Одна з причин, на яку Еллен Уайт указує як на підставу написання книги Об'явлення, — це необхідність закріпити християнську Церкву в її історичній вістці на всі часи: «Деякі молоді працівники [на той час]... втомилися від часто повторюваних істин. Прагнучи чогось нового й надзвичайного, вони спробували видозмінити вчення і зробили його більш привабливим для більшості» (Дії апостолів. С. 580). Проте Об'явлення — це книга не тільки про майбутнє, але також про минуле. Вона написана для того, щоб ми були вкорінені в біблійній вірі та не збилися зі шляху через бажання чогось оригінального.

ЗАПИТАННЯ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ:

1. Господь через Писання постійно додає нову інформацію та глибше розуміння. Як знайти баланс між бажанням дізнатися щось нове та важливістю залишатися закріпленими в уже даних нам істинах?

2. Як Церква має реагувати на нові тлумачення пророцтв? Хоч ми знаємо, що завжди є чого навчатися, як нам визначити: «нове світло» — це істина чи ересь?

3. Під час Другої світової війни один моряк лежав при смерті у водах Тихого океану. Він кричав медику: «Я сирота. Коли я помру, хто мене згадає?» Медик відповів: «Я завжди пам'ятатиму тебе». Якими б добрими не були слова медика, рано чи пізно він теж помре, як і пам'ять про моряка-сироту. Як цей приклад допомагає нам усвідомити марність і безглуздість усього нашого життя, якби в підсумку останнє слово було б усе таки за смертю?

Пам'ятний текст: Івана 1:29.

Біблійні тексти для дослідження: Бут. 22:1–18; Івана 3:16.

ЧАСТИНА I: ОГЛЯД

Буття, перша книга Біблії, містить фундаментальні істини, які охоплюють саму суть спасенної пророчої вістки Святого Письма. Від оповіді про Сотворіння (див. Бут. 1, 2), коли Господь перетворив хаос і порожнечу на життя, до історії Йосифа, коли результатом злих дій людей Господь зробив викуплення (див. Бут. 50:20), книга Буття свідчить про Божий План спасіння. У центрі книги Буття записана розповідь про зв'язування Ісаака (див. Бут. 22:1–18). У цій розповіді викладено основні теми Плану спасіння.

У цьому уроці ми відкриємо для себе різні теми Божого Плану спасіння, які впливають із драматичної історії *акедá* («зв'язування Ісаака»). Перша тема – любов, адже нею мотивовані всі інші дії Господа.

Єврейське слово *aháv* (любов) використовується в цій історії вперше в Біблії. І саме тоді, коли Бог говорить про любов батька (див. Бут. 22:2).

Другою темою *акедá* є вияв Божої любові через жертву Його Сина, прообразом Якого був Ісаак, ототожнений із жертвним ягням (див. Бут. 22:7–10). Третя тема – реальний вияв Божої любові в історії, зокрема у великій боротьбі. Саме любов дала змогу «насінню» жінки протистояти змієві в цій боротьбі, яка завершиться перемогою «насіння» над злом і смертю. Ця подія представлена через несподівану появу «барана» (Бут. 22:13), який передвіщає есхатологічну подію: День викуплення.

ЧАСТИНА II: КОМЕНТАР

Любов Бога

Неможливо зрозуміти Божу любов, бо неможливо «зрозуміти, що це за ширина й довжина, висота й глибина, і пізнати Христову любов, яка сягає за межі пізнання» (Ефес. 3:18, 19). Утім, факт, що дієслово *achav* (любити) уперше в Писанні вжито щодо батьківської любові, тобто любові Авраама до Ісаака, його «єдиного сина» (Бут. 22:2), має велике значення. Саме в контексті любові Авраама до його унікального сина потрібно було «випробувати» і в такий спосіб виявити якість любові Авраама до Бога (Бут. 22:1; пор. 22:12).

Проте мала бути випробувана й виявлена не лише любов Авраама до Бога. Під час особистого досвіду Авраама йому також відкрилася любов Господа. Тоді Авраам зрозумів глибину Божої любові. Як пояснює Еллен Уайт: «Бог звелів Авраамові вбити свого сина, щоб закарбувати в його свідомості реальність Євангелія, а також випробувати його віру. Мука, якої він зазнав упродовж трьох чорних днів страшного випробування, була допущена, щоб він на власному досвіді міг, бодай частково, зрозуміти всю велич жертви, яку приніс Безмежний Бог задля викуплення людини» (Патріархи і пророки. С. 154). Хіба може щось бути сильнішим за доказ безмежного співчуття й любові Бога?

Господь не пояснював Авраамові Свою любов з позиції філософії чи психології. Він вирішив дозволити патріархові зазнати (на його обмеженому рівні) того, чого мав зазнати Бог (на Своєму безмежному рівні). Цю паралель між Авраамом, який «приносив у жертву єдинородного [улюбленого] сина» (Євр. 11:17), та Богом, Котрий приніс у жертву Свого єдиного Сина, Якого «Отець любить» (Івана 5:20), проводить Іван, коли використовує ті самі формулювання (інтертекстуальність) у своєму визначенні любові: «Бо так Бог полюбив світ, що дав Свого Єдинородного Сина, щоб кожний, хто вірить у Нього, не загинув, але мав життя вічне» (Івана 3:16; пор. 1 Івана 4:9).

Агнець Божий

Іван називає Ісуса «Агнцем Божим»: «Наступного дня він бачить Ісуса, Який іде до нього, і каже: “Ось Агнець Божий, що

на Себе бере гріх світу!» (Івана 1:29; пор. 1:36). Цікаво зазначити, що «ягня» (агнець) уперше згадується в Писаннях у розповіді про зв'язування Ісаака для жертви «всепалення» (Бут. 22:7). Однак це не вперше, коли ягня використовується як жертва. Авель приніс ягня на всепалення (див. Бут. 4:4; пор. Чис. 18:17). Однак у тексті Бут. 22:7 уперше слово *се* («ягня») згадується прямо. Це також єдиний уривок єврейської Біблії, у якому слово *се* («ягня») ужите з означеним *артиклем га* (*га-се*, тобто йдеться про конкретну тварину). У всіх інших текстах Писань, де міститься це слово, воно неозначене. Цей унікальний випадок свідчить про особливе, унікальне застосування. Ісаак разом з Авраамом говорять про унікальне ягня, яке перевершує всіх інших.

Факт, що слово «Агнець», використане Іваном у його Євангелії (Івана 1:29, 36), а також у його книзі Об'явлення (23 рази), як означене слово, свідчить: Іван натякає на «ягня», про яке запитував Ісаак (Бут. 22:7). Цей інтертекстуальний зв'язок дозволяє нам припустити, що в розумінні Івана «ягня» із запитання Ісаака вказує на Сина Божого. Справді, це тлумачення підтверджується відповіддю Авраама: «Бог нагледить ягня Собі на цілопалення» (Бут. 22:8; переклад І. Огієнка).

Структура початкової фрази Авраама в Бут. 22:8 особливо інформативна. По-перше, хоч у давньоєврейській мові зазвичай спочатку вживають дієслово, а потім підмет, тут слово «Бог» стоїть на початку речення перед дієслівною формою, аби підкреслити той факт, що рішення лише в Бога. Тобто Бог нагледить, побачить. По-друге, ця початкова фраза в тексті Бут. 22:8 має таку саму рефлексивну будову, як і фраза *lex lexá* («іди сам») («піді собі», переклад Івана Огієнка), якою представлено Божий заклик (Бут. 22:2; пор. Бут. 12:1; дослівний переклад автора). У такому разі фразу з Бут. 22:8 можна було б перекласти так: «Бог побачить Себе як ягня» (у цьому контексті ягня – апозиція*). Тобто це означає, що Бог віддасть Себе як ягня/агнця. Отже, ягня/агнець означає

* Апозиція – різновид означення, який називає ознаку предмета, виражену іменником, і водночас дає йому нову назву.

Бога. І те ягня, про яке тут ідеться, — це не просто фізична тварина, яку мав на думці Ісаак. Це Сам Бог.

Перемога Бога

Ісаак очікував, що Бог дасть ягня. Проте замість нього з'явився баран: «Підвівши свої очі, Авраам побачив: аж ось... баран заплутався в гущавині своїми рогами» (Бут. 22:13). Поява барана вказує на барана з Дня викуплення (Левіт 16:3, 6). Справді, існує унікальний інтертекстуальний зв'язок між уривком про жертвопринесення Ісаака і текстом про День викуплення. Текст про зв'язування Ісаака має більше спільних формулювань із текстом про День викуплення, ніж будь-який інший біблійний уривок. Ми помічаємо той самий зв'язок між словами *ола* (всепалення) (Бут. 22:13; пор. Левіт 16:3, 5); *раі́* (з'явитися) у тій самій пасивній формі *ніфаль* (Бут. 22:14, переклад І. Огієнка; пор. Левіт 16:2); та *і́ккáх* «він узяв» (Бут. 22:13; пор. Левіт 16:5). Цей важливий інтертекстуальний зв'язок між двома уривками вказує на те, що людина, котра записувала Божу постанову про День викуплення в 16-му розділі книги Левіти, мала на думці уривок про жертвопринесення Ісаака.

З іншого боку, варто зазначити, що існує певний зв'язок між текстами 22-го розділу книги Буття та розділом 8 книги Даниїла, де записано пророцтво про есхатологічний День викуплення. Перший рядок розповіді про видіння Даниїла: «І звів я очі свої та й побачив: аж ось один баран» (текст 3, переклад І. Огієнка) — це чітка алюзія на текст про жертвопринесення Ісаака, оскільки фраза з Даниїла цитує текст Бут. 22:13. Цю алюзію на текст про жертвопринесення Ісаака додатково підкріплюють важливі інтертекстуальні зв'язки між 16-м розділом книги Левіти і розділом 8 книги Даниїла (особливо див. поширене вживання багатозначного дієслова *раі́*, «бачити», як ключового слова в обох уривках). З погляду 8-го розділу Даниїла, ми розуміємо, що баран в історії *акедá* (зв'язування Ісаака) типологічно вказує на есхатологічний День викуплення.

Ця перспектива вселенських масштабів насправді підтверджується Божественним благословенням, яке завершує текст

акедá (див. Бут. 22:17). Обіцяне Богом благословення стосується не лише майбутніх потомків самого Авраама, а й майбутнього народів. Господь обіцяє, що Авраамові «нащадки успадкують міста своїх ворогів». Це обітниця про перемогу Христа над змієм, а також про перемогу життя над смертю, як передбачено в тексті Бут. 3:15. Отже, історія зв'язування Ісаака веде до остаточного викуплення Божого народу під час есхатологічного Дня викуплення (пор. Дан. 8:14). Цей урок зберігся в Посланні до євреїв, де завершальне благословення *акедá* (Євр. 6:14) стосується надзвичайного моменту Дня викуплення, під час якого наш Первосвященник увійшов «за внутрішню завісу» (Євр. 6:19; пор. Левіт 16:2, 15).

ЧАСТИНА III: ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ

1. Прочитайте наведені нижче коментарі щодо епізоду з мовчанням і запитаннями під час подорожі Авраама й Ісаака, описаної в текстах Бут. 22:6–8. Які духовні уроки викладають нам ці миті мовчання й запитань?
2. Бут. 22:6: «Пішли обидва разом». Ця фраза повторюється у вірші 8 і звучить трагічно, підкреслюючи мовчазну ходу батька й сина.
3. Бут. 22:7, 8: «Ісаак заговорив». Зрештою тишу порушує голос Ісаака. Його діалог з батьком у цих двох текстах — перший і єдиний раз, коли Ісаак говорить у цій історії:
4. «Ісаак заговорив до свого батька Авраама: Батьку мій!» (вірш 7). Уперше заговоривши в цій історії, Ісаак спочатку вимовляє одне єврейське слово *аві* («мій батько»), що нагадує нам про його стосунки з Авраамом, який готується до заклання.

«Той відповів: Я слухаю, мій сину!» (вірш 7). Слова «мій син» (*вені*) співвідносяться зі словами «мій батько» (*аві*). Попри план заклання, батько любить свого сина, а глибина цієї любові до єдиного сина робить жертвопринесення ще більш болісним (пор. Івана 5:20).

«Ісаак запитав: “Ось вогонь і дрова, а де ж ягня на всепалення?”» (вірш 7). Це запитання – ще один спосіб указати на незбагненну реальність та подумати: «Хто ж стане агнцем?»

Образи зі шлюбу

Біблійні тексти для дослідження:

Бут. 2:23–25; 24:1–4; Ефес. 5:29–32; Єзек. 16:4–14;
Об'явл. 18:1–4; 19:1–9.

Пам'ятний вірш:

«І каже він мені: Напиши: блаженні покликані на весільну вечерю Агнця. І сказав мені: Це правдиві Божі слова» (Об'явл. 19:9).

Біблія рясніє історіями кохання, які яскраво розкривають аспекти спасіння та любов Бога до Свого народу. Шлюб, як найінтимніші стосунки, слугує школою. І якщо він такий, яким його задумав Бог, то в цій школі ми зможемо відкрити для себе глибокі уроки про Його любов до нас, про наші взаємини з Ним та про Його діяння й зусилля заради нашого викуплення.

Сучасні уявлення про любов і шлюб спотворили нашу здатність оцінити те, чого Бог намагається навчити нас через подружній завіт. Хоч людська гріховність значною мірою зіпсувала шлюб (як майже все інше), він продовжує залишатися потужним засобом розкриття істини, зокрема й пророчої істини.

Шлюб існує не просто для того, щоб зробити нас щасливими. Він має бути школою, у якій ми навчаємося важливих уроків про себе і наші стосунки з Богом.

Цього тижня ми дослідимо, що Слово Боже відкриває про шлюб – і хороше, і погане. Відтак, ми зможемо взяти для себе уроки із цих прикладів, щоб краще зрозуміти, як Бог ставиться до Свого народу, навіть коли народ розчаровує Його. Крім того, ми дізнаємося деякі істини про Його любов, які допоможуть нам краще зрозуміти події останніх днів.

Неділя, 13 квітня

ОДНЕ ТІЛО

Біблійні метафори підкреслюють близькість, яку Господь бажає мати з людським родом. Вона перевершує навіть близькість у шлюбі. Метафора шлюбу дуже часто використовується в біблійній розповіді та надзвичайно виразно розкривається в Об'явленні. Отож дослідникам Біблії вкрай важливо зрозуміти, на що Бог натякає, коли використовує її у Своєму Слові.

Прочитайте Бут. 2:23–25 і Ефес. 5:29–32. Як людський шлюб відображає зв'язок Христа з людством?

Одного разу, розмовляючи з фарисеями, Ісус процитував уривок з розповіді про шлюб Адама та Єви в книзі Буття. У відповідь фарисеї швидко відреагували запитанням: «А чому ж Мойсей звелів дати розвідного листа й відпустити її?» (Матв. 19:7).

Звичайно, юдеї вважали Мойсея великим лідером і пророком Божого народу. Тому вони поставили під сумнів твердження Автора інституту шлюбу, протиставляючи Його слова повелінню Мойсея. Така манера ставлення до Ісуса була для них звичною. Вони часто намагалися довести, що Його вчення суперечить Писанням.

Вірний шлюб на все життя – це ідеал, установлений Богом при створенні людського роду. На жаль, грішне людство спотворило цей основоположний дар від Бога.

У Святому Письмі неодноразово наголошується: Господь вважає шлюб надзвичайно важливим, тому не випадково цей інститут завжди зазнавав невпинних нападів сатани та його поплічників. Поряд із суботою, це один з двох дарів, даних нам в Едемі. Обидва мали продемонструвати бажання Бога мати близькі стосунки зі Своїм творінням.

Шлюб, тобто тісне поєднання двох недосконалих людей, завжди дає привід для напруженості. Шлюб між Церквою і Христом — це поєднання ідеального Спасителя з дуже недосконалою нареченою. І все ж ми можемо чимало дізнатися про Божу любов з того, що пропонує хороший шлюб.

Ось три принципи шлюбу. По-перше, пробачте свого чоловіка (дружину), хоч би яким недостойним він не був, так само як Христос прощає нас, хоч би якими недостойними ми не були. По-друге, прийміть свого чоловіка (дружину) з усіма його вадами, так само як Христос приймає нас із усіма нашими вадами. По-третє, подібно до того, як Христос поставив наші потреби вище за власні, **поставте** потреби свого чоловіка (дружини) **вище за** свої. У який спосіб ці три євангельські принципи можуть не тільки допомогти нам зрозуміти, як Бог ставиться до нас, але й сприяти налагодженню стосунків будь-якого подружжя?

Понеділок, 14 квітня

ВРОДЛИВА НАРЕЧЕНА

У 16-му розділі книги пророка Єзекіїля зображена дивовижна картина ставлення Бога до Свого народу. Господь описує ізраїльський народ, як дитину, котру покинули помирати в полі. Він забирає її додому, омиває її, а коли вона подорослішала, одружується з нею. Це приголомшлива картина шлюбу, який навряд чи міг реально відбутися.

Прочитайте Єзек. 16:4–14. Чого навчають нас подробиці звеличення цієї нареченої про наміри Бога щодо нас?

Господь наголосив Ізраїлеві, Своїй нареченій, що завдяки Його піклуванню вона «стала вродливою красунею» (Єзек.

16:13). Коли Він уперше знайшов її, ніхто не вважав її вродливою, навпаки, вона була найгіршою серед інших дітей. Її відкинули, сподіваючись, що вона помре. Та коли Бог оточив її Своєю увагою, вона ставала дедалі прекраснішою, аж поки про неї не заговорили в усьому світі. Справді, упродовж перших років правління єврейських царів, за Давида й Соломона, було саме так. Навіть цариця Ефіопії спеціально приїхала, щоб на власні очі побачити велич Ізраїля!

Проте краса Ізраїля, нареченої Господа, повністю була даром від Нього. Вона стала вродливою і про неї говорили народи саме тому, що це була Його наречена. Господь повідомив: її «краса була досконалою, завдяки Моїй пишноті, якою Я тебе наділив» (Єзек. 16:14).

Ця тема неодноразово повторюється в Біблії: Божа наречена гарна не через якісь свої діла, а завдяки тому, що Бог вилив на неї Свою благодать і зробив її такою. В очах Неба віруючі є достойними не через якісь власні діяння з метою заслужити це, а завдяки милості Бога та подарованому нам спасінню. Ми красиві, бо покриті Його праведністю, «Божою праведністю» (2 Кор. 5:21).

Отож усе було добре аж до наступного вірша в книзі Єзекиїля: «Але ти стала покладатися на власну красу і, скориставшись славою свого імені, почала чинити розпусту з кожним захожим, віддаючись йому» (Єзек. 16:15).

Ми створені, щоб відображати доброту і славу Господа. Коли Божі творіння припускають, що їхня краса є власною, ця краса здешевлюється і на них чекають проблеми.

Чим небезпечна віра людини у «власну красу»? Тобто чому небезпечно вважати: ми володіємо чимось, що наділяє нас заслугами переді Богом або робить нас гідними Його любові? Як нам уберегтися від духовної гордості?

Вівторок, 15 квітня

РОЗПУСНА ДРУЖИНА ОСІЇ

Боже повеління пророкові Осії, напевно, одне з найдивніших доручень, яке будь-коли отримували Його слуги: цілеспря-

мовано одружитися з жінкою-розпусницею! Проте Господь використав цю історію, щоб допомогти нам усвідомити, як Він сприймає біль людського гріха й бунту. Бог з любов'ю вибрав дружину, тобто Ізраїль. Вона ж неодноразово зраджувала Його, але, як не дивно, Він прийняв її назад та відновив у правах.

Порівняйте тексти Осії 1:2; 3:3; Об'явл. 17:1, 2; 18:1–4. Що означає слово розпуста в наведених текстах? Які уроки можуть почерпнути християни з історії про Осію? Як у новозавітній Церкві повторювалися старозавітні гріхи?

Біблія відкриває, що помилки старозавітного Ізраїлю значною мірою повторяться в новозавітній Церкві Христа. Перед своїм вигнанням Божий народ завіту зійшов з правдивого шляху, запозичивши ідолопоклонницькі звичаї сусідніх народів. На початку четвертого століття християнська Церква, розуміючи потенційні переваги такого кроку, почала шукати прихильності в імператора Риму Костянтина і запросила його взятися за вирішення церковних суперечок. Щоразу народ Господа відмовлявся від своїх стосунків з Ним заради того, щоб знайти «рішення» нагальних проблем.

Виголошені Богом слова свідчать, що Він не лише намагається нам показати хибність наших учинків, але й відкрити, які почуття це викликає в Нього. Людина, зраджена своєю половинкою, здатна зрозуміти те почуття спустошення, яке наша невірність Ісусові викликає в небесних дворах. Мабуть, найдивовижнішою частиною історії про Осію є те, на що пророк пішов, викупивши свою дружину-розпусницю.

Коли читаємо про останній заклик Бога до людства, Котрий велить Своему народові вийти з Вавилону, нам варто звернути увагу на те, що Він кличе не чужинців, а саме Свій народ. Господь знає його дуже близько. Він любить його. І поки світ наближається до свого найгіршого часу, Спаситель усе ще пропонує викуп, якого Сам заплатив, щоб власною кров'ю знову придбати нас. Більше ніж будь-що інше, хрест Христа має показати нам, наскільки щиро Господь бажає спасти Свій відступницький народ.

У який спосіб сьогодні будь-яка церква, навіть наша громада, може припускатися духовного перелюбу?

Середа, 16 квітня

ІСААК І РЕВЕКА

Безперечно, коли Авраам зістарівся, він міркував про обітниці, дані Богом щодо його нащадків (див. Бут. 15:5). Отож він дав своєму найстаршому найдовіренішому слугі серйозне завдання.

Прочитайте Бут. 24:1–4. Чому для Авраама було так важливо, щоб його син не одружився з котроюсь із «дочок ханаанського народу» (Бут. 24:3)?

Яким би нетерпимим не здавалося його застереження, для Авраама це було питання духовності, а не етнічності. Це стосувалося теології, а не національності. Авраамові було дуже добре відомо про моральне виродження ханаанських народів, не кажучи вже про їхнє поклоніння *фальшивим* богам. Він знав, як легко його син міг би прийняти ці звичаї, якби одружився із жінкою-ханаанкою.

Справді, Божий народ мав би свідчити світові, проте впродовж більшої частини історії стародавнього Ізраїлю і навіть століть існування християнської Церкви, він гнався за світом, за його фальшивими вченнями та релігійними переконаннями. Напевно, найкращий приклад цієї сумної реальності – узаконення неділі, язичницького дня сонця, замість біблійного сьомого дня – суботи. І ця реальність відіграватиме визначну роль в останні дні.

Прочитайте Бут. 24:57–67. Які уроки можна почерпнути про Христа і Його Церкву з деяких подробиць цієї історії? Наприклад, що можна дізнатися про наш деградований духовний стан із факту, що Ревека була далекою родичкою Ісаака і їхні сім'ї не спілкувалися?

Безперечно, ми пов'язані з нашим Творцем, оскільки від початку були створені за Його образом. Гріх розділив нас із Ним, однак Господь усе ще вважає нас Своєю нареченою, незважаючи на те, що наші рішення часом роблять цей шлюб вельми неспокійним.

Бог любить нас, Свою наречену, більше, ніж ми любимо Його. Які рішення ми можемо й повинні щодня ухвалювати, аби зміцнити нашу любов до Бога? Водночас, які рішення лише ослаблятимуть нашу любов?

Четвер, 17 квітня

РОЗПУСНИЦЮ ЗАСУДЖЕНО

Прочитайте Об'явл. 19:1–9. У цих текстах одночасно зображені дві події: засудження розпусниці та шлюб Христа з Його нареченою. Як таке можливо, що обидві такі контрастні події демонструють Божий праведний велелюбний характер? _____

Невірність у сім'ї має гірку ціну, адже наслідки впливають на життя дітей та багатьох інших людей. Навіть найтерпеливіші серед скривджених можуть урешті-решт дійти висновку, що настала точка неповернення, після якої шлюб уже неможливо врятувати. Коли наш світ досягне тієї точки, коли серця зачерствіють настільки, що вже будуть нездатні каятися, тоді даремно буде очікувати покращення ситуації, дозволяючи тривати нестримним стражданям усього живого через гріховність людства. І хоч серце крається від болю за загиблими, однак постраждалі від поширення гріха в цьому світі зможуть радіти, що все це нарешті скінчилося. Радіти, що світ відновлюється до такого стану, яким Бог задумав його спочатку. Тоді, перебуваючи у вічності, ми не відвернемося від Бога, бо на власному сумному досвіді пересвідчилися, що Він мав рацію, коли попереджав про спустошення, яке стане наслідком відокремлення від Нього.

Прочитайте Об'явл. 21:1–4. Де в цьому уривку ми бачимо образ шлюбу і що він означає? Чому він обнадійливий і багатообіцяльний? Що в цих віршах гарантує здійснення наших надій? _____

«Шлюб, союз на все життя, — це символ єдності між Христом і Його Церквою. Дух, який Христос виявляє щодо Церкви, — це дух, який чоловік і дружина повинні виявляти одне до одного» (Еллен Уайт. Свідчення для Церкви. Т. 7. С. 46).

Христос зазнав неймовірного болю, коли людський рід відкинув Його, виявляючи до ідолів ту прихильність, яка належить Йому. І все ж навіть після цього Спаситель віддав Себе за нас, заплативши власним життям за наші невірність і духовні перелюби, щоб ми отримали обітницю вічного життя, якщо покаємося й відвернемося від гріха.

Прочитайте 1 Петра 1:18, 19. Що в цих віршах дає нам запевнення в розв'язці, описаній в Об'явл. 21:1-4?

П'ятниця, 18 квітня

ДЛЯ ПОДАЛЬШОГО ДОСЛІДЖЕННЯ:

Прочитайте Івана 2:1-11; Матв. 22:1-14; 2 Кор. 11:1-5; Матв. 25:1-13. _____

Усвідомивши, який обсяг біблійної інформації доступний для нас, що сприяє поглибленню нашого розуміння пророцтв, може виникнути спокуса впасти в крайнощі. Протягом століть деякі християни так зосереджувалися на символіці й образах у біблійних історіях, що фактично почали трактувати історичну розповідь як міф. Хоч у текстах Святого Письма можна знайти різні аспекти значення окремих термінів, нам завжди слід пам'ятати: Бог часто використовує реальні події із життя реальних людей у такий спосіб, щоб відкрити нам дещо про Його майбутні взаємодії з Церквою.

Наприклад, весільний бенкет у Кані може прояснити метафору шлюбу, яка використовується в пророцтві, хоч весілля було буквальною подією. «Своїм словом Христос забезпечив весільний бенкет достатньою кількістю вина. Так само щедро Він дарує Свою благодать, щоб стерти беззаконня людей, оновити й підтримати їхні душі» (Е. Уайт. Бажання віків. С. 149).

«"Бо не чинить нічого Господь Бог, не виявивши таємниці Своєї своїм рабам пророкам" (Амоса 3:7). "Закрите те, що

є Господа, Бога нашого, а відкрите – наше та наших синів аж навіки” (Втор. 29:28). Бог дав нам ці одкровення, і Його благословення супроводжуватимуть тих, хто з благоговінням й молитвою досліджує пророчі Писання» (там само. С. 234).

ЗАПИТАННЯ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ:

1. Прочитайте уривок Івана 2:1–11. У Євангелії від Івана є багато подробиць, які передвіщають майбутню діяльність Христа. Коментатори помітили, як Іван цілеспрямовано направляє своїх читачів до Голгофського хреста. Як ви вважаєте, де в цій історії показано різні аспекти характеру Христа та Його майбутнього Царства? Чого вона навчає нас про План спасіння та про остаточний шлюб, який був обіцяний Божому Синові?

2. Дослідники Біблії добре знають та вельми шанують притчу про десятьох дів. Яку важливу інформацію викладає ця історія про події останніх днів? Чи суттєво те, що наречений затримується? Які уроки містить ця притча щодо наших особистих стосунків із Христом та Його ставлення до Церкви загалом?

3. Подумайте про фальшиві звичаї, які увійшли в християнство й суперечать біблійній вірі. Крім очевидного звичая, як от неділя замість біблійної суботи, які ще панують хибні вірування? Як вони з’явилися? Що можна зробити, аби не тільки захистити себе від них, а й допомогти іншим побачити їхню справжню суть? У який спосіб Триангельська вістка виконує таку саму роль, тобто допомагає людям виявити хибні переконання, які увійшли в їхню віру?

Пам'ятний текст: Об'явл. 19:9.

Біблійні тексти для дослідження: Бут. 2:18–23; Єзек. 16:3–32.

ЧАСТИНА I: ОГЛЯД

Літературна структура розповіді про Сотворіння в книзі Буття свідчить про паралель між заснуванням шлюбу (див. 2:21–24) та заснуванням суботи (див. 2:1–3). Ця паралель висвітлює надзвичайно важливий урок: стосунки між Богом і людською родиною потрібно розуміти у світлі таїнства шлюбу.

Образ шлюбу повторюватиметься на ранніх етапах життя ізраїльського народу під час Виходу. Мотив ревнощів, який часто асоціюється з мотивом подружньої зради, зокрема простежується в завітному документі Декалогу (див. Вих. 20:5; пор. Чис. 25:1; див. Втор. 4:23, 24). Отже, завіт між Богом і Його народом слід розуміти в контексті подружніх зобов'язань. Господь любить Свій народ (див. Втор. 7:8), а Ізраїль має любити Його у відповідь (Втор. 6:5). Єврейське слово *йада́* («пізнати»), яке відображає сексуальні, близькі й особисті стосунки між чоловіком і дружиною (див. Бут. 4:1; 19:8), використовується для позначення стосунків між Богом та Його народом (див. Псал. 16:11; Єрем. 2:2, 3; Єзек. 16:3–32).

Ось чому для того, щоб краще зрозуміти значення метафори шлюбу, необхідно вивчати біблійні аспекти подружніх стосунків.

ЧАСТИНА II: КОМЕНТАР

Спочатку розглянемо біблійну модель шлюбу на прикладі союзу двох пар із книги Буття: Адама і Єви та Ісаака й Ревеки. А потім дослідимо використання в пророцтвах символізму подружніх взаємин: метафори «розпусниця» та «наречена», які ілюструють невдачі й успіхи в стосунках Бога з грішним людством.

Адам і Єва

Згідно з біблійною оповіддю, інститут шлюбу був заснований в Едемському саду шостого дня Сотворіння, першого дня історії людства (див. Бут. 1:26, 27; 2:18, 20–23). Отже, варто очікувати, що ці стародавні натхненні тексти з книги Буття містять основоположні принципи шлюбу, тому їх необхідно дослідити.

«За Божим образом» (Бут. 1:27). Цікаво, що для опису Божої ініціативи створити людську пару, використано форму правильної множини. Множина дієслова *naasé*, що означає «створімо» (вірш 26), стосується взаємозв'язку, який існує всередині Божества. Факт, що Бог створив подружжя «за Своєю подобою» (вірш 27), означає: Адам і Єва як пара мають відображати модель Божественного взаємозв'язку. Однак цю паралель не слід сприймати буквально в усіх значеннях. Наприклад, у значенні, що всередині Божества існують сексуальні стосунки або ієрархія. Головна думка полягає ось у чому: як любов і єдність існують між Трьома Особами Божества, так само любов і єдність повинні бути між чоловіком і дружиною (див. Бут. 2:24; Івана 15:9, 12, 17; Ефес. 4:1–6).

«Помічника, відповідного йому» (Бут. 2:18). Слово *ezér* («помічник») зазвичай указує на Божий акт спасіння (див. Вих. 18:4; Псал. 33:20). Слово *kenegdó* («відповідний йому») буквально означає «подібний» (*ke*) й «одне перед одним» (*negdo*). Отже, пара зображена як «подібні» одне до одного й «одне перед одним».

Взаємність, що існує між чоловіком і дружиною від часу Сотворіння і після гріхопадіння, також слугує символом завіту між Господом та Його народом (пор. Пісн. 6:3; Бут. 3:16; Ефес. 5:21–28).

Ісаак і Ревека

Історія шлюбу Ісаака й Ревеки записана у 24-му розділі Буття, найдовшому в цій книзі. Розповідь містить урок про Божу присутність. Господь (*Ягвє*) жодного разу не говорить у цьому розділі, однак згадується 17 разів. Ще одне ключове слово розділу – дієслово «йти», яке також зустрічається 17 разів, сім з них пов'язані з Ревекою. Саме з дієслова «йти» почалася подорож Авраама у відповідь на Божий заклик (див. Бут. 12:1, 4). У такий спосіб Ревеку представлено як другого Авраама. Го-

ловна думка цього розділу полягає в тому, що шлюб – це місце Божої присутності, місце Божого спасіння. Отож у шлюбі Ісаака та Ревеки закладено ряд повчальних аспектів, які допомагають краще зрозуміти завіт Господа з Його народом.

Бог – Ініціатор завіту. Подібно до того, як Авраам послав свого слугу до місця проживання майбутньої нареченої Ісаака, Господь робить перший крок до Свого народу – Своєї нареченої. Проте Він не нав'язує Свого завіту. Так само Еліезер враховує волю нареченої, котра може вирішити не йти з ним: «А якщо жінка не захоче піти зі мною...» (Бут. 24:5).

Відповідь нареченої. Ревека без вагань вирішує піти й відповідає одним словом – *елéx*, тобто: «Я піду» (Бут. 24:58). Вражає факт, що Ревеку запитують, адже в тій культурі жінка не мала права голосу в питанні свого шлюбу. У цьому випадку все залежить від її «так» чи «ні», оскільки тут останнє слово за нею. Крім того, відповідь Ревеки подібна до відповіді патріарха Авраама. Використані дієслова перегукуються з дієсловом, яке описує вихід Авраама з Месопотамії: *вайéлéx*, тобто «вийшов» (Бут. 12:4). У цьому розумінні Ревека йде слідами Авраама.

Роль молитви. Еліезер молився про успіх своєї подорожі (див. Бут. 24:12), а також про те, щоб Ревека не тільки дала йому напитися, а й вирішила напоїти його верблюдів (вірш 14). Тоді, відповідно до його молитви, Ревека саме так і вчинила (вірші 18, 19). Крім того, Ісаак молився про успіх у зустрічі з Ревекою (вірш 63). Після цього очі Ревеки зустрічаються з очима Ісаака (вірш 64).

Роль кохання. Біблійний текст повідомляє, що Ісаак покохав Ревеку лише після одруження (див. Бут. 24:67). Любов передбачає вірність, обов'язок «насолоджуватися життям з коханою дружиною» (Екл. 9:9). Ця єврейська концепція любові надихнула єврейську теологію релігії. Досвід подружньої любові використовувався як модель завіту між Богом і Його народом (див. Осії 1:2; 3:1). У Старому Завіті любов є невід'ємною частиною поняття «завіт» (Втор. 7:9). Отже, закликаючи людей любити Його, Господь не має на увазі миттєвого сентиментального досвіду; любити Бога означає зобов'язатися жити з Ним усе життя (див. Втор. 6:5–9; Вих. 20:6).

Розпусниця і наречена

Подружній досвід надихав пророків. Коли Божий народ виявляв невірність Господу, поклоняючись іншим богам, його порівнювали з розпусницею, а шлюбний завіт вважали розірваним. З іншого боку, коли Божий народ був вірним Господу, шлюбний завіт оспівували, а Ізраїль, або церкву, порівнювали з вродливою нареченою.

Розпусниця. У книзі Осії символізм подружніх взаємин стосується як духовного поняття, так і історичної реальності. Бог звелів пророкові Осії взяти собі «жінку-розпусницю... адже край... цілковито віддався розпусті» (Осії 1:2). Ці слова потрібно сприймати як у буквальному, так і в духовному значенні. Ця жінка, Гомер, «яку вже любить її друг» [хтось інший, а не її чоловік], чинить перелюб аналогічно тому, як сини Ізраїля, котрих любить Господь, перейняли чужих богів (Осії 3:1). Фактично Гомер – професійна повія на зразок подібних жінок у тогочасному Ханаанському краї. Отже, коли народ Ізраїля побачив, що пророк одружився з розпусницею, вони усвідомили, що стали розпусницею, з якою одружився Бог.

Наречена. У книзі Єзекіїля опис жінки, або нареченої, як символу Божого народу, поступово змінюється. Коли Господь знайшов її, вона була просто брудним і потворним новонародженим немовлям язичницького походження (див. Єзек. 16:3). Тоді Він подбав про неї: очистив її та нагодував, і вона виросла «вродливою красунею» (вірш 13), представляючи Божу пишноту, якою Він наділив її (вірш 14). Таку саму єврейську оцінку *меод меод* (дуже, надзвичайно, безмірно) використано в книзі Єзекіїля, щоб охарактеризувати жінку в її беззаконні, яке було дуже великим (див. Єзек. 9:9). Те, що Бог створив «дуже добре» (*тов меод*, Бут. 1:31), виявилось дуже поганим.

Розпусниця і наречена. Автор книги Об'явлення переймає в єврейських пророків метафору шлюбу для вираження відмінності між двома жінками. «Наречена, прикрашена для свого чоловіка» (Об'явл. 21:2), уособлює народ Господа, з яким Він перебуватиме в «Новому Єрусалимі». З іншого боку, «велика розпусниця» представляє перелюбну церкву, «яка зіпсувала землю своєю розпустою» (Об'явл. 19:2).

ЧАСТИНА III: ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ

Метафору шлюбу можна застосувати в трьох сферах життя християнина: в особистих стосунках з Богом, у подружніх стосунках та в стосунках із Церквою.

(1) Стосунки з Богом. Як метафора шлюбу стосується ваших особистих стосунків з Богом та як проливає світло на них? Як ця метафора допомагає вам більш повно втілити біблійну віру у власному житті? Як вона навчає вас, що Господь має перебувати з вами не лише під час молитви й поклоніння в церкві, але також скрізь і завжди? Як образ шлюбу навчає вас ходити з Богом: уночі, коли ви спите; удень, коли ви працюєте, думаєте, говорите, співаєте, їсте, смієтеся, а також коли страждаєте, плачете й переживаєте труднощі? Наведіть конкретні приклади, коли ви відчуваєте й усвідомлюєте, що Бог поруч із вами, або далеко від вас, або сумує через вас.

(2) Подружні стосунки. Якщо ви одружені, поміркуйте про свої стосунки з вашою дружиною/чоловіком у світлі біблійної моделі шлюбу. З радістю звертайте увагу одне на одного, на кохану людину «протягом усього віку твого швидкоплинного життя» (Екл. 9:9), «підкоряючись одне одному в Христовому страху» (Ефес. 5:21; пор. Бут. 3:16). Відкрийте для себе Божий образ у своїй половинці (див. Бут. 1:26), поважайте ваші відмінності й захоплюйтеся ними. Як поєднуються між собою принципи однаковості й відмінності (див. Бут. 2:24)?

(3) Стосунки в Церкві. Обговоріть зв'язок між Церквою та Господом. Як Він виявляє Свою любов до Церкви? У який спосіб Його праведність виявляється в житті вашої громади? Пригадайте конкретні приклади, коли ви або ваша громада зазнавали невдач або досягали успіхів.

Народи (Частина 1)

Біблійні тексти для дослідження:

Бут. 10:1–12; 12:1–9; 1 Сам. 8:4–18; Матв. 20:25–28;
Об'явл. 18:1–4.

Пам'ятний вірш:

«І Йому було дано владу, славу і царство, аби всі народи, племена та язики Йому служили. Його влада стане вічною владою, яка не минає, — Його владарювання не буде призупинене» (Дан. 7:14).

Книга Об'явлення відкриває нам Божі рішення для грішного світу. В останніх розділах повідомляється про те, що доступ до дерева життя відновлено, прокляття знято і нам знову дозволено перебувати в присутності Бога. У певному розумінні Об'явлення – це книга Буття навпаки. Ось чому Буття залишається важливим ключем до розуміння того, як узагалі з'явилися проблеми нашого світу.

Одне з головних питань як у книзі Даниїла, так і в Об'явленні стосується світового правління. Люди раз-у-раз намагалися взяти під контроль планету, яка за правом належить Богові. Урешті-решт Він царюватиме в праведності, як тільки жажлива історія гріха й повстання назавжди закінчиться.

Цій миті передує дуже тривалий процес, який охоплює тисячі років людських експериментів у прагненні до самоуправління. Ці експерименти ніколи не були успішними. Навіть люди, котрі виражали найвищі ідеали, ніколи не дотягували до цих ідеалів, часто навіть наближено. Значна частина сумної історії людства протягом тисячоліть — це не що інше, як розповіді про трагедії, яких завдали нам ці невдалі системи. А далі ставатиме тільки гірше, доки нарешті не буде встановлене Боже «вічне царство» (Дан. 7:27).

Неділя, 20 квітня

НІМРОД І НІНЕВІЯ

Едем був створений як ідеальний дім для людського роду. Коли ж увійшов гріх, у Бога не було іншого вибору, окрім як відокремити людство від саду й дерева життя, принаймні на певний час.

За межами Едемського саду люди були змушені тяжко працювати, щоб забезпечити собі подальше існування. Жити стало надзвичайно важко. Першим людям довелося жити з болем, у поті чола їсти свій хліб (див. Бут. 3:16–19). Наші прабадьки вірили, що законний Цар забезпечить їм шлях назад до Едемського саду. Тому вони приносили жертви до воріт Едему, з вірою очікуючи викуплення, яке Бог від самого початку запропонував бунтівному світові.

«Едемський сад ще довго залишався на Землі після того, як людина стала вигнанцем з його приємних стежок... Адам і його сини приходили туди на поклоніння Богові. Тут вони поновлювали свої обітничі послуху тому Законові, порушення якого спричинило їхнє вигнання з Едему. Коли потік беззаконня заповнив світ і нечестя людей визначило їхнє знищення водами потопу, Рука, що насадила Едем, забрала його із Землі. Однак при остаточному відновленні, коли з'являться “нове небо і нова земля” (Об'явл. 21:1), він буде повернений ще прекраснішим, ніж на початку» (Е. Уайт. Патріархи і пророки. С. 62).

Наступні покоління вигадували людські варіанти розв'язання нових проблем. Ми читаємо про появу міст-держав; це було

намагання полегшити життя і навіть, можливо, спробувати відтворити те, що було втрачено в Едемі.

Прочитайте Бут. 10:1–12. У цих віршах Святе Письмо знайомить нас із низкою ключових політичних гравців, котрі згадуються в усій Біблії (включаючи Ніневію та Вавилон). З огляду на відому нам інформацію про роль цих міст у подальшому, які висновки ми можемо зробити з наведених текстів?

Прочитавши про Німрода, хтось може дійти висновку, що він був шляхетним героєм, як от герої-завойовники язичницької міфології. Проте такі біблійні вирази, як «дав початок велетням на землі», «силач-ратоборець перед Господом», — це не компліменти. Німрод був великим у власних очах, і він стояв «перед Господом» у тому розумінні, що кинув виклик Богові. У цих текстах описано поширення бунту проти Бога. Цей бунт існуватиме доти, доки з усіма бунтами не буде покінчено назавжди.

Чому гріх бунту проти Бога підступніший, ніж ми можемо усвідомити? Як можна захиститися від цього гріха?

Понеділок, 21 квітня

ПОКЛИКАННЯ АВРААМА

У розділі 10 книги Буття ми читаємо про виникнення різних народів. Слово *гойм* зазвичай перекладається як «народи» (вірш 5), а також може означати язичників. Цей вірш повідомляє, що людський рід поділився на країни, мови, племена і народи (див. також Об'явл. 14:6).

Майже відразу після виникнення цих понять Бог закликає Аврама вийти з одного із цих народів, щоб його родина в усьому відрізнялася від них.

Прочитайте Бут. 12:1–9. Чому Бог закликав Аврама (пізніше Авраама) залишити його батьківщину?

Господь мав намір використати Аврама для утворення народу, який відрізнятиметься від людських царств. У нього

не мало бути іншого царя, крім Самого Бога. Цей народ мав стати прикладом того, що відбудеться, коли людський рід повернеться до свого Творця. Ізраїль було утворено для того, щоб через нього були благословенні «всі племена землі» (Бут. 12:3). Господь злив на ізраїльтян світло й переваги, яких, імовірно, світ не бачив від часів до Потопу.

Прочитайте Втор. 4:5–9. Що Господь сказав дітям Авраама — народіві, у якому здійснилася дана Авраамові обітниця?

Це була не одна людина, яка б свідчила в одній громаді. Це був цілий народ, який міг явити славу Божого характеру за умови, що одностайно трудитиметься та співпрацюватиме з Ним. Ба більше, зверніть увагу на сказані їм слова: ізраїльтян зробили такими особливими не лише дані Богом «постанови та закони», але також їхнє дотримання й виконання цих настанов змусило інші народи сказати: «Справді, цей народ великий! Це мудрий і розважливий народ» (Втор. 4:5, 6). Якими б чудовими не були запропоновані людям істини, лише небажання жити згідно з ними та підкорятися їм принесе прокляття замість благословення і смерть замість життя.

Як той самий принцип, тобто не тільки знати істину, а й підкорятися їй, стосується нас як адвентистів сьогодні?

Вівторок, 22 квітня

ОТРИМАЛИ ТЕ, ЩО ПРОСИЛИ

Згідно з початковим задумом, Ізраїлем не мав правити монарх-людина як в інших народів. Проте з часом віра ізраїльтян похитнулася, і вони зажадали того самого, що «є в усіх народів», тобто язичників.

Прочитайте 1 Сам. 8:4–18. Як ви вважаєте, чому ідея про царя здавалася старійшинам привабливою? У який спосіб ми також можемо стати жертвами подібних спокус?

Важливо зауважити, що прохання поставити царя — це відмова від царювання Бога у Своему народі. Відповідно до

Його задуму, ізраїльський народ мав відповідати безпосередньо перед Творцем, а їхні стосунки з Ним мали бути очевидними для всіх завдяки, окрім іншого, святилищу та служінню в ньому. Вимагаючи царя, ізраїльтяни накликали б на себе ті самі страждання, яких зазнали язичницькі царства: військову повинність, конфіскацію, оподаткування та інші негаразди. Вони виявили б, що людські володарі схильні керувати з огляду на власну користь, а не справедливо і доброзичливо, як Бог.

Крім того, нова домовленість була б постійною: Ізраїль отримає те, чого просить, а коли зрозуміє своє невігідне становище, змінити щось уже не зможе. «І якщо в той час ви будете нарікати з приводу діянь вашого царя, котрого ви собі обрали, Господь вам не відповідатиме» (1 Сам. 8:18).

Бог знає слабкість Свого народу і від початку передбачив, що Ізраїль вимагатиме людину-царя. Вони так і зробили, тож значна частина священної історії – це розповідь про наслідки цього вибору.

Прочитайте Втор. 17:14–20. Зауважте, Бог не каже: «Я дам їм царя», натомість Його народ вирішує, що хоче царя. Бог ужив запобіжних заходів, щоб захистити Своїх людей від пороків людського правління; однак, як видно з історії народу та його царів, цими запобіжними заходами часто нехтували.

Достатньо лише поглянути на історію Ізраїлю після їхнього рішення поставити царя, аби побачити, наскільки погано їм жилося під час правління цих царів. Хоч деякі царі були кращими за інших, однак навіть «хороші» припускалися тяжких гріхів (подумайте про Давида й Вірсавію). Переважно народ жив під владою царів, котрі чинили зло перед Господом (див. 1 Цар. 11:6; 15:26; 16:30; 2 Цар. 3:2 тощо).

Як за тих часів, так навіть і сьогодні, усі людські уряди мають одну спільну рису: грішники керують іншими грішниками. Що ж тут не так?

Середа, 23 квітня

ПРАВИТЕЛІ ЯЗИЧНИКІВ

Відносини Бога з Ізраїлем поглиблюють наше розуміння Його відносин з новозавітною Церквою. Справді, багато в чому

народ Ізраїля слугував прообразом помилок Церкви. Далекі від того, аби претендувати на будь-яку перевагу над стародавнім Ізраїлем, християни були й залишаються дуже сприйнятливими до тих самих спокус.

Прочитайте Матв. 20:25–28. Від якої помилки Ісус застерігав Своїх учнів як представників християнської Церкви?

Ізраїль просив людину-царя і це призвело до морального падіння нації. Царі ставали дедалі більш нечестивими, доки Господь не дозволив вавилонянам узяти Його народ у полон, щоб зупинити їхню деградацію.

Щось подібне сталося в історії християнської Церкви. Хоч вона не планувала запозичити язичницький устрій, але коли Костянтин прийшов до влади і визнав себе християнином, віруючі відчували полегшення. Переслідуванням настав кінець! Сам по собі цей факт був благословенням, однак потім керівники Церкви вирішили, що владу імператора можна використати для власної вигоди.

У четвертому столітті між християнами спалахнуло кілька великих суперечок, і коли Церква не спромоглася їх вирішити, вона звернулася до імператора із проханням втрутитися. Відтоді єпископ Риму здобув визначне становище, хоч раніше був старшим єпископом серед рівних йому. Церква попросила державу втрутитися в релігійні справи, і шойно держава взялася за це, справи пішли ще гірше.

Як і в стародавньому Ізраїлі, найтемніші розділи християнської історії — це прямий результат компромісу Церкви зі світом. Коли Ізраїль звернувся до ідолопоклонства, а його царів розбестила їхня жадоба влади, ізраїльтяни упали так низько, що навіть приносили своїх дітей у жертву ідолам. Так само внаслідок поступового запозичення Церквою засобів і методів язичницької імперії, багато відданих віруючих були замучені, бо їх вважали загрозою для церковно-державного інституту.

Як ці самі спокуси можуть поставити під загрозу чистоту нашої віри в нашому суспільстві й культурі?

СВІТЛО ДЛЯ ЯЗИЧНИКІВ

Початковий Божий намір щодо утворення ізраїльського народу полягав не в тому, щоб засудити решту світу, а в тому, щоб спасти його. Зазвичай більшість із нас відчуває докори сумління, коли бачимо праведну поведінку якоїсь людини. Тому факт існування Ізраїлю також мав виявляти гріхи й егоїзм сусідніх народів. Віруючі, які живуть у гармонії з Богом, відображають Його праведний характер, що природно веде до мовчазного засудження інших. В ідеалі життя людей, котрі «бережуть Божі заповіді» (Об'явл. 14:12), має демонструвати Його характер.

Утім, якби ізраїльтяни діяли так, як їм належало, і робили те, що їм було сказано, народи прийшли б до них із миром. Язичники прагнули б дізнатися більше про них та їхнього Бога. Натомість, як свідчить історія (зокрема факт вавилонського полону), ці народи прийшли воювати проти них.

Безперечно, найкраще Божий характер виявив Ісус. Він — єдина Боголюдина, Котра досконало його продемонструвала. Проте Його ідеальний приклад, який спонукував серця до розкаяння, мав на меті щось більше (див. Івана 3:16–21).

Кінцева мета утворення ізраїльського народу не відрізнялася від Божої мети заснування Церкви: Господь прагне використовувати Свій народ, аби приваблювати грішників до Христа. Проголошувана Божою Церквою Триангельська вістка спрямована не до обраних, а до всякого народу, покоління, племені й народності (див. Об'явл. 14:6). Текст Об'явл. 18:1 передвіщає: перш ніж Христос повернеться, уся Земля освітіться від Слави Божої.

Прочитайте наведені нижче біблійні тексти. Чого вони навчають нас щодо призначеної Богом ролі для Його народу в цьому світі? Як ми можемо застосувати ці принципи до себе?

Числ. 14:17–21 _____

Ісаї 42:6; 49:6; 60:3 _____

Прочитайте ще раз Об'явл. 18:1–4. Господь закликає: «Вийди з неї [з церкви–розпусниці, з Вавилону], народе Мій». Як цей народ вийде з Вавилону? Як Бог може використати нас, Церкву, котра не у Вавилоні, аби покликати тих Божих людей, котрі ще перебувають у Вавилоні?

П'ятниця, 25 квітня

ДЛЯ ПОДАЛЬШОГО ДОСЛІДЖЕННЯ:

Прочитайте тексти Ісаї 44:24–45:13.

«Таємниця беззаконня» здійснювала спочатку свою спокусливу і богозневажну роботу тихо й непомітно, але згодом, набуваючи все більшої сили, вона вже відкрито опановувала розум людей. Майже непомітно язичницькі звичаї увійшли до християнської Церкви. Дух компромісу і поступок був затриманий на деякий час бурєю переслідувань з боку язичників, що спіткали ранню християнську Церкву. Проте коли переслідування припинилися і християнство знайшло доступ до царських дворів і палат, тоді на зміну чистоті Христової релігії та простоті апостолів прийшли пишність і зарозумілість язичницьких жерців і царів; замість Божих вимог були встановлені людські постанови й перекази. Формальне навернення римського імператора Костянтина Великого на початку IV століття викликало велику радість, і світський дух під маскою праведності почав проникати до Церкви. Церква почала швидко деградувати. Язичництво, котре здавалося переможеним, насправді перемогло. Його дух заволодів Церквою, і його вчення, звичаї й забобони стали складовою частиною віри і богослужіння так званих послідовників Христа» (Е. Уайт. Велика боротьба. С. 49, 50).

Перегляньте запитання в кінці уроку за середу і подумайте: чи не загрожує всім нам (особливо що довше ми в Церкві) відкинути «чистоту Христової релігії та простоту апостолів» заради пишноти, влади, похвал і спокус цього світу? Якщо ми вважаємо, що не загрожує, то, можливо, обманюємо себе?

Запитання для обговорення:

- 1. Особливо гірким був час, коли Бог вислав Свій народ у вигнання до Вавилону. Господь покликав Авраама із Халдеї, щоб утворити народ завіту як світло для планети, а тепер їх відвели туди ж у кайданах. Під час їхнього полону Він показав Ізраїлеві, що могло б відбутися, якби вони були вірними. Навуходоносор, голова супротивної Богові системи, прийняв істинного Бога (див. Дан. 4). Наприкінці їхнього полону Господь посадив на престол усесвітньої імперії перського царя, аби він слугував прообразом Христа, Котрий звільняє Свій народ з Вавилону та повертає до Обітованої землі. Кір не був ізраїльтянином, але Бог обрав його, аби продемонструвати світові План спасіння, коли цей монарх поверне Божий народ завіту до Єрусалима. Які уроки можна почерпнути з усього сказаного вище? Чи використовує Господь і нині людей не з Божого народу для досягнення Своїх цілей?**

- 2. Можливо, ми не перебуваємо у Вавилоні, але чи не перебуває Вавилон у нас? Як розпізнати цю проблему? Як нам змінитися?**

Пам'ятний текст: Дан. 7:14.

Біблійні тексти для дослідження: Бут. 12:1-9.

ЧАСТИНА I: ОГЛЯД

Під час сотворіння Землі Бог мав задум, який передбачав щастя й любов для людей, які житимуть на ній. Однак люди не виконали Божий план щодо них, натомість піддалися спокусі й обрали власний шлях. У наступних двох уроках ми дослідимо, як народи не спромоглися знайти правильний шлях та як Господь скеровував людей у їхніх намаганнях знайти світло в темряві. Ця темрява була наслідком їхнього бажання керувати самими собою.

Прагнення до свавільної незалежності вперше виявилось в Едемському саду, коли Адам і Єва під впливом змія не послухалися Бога й піддалися спокусі, бажаючи бути «як боги» (Бут. 3:5). Як наслідок, ставши грішними істотами, наші прабатьки здобули знання про гріх і втратили моральну силу вибирати добро, а не зло (див. Бут. 3:22). Пізніше, у ранній історії людства, вавилоняни вирішили побудувати вежу, щоб дістатися до дверей Господа («Бав-Ель») на Небі, з метою узурпувати місце Бога. Проте будівничі Вавилона опинилися в замішанні, і через їхню зухвалість Він розсіяв їх по Землі (див. Бут. 11:1-4, 9).

Навіть ізраїльський народ намагався керувати своєю долею, тому не підкорився Божому правлінню, натомість шукав царя серед чоловіків своїх племен. На всі ці людські дії Господь відповів Божественними ініціативами. Відразу після біблійної розповіді про будівництво Вавилонської вежі міститься історія про Авраама. Бог покликав цього патріарха стати благословенням для народів. Тоді Ізраїль, а згодом і Церква, були покликані свідчити народам про Царство Боже. На противагу спокусі

покластися на людську силу, будувати царства на цій Землі і через це загрузнути в темряві, Біблія дає надію на Царство Боже – єдине світло для народів.

ЧАСТИНА 2: КОМЕНТАР

Адам і Єва

Діалог Єви та змія в Едемському саду розкриває першо-причину людської невдачі, а саме: прагнення замінити Бога. Першим у біблійній розповіді про гріхопадіння з'являється змій. Коли він говорить, це нагадує Бога, Самого Творця. Змія «сказав» (Бут. 3:1; переклад І. Огієнка), так само як Бог «сказав» десять разів в історії про Сотворіння. В обох оповідях використовується та сама дієслівна форма *ваййюмер* («Він сказав»). Структура тексту Бут. 3:1 викликає занепокоєння, оскільки до дієслова «сказав» не додано конкретного підмета. Насправді, це єдиний випадок у всьому цьому уривку, коли немає чіткого підмета. А щоб заплутати нас ще більше, дієслову «сказав» навіть передує Ім'я *Ель* («Бог»), що створює враження, ніби говорить Бог. Єврейський текст має таку послідовність слів: «Бог [він] сказав до жінки»*. Отож складається враження, що змія замінив Бога.

Цікаво, що те саме відбувається, коли Єва не слухається Господа. Фраза, що описує її поведінку: «І побачила жінка... що дерево добре» (Бут. 3:6; переклад І. Огієнка), нагадує Божу оцінку Його творіння: «Побачив Бог, що це добре» (Бут. 1:4, 10, 12, 18, 21, 31). Таке наслідування Євою слів Господа свідчить про те, що вона вже замінила повеління Божественного Творця своєю думкою. Справді, жінка поводиться, як Бог: «Вона взяла плід, з'їла його і дала також своєму чоловікові, що був з нею, і він з'їв» (Бут. 3:6). Ці три дієслова (виділені в цитаті курсивом) досі асоціювалися лише з Творцем. Бог дав їжу (Бут. 1:29). Бог «взяв» людину (Бут. 2:15), і Бог «взяв» одне з його ребер (Бут. 2:21). Отже, Єва ототожнює себе із Творцем та односторонньо нав'язує своє «правління» Адамові.

* Ця послідовність виразно простежується в Сучасному перекладі (прим. редактора).

Пізніше обоє, Адам і Єва, знову спробували зайняти місце Господа, коли усвідомили, що вони нагі. Біблійний текст повідомляє, що вони «поробили собі пояси» (Бут. 3:7). Дієслово робити (чинити) досі використовувалося лише стосовно Бога, тобто Творця (див. Бут. 1:31; 2:2, переклад І. Огієнка). Важливо зазначити, що Адам і Єва намагаються вирішити свою проблему, поставивши себе на місце Єдиного святого Бога. Цей крок першою зробила жінка. Викликає занепокоєння факт, що тепер людська пара приєдналася до наміру змія, котрий бажає узурпувати владу Бога. Про їхнє богохульство також свідчить відлуння між словом *ером*, що описує їхню «наготу» (Бут. 3:7), та словом *арум*, яке відображає «хитрість» змія (Бут. 3:1).

Будівничі Вавилону

Слова, використані для опису роботи будівничих Вавилонської вежі, подібні до слів розповіді про Сотворіння, цілеспрямовано вказуючи на умисел скасувати факт Сотворіння й замінити Бога-Творця. На цей намір указано раніше в родоводі народів, де заснування Вавилонського царства Німродом передано спеціальним терміном *решіт*, тобто «початок» (Бут. 10:10), що перегукується з Божественною оповіддю про Сотворіння (див. Бут. 1:1). Німрод, чие ім'я означає «ми повстанемо», представлений як творець Вавилону, так само як Бог – Творець неба і землі.

В історії про Вавилонську вежу ми помічаємо таку ж узурпацію. Фраза *аль пеней* («над поверхнею»), яку було вжито для опису стану землі до Сотворіння (Бут. 1:2), тут з'являється знову: «по всій поверхні» (Бут. 11:4). Тимчасом як розповідь про Сотворіння починається з одного елемента (води) та переходить до множинності й різноманітності, Вавилон повертає стан множинності до одного елемента. Слово Бога *ваййомер Елогім* («Бог сказав») було замінено словом будівничих *ваййомеру*, тобто «вони сказали» (Бут. 11:3, 4; переклад І. Огієнка). Божественне звершення Сотворіння *ваехі* («і сталося»; Бут. 1:3, переклад І. Огієнка) було замінено людським досягненням *ваттегі* («і сталася»; Бут. 11:3; переклад І. Огієнка). Самостійне Божественне обговорення, або нарада *наасе* («створімо»),

Божественного Творця (див. Бут. 1:26) було замінено самостійним людським обговоренням *наасé* («збудуймо»; Бут. 11:4). Будівничими Вавилона керують ті самі амбіції, що і Євою: вони хочуть бути подібними Богові.

Покликання Аврама

Бог закликав Аврама такими словами: «Вийди зі своєї землі... Я виведу від тебе великий народ... і звеличу твоє ім'я» (Бут. 12:2). Покликання Богом Аврама – це відповідь на задуми будівничих Вавилона, а також це протиставлення їм. Отож не випадково Божий заклик до Аврама вийти прозвучав в Урі Халдейському. Справді вражає те, що стародавнє шумерське місто Ур було розташоване у Вавилонії. Цей регіон безпосередньо пов'язаний з епізодом у Вавилоні.

Факт, що Аврам почув заклик покинути місце, просякнуте пам'яттю про Вавилон, цілком зрозумілий і не має дивувати нас не лише з історичних і географічних міркувань, а й з огляду на теологічні аспекти. Від умовлянь пророків до апокаліптичних благань, Божественний заклик вийти з Вавилону має довгу богословську історію в біблійній традиції (див. Ісаї 48:20; Об'явл. 18:4). Божественний заклик передбачає не тільки визволення юдеїв від репресивних умов життя в полоні та національне відновлення в Обітованій землі, а й повернення до завіту.

Бажаючи стати унікальною всесвітньою нацією, будівничі Вавилона сказали: «...створимо собі ім'я» (Бут. 11:4). Однак тільки Бог може створити ім'я великим, тільки Він робить один народ великим й унікальним на відміну від інших народів. Цікаво, що дієслово *асá* («створити») – ключове в оповіді про Сотворіння, де воно зустрічається сім разів, а слово «Бог» виступає підметом (Бут. 1:7, 16, 25, 26; Бут. 2:2 [двічі], 3). Те саме дієслово *асá* вжито тричі в описі діяльності будівничих Вавилона (Бут. 11:4, 6 [двічі]). Зокрема, один раз воно стосується їхнього «імені» (Бут. 11:4). Отже, Вавилон намагався зайняти місце Творця. Покликання Аврама відновлює виключні права Бога. Тільки Господь може по-справжньому звеличити, «створити», ім'я. Ба більше, лише Боже Ім'я – «велике» (Іс. Нав. 7:9).

Благословення Аврама

Слово *baráx* («благословляти») – ключове в Божому заклику до Аврама (Бут. 12:1–3), тут воно використане п'ять разів. Особливо примітне використання цього слова в книзі Буття, де воно зустрічається 88 разів (у решті книг Старого Завіту – 356 раз). Єврейська концепція «благословення» часто асоціюється із перспективою плідності (див. Бут. 1:21–23). Отже, заклик до Аврама спростовує ідеологію Вавилона. На противагу будівничим Вавилона, котрі відмовилися прийняти Божественний план Сотворіння щодо розмноження, благословення Аврама відновлює сили творіння й обітницю майбутнього.

Тимчасом як будівничі Вавилона основували свою безпеку лише на собі, благословення народів залежить виключно від Божого благословення Аврама. Суттєва причина цього благословення полягає в майбутній історичній події: «Благословенні будуть у тобі всі племена землі» (Бут. 12:3). Прийменниковий вираз «у тобі» означає «у твоєму насінні» або «через твоє насіння». Тобто благословення здійсниться не «в Аврамі», а «в насінні» Аврама – у месіанському «насінні» з Бут. 3:15. У згаданих вище текстах міститься одна головна ідея: через «насіння», тобто Месію, благословення буде дароване всім народам. Цю саму ідею неодноразово підкреслює й апостол Павло (див. Гал. 6:15).

ЧАСТИНА III: ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ

Заміна Бога. Розуміючи, що суть гріха полягає в прагненні замінити Бога, подумайте над таким запитанням: Якщо ми не пильнуватимемо, то як можемо чинити спроби замінити Бога в кожній сфері нашого життя? Обговоріть наступні аспекти у вашому класі.

У ваших словах: обманюючи, ви приховуєте або спотворюєте факти. Ви замінили правду (те, що бачить Бог) своєю версією. Вихваляючись, ви фактично перебільшуєте свою цінність за рахунок свого ближнього або навіть за рахунок Самого Бога, як це зробив Навуходоносор, вихваляючи себе (див. Дан. 4:27).

У вашій роботі: надміру працюючи, ви ігноруете закони здоров'я або свою сім'ю, яка потребує вашої присутності й уваги. Лінуючись, ви виконуете роботу недбало. Припускаючись шахрайства або плагіату, ви крадете чужу роботу або відкриття, видаючи їх за свої.

У вашій релігії: поклоняючись комусь або чомусь іншому (грошам, роботі, автомобілю, будинку, самому собі), окрім Бога, ви припускаєтеся ідолопоклонства.

Відповідь на Божий заклик. Розуміючи, що заміна Бога – це гріх, що ви можете учинити, аби дозволити Господу усунути вас із престолу вашого серця та запросити Його на цей престол? Знайдіть у Біблії приклади, які демонструють таке Божественне втручання.

Обговоріть реакцію Бога на людський гріх. Поміркуйте над проблемою заміни і тим фактом, що Господь вирішив померти замість вас, аби ви могли жити. Подумайте про конкретні події в історії Землі або Ізраїля, під час яких Бог служив людям (наприклад, Сотворіння, Вихід, Вавилонський полон або певні епізоди, коли Бог воював за Свій народ (див. Вих. 14:14) тощо).

Народи (Частина 2)

Біблійні тексти для дослідження:

Бут. 2:9–17; Дан. 2:31–35; Ісаї 17:12, 13; Дан. 7:1–3;
Римл. 3:10–19; Об'явл. 12:15, 16; 10:1–11.

Пам'ятний вірш:

**«Вгамуйтеся і пізнайте, що Я – Бог! Я буду звеличений між народами, буду прославлений на землі»
(Псал. 46:11).**

Упродовж століть деякі люди стверджували, що Бог бажав гріхопадіння; Він нібито задумав, щоб люди занурилися в гріх та смерть, і в такий спосіб привели Його, в Особі Ісуса, на хрест. Зрештою, як інакше Він міг би так приголомшливо й наочно продемонструвати глибину Своєї любові до людства, як не через смерть на хресті заради них? Тобто ідея полягає в тому, що Господь був зацікавлений у тому, аби людство згрішило.

Це жахлива фальшива думка. Божі наміри ніколи не включали гріхопадіння ні сатани, ні людства. Повстання сатани, а потім і людства, — це трагедія з величезними фатальними наслідками. Наша радість у Господі залишилася б повною, якби наші прабатьки не згрішили.

Цього тижня ми продовжимо розглядати проблеми, викликані гріхопадінням і прагненням людей встановити власне правління замість Божого. Ці істини ясно розкриті в книзі Даниїла. Тут показано, що Господь мав рацію, коли попереджав Свій народ про те, що станеться, якщо вони відвернуться від Нього й обиратимуть земних монархів. Саме цього вони й домоглися: земних монархів. А грішники, котрі панують над іншими грішниками, — завжди невдале рішення.

Неділя, 27 квітня

НАЙПЕРША ЗАПОВІДЬ

Едемський сад слугував класною кімнатою для перших людей. Це було місце, де завдяки взаємодії із творінням вони та їхні нащадки могли б нескінченно й дедалі більше пізнавати Творця. Еллен Уайт зазначала: «Хоч життя святої пари було життям дітей, котрі перебувають під батьківською опікою Бога, проте вони були ще учнями, які отримували настанови від премудрого Творця... Таємниці видимого Всесвіту, “чуда Того, Який має беззавдане знання” (Йов 37:16), були для них невичерпним джерелом навчання й захоплення» (Патріархи і пророки. С. 50, 51).

Прочитайте Бут. 2:9–17. Яким був перший наказ (заборона), який Бог дав людству? Чому він був таким важливим?

Уперше дієслово-корінь *цава́*, тобто «наказувати», вжито щодо людей у тексті Бут. 2:16, коли Господь повелів не їсти з дерева пізнання добра і зла. Невже якісь знання можуть бути під заборонаю? Хіба не завжди корисно здобувати досвід і знати якомога більше?

Згідно зі Святим Письмом: ні. Бог мав намір ґрунтовно навчати Свій народ та позбавити його жахливих страждань, спричинених певними знаннями. Наприклад, знання про майбутні наслідки їхнього рішення не підкоряться владі Бога, натомість самим керувати власним життям.

Тисячоліття потому, коли Ізраїль просив собі царя, Господь попередив їх про наслідки (як ми з'ясували минулого тижня). Крім того, Він повідомив Своему народові, що їхнє рішення відійти від Його безпосереднього правління залишатиметься в силі до кінця часів.

У міру того, як царі Ізраїлю ставали дедалі більш нечестивими, Божий народ завіту зробився настільки світським і далеким від причини свого існування, що Господь задовольнив їхню забаганку сповна: дозволив через царів здійснювати людське керівництво.

Ці знання проливають світло на книгу Даниїла. Зміна імперій, описана у видіннях цієї книги, це обвинувальний вирок не лише «народам», тобто язичникам, але й невдачам Ізраїля, тобто відмові дотримуватися Його *міцвот* (заповідей). Тривалий час у неволі замість свободи, яка спочатку була дана в Едемі, стали новою класною кімнатою. Там охочі серця могли на власні очі побачити приголомшливий контраст між царствами цього світу і царством Бога.

Подумайте про види знань, без яких багатьом з нас було б легше жити навіть зараз. Як це допомагає нам зрозуміти, що було заборонено в Едемі?

Понеділок, 28 квітня

ДРУГИЙ РОЗДІЛ ДАНИЇЛА

Саме під час вавилонського полону Бог виклав через пророка Даниїла найпереконливіші описи відносин між Його народом і царствами цього світу. Його народ більше не був самостійним. Тепер вони пожинали наслідки свого вибору. (А можливо, ще й брали з них уроки?).

Прочитайте Дан. 2:31–35, де зображена приголомшлива панорама світової історії до кінця часів. Про які важливі істини ми можемо дізнатися із цього дивовижного пророцтва? _____

Наприкінці XIX століття багато людей виявляли нову впевненість у прогресі людства. Наприклад, Усесвітня виставка

1900 року була чудовою демонстрацією оптимізму щодо майбутнього. Завдяки всім технологічним і науковим досягненням з більшістю найгірших проблем людства мало бути покінчено! Жодного сумніву! Коли людство увійшло в ХХ століття, багатьох мислителів переповняли сподівання, що ідеали Просвітництва, такі як людська досконалість і сила розуму, стануть початком чудової нової ери для людства.

Однак Перша світова війна швидко розвіяла ці мрії, і до кінця ХХ століття людство втратило понад 200 мільйонів осіб у війнах. Можливо, воно справді просунулося в технологіях, але точно не в моралі. Доктор Мартін Лютер Кінг молодший колись сказав: «У нас є керовані **ракети** і некеровані **люди**». Перефразовуючи цей вислів, можна сказати: «Ми наводимо ракети, але зводимо людей». І це дуже страшна схема.

Більшість дослідників пророцтв зауважила, що метали в другому розділі Даниїла змінюються від найцінніших до найменш цінних. Золото знецінюється до срібла, срібло — до міді, а мідь — до заліза. У решті-решт залишаються лише залізо та глина.

Чарльз Дарвін, Карл Маркс та інші мислителі ХІХ століття намагалися переконати нас, що людство так чи інакше прямує вгору, що ми еволюціонуємо біологічно й соціально. Справді, до певної міри людське існування покращилося (принаймні на матеріально-побутовому рівні). Проте хто сьогодні дивиться в майбутнє цього світу, яким зараз правлять і керують люди, сповнений оптимізму щодо миру, безпеки та процвітання?

Ісус попередив: «Ви почуєте про війни та звістки воєнні... Бо повстане народ проти народу, і царство піде на царство, і буде голод, і пошесті, і землетруси в різних місцях» (Матв. 24:6, 7). Зважаючи на ці застереження, як ми можемо втішатися думкою про те, що Слово Боже задалегідь попереджало нас про такі події?

Вівторок, 29 квітня

СЬОМИЙ РОЗДІЛ ДАНИЇЛА

Сон, про який ідеться в другому розділі книги Даниїла, спочатку був даний вавилонському цареві. А видіння із сьомого

розділу було дано самому єврейському пророкові — одному з Божого народу завіту.

Даниїлові було показано той самий сюжет, що й Навуходоносору, але в іншому ракурсі. Замість статуї він побачив народи, які піднімалися з моря внаслідок збурення води вітром. Ці народи перебували в безперервній боротьбі, що спричиняло постійний перехід влади від одного до іншого. Наприклад, у текстах Псал. 65:7, 8; Ісаї 17:12, 13; Єрем. 46:7, 8 аналогія з повенями та хвилями використовується для опису заворушення серед народів.

На протигагу цьому, Обітована земля принаймні деякий час існувала як острів миру й безпеки серед моря язичницьких царств. На відміну від довколишніх непокірних народів, ізраїльський народ був заснований на міцному фундаменті Божого правління.

Прочитайте Дан. 7:1–3. Це видіння містить багато різних символів. Які уроки ми можемо почерпнути із цих символів, зокрема з образу звіра, який першим вийшов з моря?

Даниїл з берега спостерігав за хаосом війни між язичниками, коли раптом звірі почали виходити на землю — на його територію! Тепер проблеми язичників стали проблемами його народу. Ізраїльтяни вирішили жити як язичники, тож відтоді мали жити з язичниками та під їхнім ярмом. Від часів вавилонського панування Божий народ завіту більше ніколи не насолоджувався повною або довготривалою самостійністю.

Переслідування Божого народу триватиме до кінця часу, коли Христос нарешті посяде Своє законне місце нашого Царя. У новозавітний час народ Божий продовжував страждати від утисків Римської імперії, а потім від переслідувань малого рога — наступника язичницького Риму.

Хоча з історичного погляду деяким народам жилося краще за інших, а певні епохи були більш мирними, ніж інші, переважна історія націй, народів та імперій — це просто послідовність трагедій і гнобителів. Крім того, часто все це відбувалося під керівництвом правителів, котрі заявляли лише про найкращі наміри щодо власного народу. Як же це відрізняється від спо-

собу правління, запропонованого Богом Своєму народові! Якби тільки вони погодилися.

Прочитайте уривок Римл. 3:10–19. Як він допомагає нам зрозуміти багато чого в нашому світі? Як саме 19-ий текст відкриває, чому ми так відчайдушно потребуємо Євангелія в нашому житті?

Середа, 30 квітня

МІЖ ЗЕМЛЕЮ І МОРЕМ

Образи землі та моря в Біблії, особливо в пророцтвах, можуть містити цінну інформацію. Розгляньмо вживання в біблійних пророцтвах символів землі та моря, які різко протиставляються.

«Коли земля й море одночасно вжито як символи, земля часто символізує впорядкований світ або навіть країну Ізраїль, тоді як море означає язичницькі народи, котрі загрожують їй, подібно як море розмиває землю» (Beatrice S. Neall. “Sealed Saints and the Tribulation”. *Symposium on Revelation*. Book 1. Ed. Frank B. Holbrook. Silver Spring, MD: Biblical Research Institute, General Conference of Seventh-day Adventists. 1992. P. 260).

Згідно з цим міркуванням, земля – це місце стабільності, засноване на правлінні Бога. Море уособлює мінливе сум’яття народів, заснованих на людській гордості.

Взявши за основу висловлену вище думку, прочитайте уривки Об’явл. 12:15, 16; 13:1, 11. Зверніть увагу на зіставлення символів води й землі. Як вони використовуються? Чого вони можуть навчити нас про те, як слід розуміти пророцтва? _____

Зверніть увагу: змії використовує воду, щоб переслідувати жінку (Церкву). Як ми дізналися, у пророцтвах вода часто символізує земні уряди та властиві їм сум’яття й хаос. Відтак, ми бачимо, як сатана зумів використати маси, підбурювані їхніми лідерами, щоб переслідувати Божий народ протягом більшої частини історії Церкви.

Крім того, адвентисти сьомого дня дійшли висновку, що текст Об'явл. 12:16 стосується міграції переслідуваних віруючих до Нового Світу. Якщо наше розуміння символів землі та моря правильне, що це говорить про заснування Американської Республіки?

Чи можна вважати, що це така ж «земля», як «Обітована земля», тобто місце, відокремлене для Божого народу? Чи не тому звір із землі спочатку здається схожим на ягня? Хоч Америка ніколи не була «новим Ізраїлем», як цього бажали деякі з її раних засновників, однак упродовж тривалого часу вона була країною релігійної свободи для мільйонів релігійно пригноблених у світі.

На жаль, цей схожий на ягня звір одного дня заговорить, «як дракон» (Об'явл. 13:11). Сполучені Штати, котрі так довго слугували маяком релігійної свободи для переслідуваних, стануть головним релігійним переслідувачем! Це ще один приклад наслідків людського рішення правити собою замість того, щоб ними правив Бог.

Четвер, 1 травня

ЗНОВУ ПРОРОЦТВО

Церква останку народилася в Новому Світі. Саме там, куди втікали шукачі релігійної свободи впродовж XVII та XVIII століть. З огляду на давні повсюдні релігійні й політичні перешкоди, навряд чи розвиток цього руху був би таким же швидким і потужним в іншому місці, як у цій новій країні, яка стала Сполученими Штатами Америки.

Прочитайте Об'явл. 10:1–11, де описане зародження адвентистського руху. Знайдіть в уривку деякі з образів, які ми вивчали. Наприклад, народи, земля, море. Виявляючи обережність, аби не домислювати те, чого не написано в текстах, подумайте, які знання можна почерпнути з цієї розповіді? _____

Ангел закликає гучним голосом, подібно до трьох ангелів з Об'явл. 14 та ангела з Об'явл. 18. Це невідкладний момент

в історії, коли справа Церкви останку має здійснюватися для народів, язичників, племен і багатьох царів (див. Об'явл. 10:11).

Ангел тримає «розгорнуту книжку», найімовірніше, книгу Даниїла (див. Дан. 12:4), яку розгорнуто вперше за багато поколінь. Його права нога стоїть на морі, а ліва — на землі. Це може означати, що вістка охоплює всю земну кулю — як Старий Світ, так і Новий. Це також може бути натяком на те, що вістка ангела стосується всіх народів: жителів і землі, і «язичницького» моря.

Нарешті світ буде освітлений Божою славою, отже, останні вістки із 14-го розділу Об'явлення досягнуть усіх. Як і у випадку з Ізраїлем, наше завдання як Церкви полягає в проповідуванні Євангелія «по всьому світі на свідчення всім народам» (Матв. 24:14).

Бог підводить історію людства до її величного завершення — кінця людських імперій та воцаріння Христа навіки. Прочитайте Дан. 2:34, 35, 44, 45. Абсолютно чітко, без будь-якої двозначності, Біблія повідомляє: усі земні царства будуть знищені вщент, без жодного сліду від них та їхньої потворної спадщини. На зміну їм прийде Боже вічне Царство, де гріх, страждання, хвороби, зло і смерть ніколи більше не з'являться.

Подумайте, наскільки точно пророцтва Дан. 2 і 7 передбачали виникнення й падіння всіх світових імперій. Чому ця точність (дивовижна, зважаючи на час написання книги Даниїла) має допомогти нам довіряти обітниці Господа щодо останнього, вічного Царства — Царства Божого?

П'ятниця, 2 травня

ДЛЯ ПОДАЛЬШОГО ДОСЛІДЖЕННЯ:

Прочитайте в книзі Е. Уайт «Патріархи і пророки» розділ «Вавилонська вежа» (С. 117–124).

«І бачив я нове небо й нову землю, перше-бо небо та перша земля проминули» (Об'явл. 21:1). Вогонь, що нищить нечестивих, очищує землю. Зникають усі сліди прокляття. Ніяке вічно палаюче пекло не буде нагадувати спасенним про страшні наслідки гріха.

Залишиться тільки одне: наш Спаситель завжди носитиме на Собі сліди розп'яття. Його поранені чоло, бік, руки та ноги нагадуватимуть про жорстокі наслідки гріха. Споглядаючи Христа в Його славі, пророк каже: “Проміння при боці у Нього, і там укриття Його потуги” (Авак. 3:4). Його проколотий бік, звідки текла темно-червона кров, що примирила людину з Богом, — ось слава Спасителя, “укриття Його потуги”. Сильний, щоб спасати через викупну жертву, Він був здатний чинити суд над тими, хто зневажав милосердя Боже. Ці знаки приниження — Його найвищі почесті; упродовж вічності голгофські рани будуть прославляти Його і звіщати Його силу» (Е. Уайт. Велика боротьба. С. 674).

Запитання для обговорення:

- 1. Слово Боже свідчить: усі земні досягнення, незалежно від того, наскільки вони грандіозні, величні, приголомшливі чи славетні, будуть перетворені на порох, попіл та знищені навіки. Це включає будь-які великі й славетні земні справи, які ми вже звершили або звершуємо зараз. Чому завжди важливо пам'ятати про цю перспективу? Як це допоможе нам правильно розставити пріоритети?**

- 2. Уважно дослідіть інформацію про звіра з моря в Об'явл. 13:1–10. Які риси цього звіра свідчать про те, що він є природним наслідком світоглядного мислення Вавилону? Ясно, що він охоплює всі народи від стародавнього Вавилону до влади малого рога. Які ви помітили характеристики кожної імперії, котрі продовжували існувати впродовж усього часу? У який спосіб світ усе ще відображає цінності Вавилону, або Риму?**

- 3. Як нам, адвентистам, знайти правильний баланс між слідуванням за Господом та дотриманням законів суспільства, у якому ми живемо? Що відбувається, коли послух одному призводить до непокори іншому?**

Пам'ятний текст: Псал. 46:10.

Біблійні тексти для дослідження: Бут. 1:29; Дан. 2:44, 45.

ЧАСТИНА I: ОГЛЯД

Одного разу батько помітив, що його син нудьгує, і вирішив повести його на фільм про природу. Фільм був про життя тварин. Задум батька полягав у тому, щоб дати своїй дитині урок про красу творіння, аби він краще зрозумів прекрасний Божий характер і, як наслідок, звеличив Творця за Його чудові плани для людства. На жаль, фільм був сповнений насильства. Тварини демонстрували нестерпну жорстокість. Сильний яструб розчавив слабого горобця. Злі долали беззахисних, і смерть панувала над життям. Хлопчик злякався, почав плакати і просити батька відвезти його додому. Очевидно, що педагогічний метод батька був не зовсім удалим.

Розмірковуючи про хід історії людства, ми стикаємося з тією ж реальністю. Історія людства сповнена війн, насильства й обману. Сильні народи розчавлюють малих, і дуже часто світська влада бере гору над мудрістю і справедливістю. У своїй книзі Еклезіаста Соломон описує те саме: «Замість правосуддя – безправ'я, а на місці справедливості – беззаконня» (Екл. 3:16).

І дитину, котра плаче через насильство тварин, і мудрого філософа, який розмірковує над примхами людського життя, тривожить одне й те саме запитання: чому це відбувається? Невже Бог запланував таке для світу? Де Бог у цій зловісній плутанині? На ці запитання Біблія дає дві відповіді. Першу відповідь можна знайти в далекому минулому людства, в історії про гріхопадіння, коли була порушена перша Божа заповідь. Другу відповідь знаходимо в пророцтві. В обох відповідях викладено розгадку людської трагедії.

ЧАСТИНА II: КОМЕНТАР

Перша заповідь

У Біблії заповідь згадується вперше в контексті другої розповіді про Сотворіння (див. Бут. 2:16, 17). Згадка стосується їжі – першого Божого дару людині (див. Бут. 1:29). Дієслово *цава́* (наказувати, повелівати, заповідати) етимологічно пов'язане зі словом *міцва́* (заповідь, повеління). «Заповідь» — це більше, ніж лише категоричний наказ, якому люди мають підкорятися; це дія, яку Бог запрошує Своїх людей виконати. Те, що ми називаємо «заповіддю», насправді є Божим даром людині (Вих. 24:12; Втор. 5:33; Неєм. 9:13).

Цей дар призначений для щастя й життя людини, тому «виконуючи їх, людина ними житиме» (Левіт 18:5). Тому псалмист молиться: «З ласки [тобто благодаті] Своєї, навчи мене Закону Твого» (Псал. 119:29). Варто зазначити, що перша заповідь також починається з благодаті, тобто дару плодів усіх дерев: «З усякого дерева... вживатимеш у їжу» (Бут. 2:16).

Отже, перша реакція на заповідь Господа полягає в прийнятті Божої благодаті й насолоді Його даром. Друга реакція передбачає стримання від уживання плодів забороненого дерева. Обидві обітници життя і смерті чіткі й незмінні. Обидва дієслова подані у формі абсолютного інфінітиву, що виражає ідею певності. Обітниця дару життя така ж певна, як і попередження про смерть, пов'язане з непослухом. Від самого початку чітко окреслені два шляхи. Або ми приймаємо Бога й радіємо життю, або відкидаємо Його і помираємо. Обидві перспективи певні: «Я кладу сьогодні перед тобою життя і добро, смерть і зло» (Втор. 30:15).

Пророцтво про народи

Різні частини книги Даниїла написані двома мовами. Коли пророк пише про язичницькі царства, він використовує арамейську – тогочасну міжнародну мову. Коли ж пише про духовну долю свого народу, він використовує давньоєврейську, тогочасну мову Божого народу. Пророцтва Даниїла в другому й сьомому розділах належать до арамейської частини, отже,

стосуються долі язичницьких народів. І саме на ці пророцтва ми звернемо нашу увагу.

У другому розділі книги Даниїла йдеться про те, що вавилонський цар Навуходоносор побачив пророчий сон про статую, яка символізувала послідовність світових імперій. Вістка для Навуходоносора, котрий розбудував Вавилон, полягала в тому, що його царство не буде вічним. Царства змінюватимуть одне одного аж до кінця часів, коли всі вони будуть знищені. Замість них постане Боже Царство – єдине Царство, яке «не зруйнується» і «стоятиме вічно» (Дан. 2:44). Навуходоносор відмовляється визнати цю Богом призначену долю. У відповідь на пророцтво Навуходоносор вирішує негайно спорудити статую/ідола з чистого золота. Цей ідол свідчить про його намір протистояти Божому плану щодо народів та замінити його. Навуходоносор не погоджується з тим, що на зміну всім попереднім земним імперіям прийде Боже Царство, натомість відкриває власний план – об'єднати всі народи під своєю владою (див. Дан. 3:7).

У сьомому розділі книги Даниїла видіння пророка про звірів пов'язане з Дарієм, перським царем, який представляє наступний етап виконання пророцтва про статую. Дарій ушанував Бога і визнав Його правителем народів (див. Дан. 6:25–27). Хоч два пророцтва з другого і сьомого розділів Даниїла стосуються тієї самої послідовності чотирьох держав (Вавилону, Мідо-Персії, Греції та Риму), основні акценти в кінці кожного пророцтва відрізняються.

Видіння про статую завершується знищенням земних царств та встановленням вічного Божого Царства, «яке не зруйнується» і «стоятиме вічно» (Дан. 2:44). У видінні про чотирьох звірів кінець земних царств зумовлений Приходом із хмарами Сина Людського, Самого Ісуса Христа (див. Дан. 7:13, 14; пор. Марка 13:26, 27).

Божественне вирішення проблеми

Історія гріхопадіння в книзі Буття та апокаліптичні пророцтва про народи не лише описують хибні кроки й невдачі людей при спробах зайняти місце Бога; вони також відкри-

вають нам єдине Боже рішення людської проблеми. Цим рішенням є Царство Боже.

Згідно з текстом Буття, гріхопадіння Адама і Єви відбулося через порушення першої заповіді, яка пов'язувала життя з пізнанням добра і зла. Слід зазначити, що дерево життя й дерево пізнання добра і зла росли поруч посеред саду, що свідчить про зв'язок між ними. Коли наші прабатьки скуштували плодів з дерева пізнання добра і зла, вони більше не мали доступу до дерева життя (див. Бут. 3:22–24).

Аналізуючи цей зв'язок, можна зробити два висновки: по-перше, життя не є природною складовою людського буття. Люди не безсмертні. Навіть в Едемському саду Адам і Єва залежали від зовнішнього Джерела життя. По-друге, життя – це не тільки біологічний стан; воно також має духовну й моральну складову.

Згідно з пророцтвами Даниїла, нездатність народів встановити мир і щастя після зухвалої спроби побудувати Вавилонську вежу була наслідком їхнього бажання об'єднатися проти Бога-Творця, Котрий зійшов і розсіяв їх (див. Бут. 11:4–9).

Слово Боже свідчить: «За днів тих царів Небесний Бог створить Царство, яке не зруйнується повіки» (Дан. 2:44).

Текст Дан. 11:43 повідомляє, що північний цар (релігійна влада) об'єднається з південним царем (світською владою), і вони разом виступлять проти Господньої гори з наміром «багатьох губити» (11:44). Як і в другому розділі Даниїла, далі пророцтво сповіщає нам, що надійде йому кінець, і вже ніхто не допоможе (див. Дан. 11:45; пор. 2:45). Видіння про війну Армагедон із книги Об'явлення стосується того самого руху до об'єднання: земні царі зберуться проти Царства Божого (див. Об'явл. 16:16). Пророчий опис піднесення й падінь народів, який закінчується настанням Божого Царства, яке «стоятиме вічно», підтверджує єдине можливе вирішення проблеми усіх земних народів. Тільки в Божому Царстві, де відбудеться повернення до стану Едемського саду, люди житимуть вічно. Тільки тоді перша заповідь буде виконана, а народи будуть зцілені від своїх ран (див. Об'явл. 22:2).

ЧАСТИНА III: ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ

Урок щодо управління. Коли Навуходоносор дізнався, що його правління обмежуватиметься золотою головою на статуї, він спорудив статую-ідола повністю із золота. Які уроки ми можемо почерпнути з прикладу Навуходоносора про необхідність покірності Божому Слову в управлінні? Як його історія навчає нас: ми не лише повинні, але й маємо можливість виконати працю правильно? Крім того, чого нас навчають особисті розповіді Навуходоносора й Даниїла про віру й довіру до Бога незалежно від нашого статусу?

Урок щодо політики. Наприкінці часу людські правителі об'єднуються разом, щоб замінити Боже Царство, як це зробили будівничі Вавилонської вежі. Як нам слід реагувати на спокусу змовитися задля отримання підтримки своїх поглядів? Прочитайте тексти Дан. 3:8 і 6:4–13. Чого ми можемо навчитися з історії халдеїв, котрі змовилися проти Даниїла, щоб зайняти його місце? Як ми можемо успішно опиратися спокусі й не дозволити політичним інтригам, особистим амбіціям та інтересам узяти гору над правдою і справедливістю?

Урок щодо перспектив. Проблема із земними царями в пророцтвах Даниїла полягає в тому, що вони були орієнтовані на сьогодення. Вічність, майбутнє Боже Царство, не було частиною їхньої реальності. Однак це стосується всіх аспектів життя. Еллен Уайт застерігає: «Жоден діловий проект чи план життя не може бути правильним, якщо охоплює тільки короткі роки теперішнього життя». А далі вона радить «враховувати вічні інтереси» (Виховання та освіта. С. 145). Як ми можемо уникнути тієї ж помилки, котрої припускалися земні царі?

Розуміння жертви

Біблійні тексти для дослідження:

Ісаї 1:2–15; Євр. 10:3–10; Вих. 12:1–11; 1 Кор. 5:7; Аг. 2:7–9; Ісаї 6:1–5; Об'явл. 4:7–11.

Пам'ятний вірш:

**«Вони співають нову пісню, проголошуючи: Ти
достойний узяти книгу і відкрити її печаті, бо Ти
був заколений і викупив нас Богові Своєю кров'ю
від усякого покоління і мови, племені й народу»
(Об'явл. 5:9).**

Побачивши Ісуса, Котрий наближався до нього, Іван Хреститель проголосив: «Ось Агнець Божий, що на Себе бере гріх світу!» (Івана 1:29). Безперечно, він посилався на концепцію жертвопринесення тварин, адже всі вони вказували на замісну смерть Христа за все людство.

Досліджуючи Біблію, неможливо уникнути теми принесення тварин у жертву. Ця тема проходить червоною ниттю через усі сторінки Святого Письма й відіграє провідну роль у величній сцені з Об'явлення, коли апостола Івана супроводжують до Божого тронного залу (див. Об'явл. 4, 5). Факт, що в цій вири-

шальній сцені з'являється Ісус, подібний до заколеного Агнця (див. Об'явл. 5:6), є важливим ключем до розуміння всього пророчого видіння.

Цього тижня ми розглянемо теми про жертву, які збагатять наше розуміння Ісуса як заколеного Агнця — головного Героя сцени в тронному залі. Він гідний тоді, коли ніхто інший не є гідним. Його унікальна гідність яскраво свідчить про те, що Господь здійснював через систему жертвоприношень. Ця система розкриває Його як Бога нескінченної любові, Котрий приніс найвищу Жертву, здійснив подвиг, який вічно дивуватиме нас та інших розумних істот у Всесвіті.

Неділя, 4 травня

ДАРЕМНІ ЖЕРТВИ?

Іноді завдяки порівнянню двох ідей, можна отримати цінну інформацію. Про біблійний погляд на суть жертвоприношень можна багато дізнатися з моменту, коли Бог фактично відкинув жертви Свого народу.

Порівняйте Ісаї 1:2–15 з Ісаї 56:6, 7 і Псал. 51:18. Які важливі уроки про жертви викладено в цих віршах?

Цей трагічний епізод з історії Ізраїлю — не перший випадок, коли Бог не прийняв жертву. Щось подібне сталося на початку історії спасіння, коли Господь схвалив і прийняв жертву Авеля, а жертву Каїна — ні. Цей випадок на самому початку історії людства дає нам ще одну можливість порівняти прийнятні та неприйнятні жертви (див. Бут. 4:3–7; Євр. 11:4).

За часів Ісаї ізраїльтяни звершували ритуали формально. В умі вони зазначали виконані пункти, аби мінімально задобрити Бога, хоч увесь час жили як їм заманеться. Їхні жертви, як і жертва Каїна, відображали їхню волю, а не послух і покірність Господу.

Це той самий дух, який надихає царства світу, — дух самодостатності. Каїн волів жити як йому заманеться, а для Бога лише виконувати ритуал, причому так, як вважатиме за потрібне. Можна припустити, що він сприймав Господа як певну

незручність, як перешкоду на власному шляху, але й боявся Його рівно настільки, аби формально звершувати ритуал.

Однак Авель приніс жертву, угодну Богові; жертву, яка свідчила про Божу обітницю щодо приходу Месії (див. Бут. 3:15). Це було ягня, яке вказувало на акт спасіння, здійснений Христом на Голгофі.

«Авель зрозумів великі принципи викуплення. Він усвідомив себе грішником, бачив, що між його душею та єдністю з Богом стояли гріх і смерть як покарання за нього. Він приніс заколену жертву, життя, принесене в жертву, визнаючи цим вимоги порушеного Закону. У пролитті крові Авель вбачав майбутню жертву – помираючого на Голгофському хресті Месію – та, надіючись на примирення, яке мало там відбутися, отримав підтвердження того, що він праведний і його жертва прийнята» (Е. Уайт. Патріархи і пророки. С. 72).

Наскільки ж важливо для нас остерегатися того, аби для Бога лише виконувати ритуал! Що для нас означає повністю покладатися на смерть Ісуса як нашу єдину надію на спасіння?

Понеділок, 5 травня

КРОВ ТЕЛЯТ І КОЗЛІВ

Немало людей критикує всю концепцію принесення жертв, стверджуючи, що це жорстоко, брутально і певною мірою несправедливо. Проте смерть Христа була жорстокою, брутальною і несправедливою. Невинний помирає за винних. Саме це було необхідно для вирішення проблеми гріха. На таку смерть, Христову смерть, указували всі ці брутальні, жорстокі та несправедливі жертви.

Прочитайте Євр. 10:3–10. Що цей уривок відкриває нам про жертви, які приносив старозавітний Божий народ? Якщо ці жертви не могли спасти грішників, навіщо їх узагалі приносили? _____

Ягнята й інші жертвні тварини були просто символами, які вказували на викупну жертву Агнця Божого. Жертвопри-

несення – це акт віри, «матеріальний» засіб, який дозволяв грішникам виразити свою віру в прийдешнього Месію. Такі види символів ми називаємо типами (*прообразами*), які потім реально виконуються в антитипі, тобто в явленні об'єкта чи події, які вони передвіщали. Деякі дослідники навіть вважають жертви «міні-пророцтвами» про смерть Ісуса на хресті.

Ритуали, пов'язані з принесенням жертв, певною мірою нагадують принцип оплати подорожі. Купуючи квиток на потяг, автобус чи літак, ви не відразу здійснюєте оплачену поїздку. Натомість вам дають квиток або посадковий талон як символ або гарантію майбутньої подорожі. Ви можете сидіти на цьому шматочку паперу скільки завгодно, проте він нікуди вас не доставить. Лише коли підійметеся на борт і подорож здійсниться, ви отримаєте те, за що заплатили. Тоді паперовий квиток стає непотрібним.

Саме так було із жертвними тваринами. Їм була відведена важлива роль, але щойно було принесено справжню Жертву, вони втратили значення. Символ зустрівся з реальністю, коли завіса між Святим і Святим Святих у земному святилищі розірвалася навпіл після смерті Ісуса. «І завіса в храмі роздерлася надвое – згори додола» (Марка 15:38). Уся система жертвоприношень, храм і все, пов'язане з ним, указували на хресну смерть Ісуса. Коли Він виконав Свою обітницю на хресті й воскрес, перемигши смерть, типи (прообрази) стали непотрібними.

Подумайте про те, наскільки смертельним є гріх, якщо лише смерть Ісуса, утіленого Слова (див. Івана 1:1–3, 14), могла викупити грішників. Що цей факт говорить нам про те, яким має бути наше ставлення до гріха?

Вівторок, 6 травня

ПАСХАЛЬНИЙ АГНЕЦЬ

У книзі Об'явлення Ісус названий Агнцем майже 30 разів. Від самого початку Плану викуплення Божий народ використовував ягнят як символ прийдешнього Месії. Авель приніс «від своїх первородних овець» (Бут. 4:4); а перед тим як Ізраїль вирушив з Єгипту до Обітованої землі, їм було наказано викупити кожного первістка однолітнім ягням (див. Вих. 12:5).

Прочитайте уривки Вих. 12:1–11; Ісаї 53:7, 8; 1 Кор. 5:7; Об'явл. 5:6. Що ці тексти повідомляють нам про Ісуса як пасхальну Жертву? Що це означає для кожного з нас?

Через роки після смерті, воскресіння й вознесіння Христа Петро розмірковував над цими подіями. Він написав: «Знаючи, що ви були викуплені від марного вашого життя, переданого батьками, не тлінним сріблом або золотом, а дорогоцінною кров'ю Христа, як непорочного й чистого Агнця» (1 Петра 1:18, 19).

Ісус прожив те єдине людське життя, яке відповідало святості Бога. Усі інші – згрішили. Те, як ми проживаємо своє грішне життя, без перебільшень неправдиво свідчить про нашого Творця.

Однак Ісус став останнім Адамом (див. 1 Кор. 15:45). Там, де ми зазнали невдачі, Він жив ідеально. Як Людина Він повністю був таким, яким мав би бути людський рід. Христос відображав Божу славу досконало. «Хто Мене бачив, – сказав Він Пилипу, – той і Отця бачив» (Івана 14:9).

Крім того, Ісуса розпі'яли на Пасху, а це тим паче свідчить, що Він – антитип Агнця, тобто реальна Жертва. На допиті в первосвященника Ісус наголосив, що відкрито говорив про Своє вчення (див. Івана 18:19, 20). Щось подібне відбувалося з пасхальним ягням, як описано в текстах Вих. 12:5, 6. Синам Ізраїля було наказано вибрати ягня для Пасхи і «тримати його», тобто його мала бачити вся громада упродовж кількох днів, що передували жертвопринесенню. Коли первосвященик Анна запитав Ісуса про Його вчення, Він нагадав йому факт, що відкрито перебував у храмі й усі могли Його споглядати. Усе життя, усі діла й учення Ісуса відкривали, Хто Він насправді. Він – Агнець без вади, найпотужніше вираження праведності і слави Бога.

Як ми можемо краще відображати досконалий характер Ісуса у своєму житті?

ІСУС ЯК ХРАМ

У всій історії спасіння відчувається напруга. Бог бажає відновити спілкування, яким ми колись насолоджувалися з Ним, і прагне наблизитися до нас. Однак перебування грішників у Його присутності знищило б їх. «Нечестиві не встоять перед Твоїми очима,— пише Давид, — Ти ненавидиш усіх злочинців» (Псал. 5:6). Водночас Давид також пише: «Я ж, за Твоїм великим милосердям, увійду до Твого Дому, поклонюсь у Твоєму святому Храмі в пошані перед Тобою» (Псал. 5:8).

Прочитайте уривок Аггея 2:7–9. Під час збудування другого храму, пророк Аггей виголосив дивовижну обітницю: новий храм буде славнішим за попередній. Що означало це пророцтво? _____

Коли Соломон посвячував перший храм, його наповнила слава «Шехіни», тобто видимої осяйної Божої присутності, яка супроводжувала синів Ізраїля на шляху до Ханаану. Через це священники не могли залишатися в храмі та звершувати своє служіння (див. 1 Цар. 8:10, 11). Під час посвячення другого храму в ньому вже не було ковчега завіту, який символізував Божий престол, оскільки Єремія сховав ковчег. Цього разу буквальна Божа присутність не наповнила храм. Розпачлива ситуація. Як же могла здійснитися обітниця Аггея?

Однак саме в другому храмі з'явився Месія Ісус, утілений Бог, у плоті й крові. Сам Бог вийшов з-за завіси, щоб стати одним з нас, приєднавшись до нас у цьому поруйнованому світі. Оскільки тепер Син Божий став і Сином Людським, ми могли бачити Його обличчя, чути Його голос і стати свідками того, як Він, наприклад, доторкнувся до прокаженого та зцілив його (див. Матв. 8:3). Замість того щоб вимагати від нас наблизитися до Нього, Бог Сам наблизився до нас. Він особисто зійшов до нас. Невипадково в Біблії про Ісуса написано: «Ось, діва матиме в лоні та народить Сина, і дадуть Йому ім'я Емануїл, що означає: З нами Бог» (Матв. 1:23). Подумайте, Творець

Усесвіту не тільки зійшов до нашого рівня і жив серед нас, але й помер за нас.

Хрест — це безумовно найбільший прояв Божої любові. Як ще ми можемо побачити й відчути реальність Божої любові?

Четвер, 8 травня

«ТИ СТВОРИВ УСЕ!»

У кількох випадках пророки наближалися до Бога у видінні настільки близько, що їм навіть дозволялося побачити Божий престол. Єзекїль бачив його над небесним склепінням (див. Єзек. 1:26). Ісаї споглядав у видінні Храм на Небі (див. Ісаї 6:1). А в одному з даних нам найбільш вичерпних описів апостола Івана супроводили туди у видінні (див. Об'явл. 4, 5). Старозавітні прообрази в служінні святилища вказували на те, що існував лише один шлях, яким людство могло увійти в присутність Бога: кров Христа (див. Левіт 16:2, 14.)

Прочитайте уривки Ісаї 6:1–5 та Об'явл. 4:7–11. Що подібно-го є в цих двох видіннях? Зверніть увагу на послідовність подій. Яка істота представлена першою, а яка — наступною? На якій істині про Бога зроблено акцент у видіннях?

Перше, що відбувається в кожному із цих видінь тронного залу, — небесні істоти наголошують на святості Господа. У видінні Ісаї бачить приголомшливу сцену: Храм наповнюється димом і «пороги брам» хитаються, коли серафими проголошують святість Бога. У видінні Івана херувими сповіщають те саме: «Свят, свят, свят» (див. Єзек. 10:14, 15, де ці живі істоти названо херувимами). Кожному пророкові була показана сліпуча сцена Божої слави.

Далі нам показана реакція пророків на цю сцену. Ісаї вигукує, що він людина з нечистими устами (див. Ісаї 6:5), а апостол Іван плаче, оскільки зіткнувся з трагічною правдою про те, що неможливо знайти нікого достойного розгорнути книгу (див. Об'явл. 5:4). Коли нам так яскраво змальоване достоїнство Бога, ми нарешті починаємо усвідомлювати становище людини:

ми абсолютно недостойні, тому нам потрібен Христос — наш Викупитель.

Сатана висунув багато звинувачень проти Господа, стверджуючи, що Він деспотичний, егоїстичний і суворий. Проте навіть коротка мить у Божому тронному залі викриває обман сатани. Побачивши Христа таким, яким Він є насправді, тобто «Заколений Агнцем» (Об'явл. 5:12), ми можемо побачити й Отця таким, яким Він є насправді. Як приємно знати, що, споглядаючи Ісуса, ми бачимо, який Отець (див. Івана 14:9). А найбільше одкровення характеру Отця продемонстроване в Його Сині Ісусі, Котрий помирає на хресті за нас.

Отже, хрест відкриває нам два аспекти: по-перше, Бог настільки сильно любить нас, що готовий пожертвувати Собою заради нас; по-друге, ми настільки грішні й занепалі, що спасти нас можна тільки через хрест.

П'ятниця, 9 травня

ДЛЯ ПОДАЛЬШОГО ДОСЛІДЖЕННЯ:

Писання чітко повідомляють: Христос — єдиний, Хто достойний гарантувати наше спасіння. Його життя було єдиним безгрішним людським життям, єдиним прикладом такого життя, яке досконало задовольняло вимоги Закону. Він — безвадний Агнець Божий і тепер стоїть на чолі людського роду як наш вічний Гарант. Водночас Він узяв нашу вину на Себе, щоб задовольнити справедливий суд, який є відповіддю Бога на зло. Коли Іван спостерігає неймовірне видовище з небесними істотами навколо Божого престолу, йому звеліли перестати плакати, бо «Лев, Котрий з племені Юди... переміг» (Об'явл. 5:5).

Крім того, поміркуйте: наскільки тяжкий гріх та наскільки занепалий людський рід, що лише смерть Ісуса, Самого Бога, могла вирішити проблему гріха! Безсумнівно, якби існував якийсь інший спосіб, за допомогою якого Господь міг би спасти нас, не порушуючи принципів Свого Божественного правління, Він неодмінно скористався б ним.

«Порушений Божий Закон вимагав життя грішника. В усьому Всесвіті була лише одна Особа, Котра задля людини могла

задовольнити вимоги Закону. Божественний Закон святий, як і Сам Бог, а тому тільки рівний Богові міг здійснити викуплення за його порушення. Ніхто, крім Христа, не міг викупити грішну людину від прокляття Закону і знову привести її до згоди з Небесами. Христос вирішив узяти на Себе вину й ганьбу за гріх, настільки образливий для Святого Бога, що мав розділити Отця і Його Сина. Аби спасти загиблій рід, Христос мусив зазнати всієї глибини страждання й горя» (Е. Уайт. Патріархи і пророки. С. 63).

Питання для обговорення:

- 1. Іван бачив, як Агнець, наче заколений, стояв серед престолу в тронній залі. У тексті Об'явл. 13:8 повідомляється, що Ісус – «Агнець, заколений від заснування світу». Що ми можемо дізнатися про Бога з факту: План спасіння існував ще до того, як він нам знадобився?**

- 2. Чимало атеїстів переконані, що людство самотнє в холодному байдужому Всесвіті. На протигагу цьому, Біблія повідомляє не тільки про Бога, але й про Його безмежну любов до світу; любов, яка спонукала Господа прийти в цей світ і навіть померти за нього. Наскільки ж інакше нам слід дивитися на світ і своє місце в ньому, на відміну від тих, хто не вірить у Бога? Тобто, як реальність Голгофського хреста має впливати на наше життя?**

- 3. Чому життя, смерть і воскресіння Христа — єдиний спосіб, за допомогою якого можна було спасти людський рід? Знову ж таки, як безмежна ціна нашого спасіння свідчить про те, наскільки гріх смертоносний?**

Пам'ятний текст: Об'явл. 5:9.

Біблійні тексти для дослідження: Бут. 4:1-8; Ісаї 53:1-12.

ЧАСТИНА I: ОГЛЯД

Обряд жертвопринесення був чинною практикою серед більшості народів стародавнього Близького Сходу, і жертви вважали даром своєму богові, забезпечення його їжею в обмін на допомогу.

Однак Біблія повідомляє про докорінно інше, протилежне значення жертвопринесення. Тимчасом як на стародавньому Близькому Сході жертвопринесення знаменувало висхідний рух від людського середовища до божественної сфери, у Біблії жертва зображає низхідний рух від Бога до людей. Язичники вірили: бог створив людей, щоб вони були рабами, служили йому та забезпечували його їжею. Натомість Бог Біблії створив людей вільними і дає їм їжу.

У цьому уроці ми вивчатимемо біблійне значення жертвопринесень. Воно залежить від літературного контексту, де згадуються ці обряди. Зазвичай історичні й законодавчі тексти описують події жертвопринесень як ритуали, наділяючи жертвопринесення релігійним та етичним смислом. З іншого боку, пророчі й поетичні тексти переважно зосереджуються на їхньому духовному і пророчому значенні. Для кращого розуміння відповідного смислу, ми обрали по одному типовому тексту для кожної категорії: історичні жертви Каїна й Авеля (див. Бут. 4) та пророцтво про жертвопринесення Слуги-Страждальця (див. Ісаї 53).

ЧАСТИНА II: КОМЕНТАР

Релігійне й етичне значення жертвопринесень

Перше описане в Біблії жертвопринесення підкреслює діа-метральну протилежність між Каїном та Авелем. Тимчасом як Каїн бере свою жертву лише з «плодів землі» (Бут. 4:3), Авель приносить «також», або на додачу до нетваринної жертви, «від своїх первородних овець» (Бут. 4:4). Отже, жертва Авеля від-повідає біблійним настановам, згідно з якими крім рослинної жертви необхідно принести жертвенну тварину для вогняної жертви, тобто цілопалення (див. Вих. 29:39–41). Оскільки Авель був «пастухом овець, а Каїн був землеробом» (Бут. 4:2), Каїн, старший брат, зіткнувся з проблемою: йому потрібна була допомога молодшого брата. Гордість Каїна зіграла певну роль у виборі жертви та в його подальших діях.

Біблійна історія повідомляє: «Зглянувся Господь на Авеля та на його жертву, а на Каїна і на його жертву не звернув уваги» (Бут. 4:4, 5). Біблійний текст не пояснює, чому жертва Авеля була прийнята, а жертва Каїна – ні. Проте ряд підказок у тексті свідчать про наступне:

1. *Найперше, що турбує Бога, – це особа, яка приносить жер-тву.* Про це свідчить дослівний переклад: «Бог із зацікавленням поглянув на Авеля, а тому [вав] і на його жертву; однак Він не поглянув із зацікавленням на Каїна, а тому [вав] і на його жертву». Цей переклад відкриває, що причина неприйняття або прийняття жертви Богом криється насамперед у духовному стані людини (див. Міхея 6:7, 8; Ісаї 1:11).

2. *Тимчасом як Каїн приніс жертву «Господеві», Авель просто приніс жертву.* Слово «Господеві» відсутнє в повідомленні про Авеля. Каїн вважає свою жертву даром для Господа, натомість увага Авеля прикута до значення самої жертви, тобто до Божого дару йому. Каїн розглядає свою релігію як висхідний рух до Бога, Авель же розуміє її як низхідний рух від Бога.

3. *Тимчасом як Авель вибирає з бекорот («первородних»), тобто найцінніше із сезонного приплоду згідно з Мойсеевим законом (див. Вих. 23:19), Каїн узяв вирощені ним плоди землі.* Жертва Каїна виражала людські зусилля щодо Бога,

тоді як жертва Авеля відображала потребу людства в Божому спасінні.

4. *Жертва Авеля була пов'язана з обітницею Агнца-Месії (Бут. 3:15), Котрий буде принесений у жертву задля спасіння світу, а жертва Каїна була порожнім, беззмістовним ритуалом. Зверніть увагу: такий самий контраст зображено між людським і Божим одягом. Тимчасом як Адам і Єва використали доступну рослину, аби прикрити себе, Господь зробив їм одяг, який передбачав жертву тварини (див. Бут. 3:7, 21).*

5. *Зрештою, кульмінацією відсутності правильного релігійного зв'язку Каїна з Богом стає акт убивства. Оскільки Каїн пориває зв'язок з Богом-Отцем, він також втрачає зв'язок зі своїм братом.*

Братовбивство ілюструє дію гріха. Гріх проти свого брата виникає з гріха проти Бога. Господь відкриває цей зв'язок між релігійним та етичним, коли застерігає Каїна: «Якби ти вчинив, як слід, то хіба твоя жертва не була би прийнятою?» (Бут. 4:7). Фраза «вчинив, як слід» насамперед стосується правильної жертви, яку Каїн повинен принести; але вона також торкається особистої боротьби Каїна зі злом, зокрема його стосунків з братом. Єврейське дієслово *тейтїб* («вчинити, як слід»; у перекладі І. Огієнка: «добре робити») виражає сильний етичний відтінок значення. Те саме дієслово вживає Єремія для опису бажаних стосунків між «ближніми» (Єрем. 7:5).

Цікаво зазначити, що у своєму зверненні до Ізраїля Єремія пов'язує те саме питання практичної релігії з етикою. Після довгого переліку етичних злочинів (крадіжка, обман, перелюб тощо) пророк вступає в конфронтацію зі Своїм народом, адже: «Ви приходите й стаєте переді Мною в цьому храмі, який носить Моє Ім'я» (Єрем. 7:10). Цей заклик перегукується з вісткою багатьох інших пророків, які наголошували на тому, що Бог відкидає такі жертви. Зокрема Міхей красномовно підкреслює нікчемність такої релігії: «Хіба Господу потрібні оті тисячі баранів?.. О, людино, Він сказав тобі, що є добре... Щоб ти дотримувався правосуддя, любив чинити милосердя і в покорі ходив з твоїм Богом» (Міх. 6:7, 8).

Пророче значення жертвопринесень

Одним із найпотужніших біблійних уривків про пророчий смисл жертвопринесень є пісня Ісаї про Слугу-Страждальця. Цей Слуга-Страждалець ототожнюється із жертвою і в такий спосіб передвіщає жертвне служіння Ісуса Христа. Центральна ідея уривка полягає в стражданні та смерті Слуги з метою викуплення. Вона простежується у восьми із дванадцятьох текстів (див. Ісаї 53:4–8, 10–12).

Крім того, цю ідею підкреслено в центральній частині уривка Ісаї 53:4–6 та викладено за допомогою термінів і мотивів, запозичених безпосередньо з левітського служіння. Слуга порівнюється з ягням, якого вели на заколення (див. Ісаї 53:7; пор. Левіт 4:32; 5:6; 14:13, 21 тощо). Пасивний стан, одна із найхарактерніших рис левітського стилю, особливо часто використовується в 53-му розділі Ісаї. У тексті його вжито 16 разів; 12 із них стоять у формі *ніфаль*. Це спеціальна форма священницького «декларативного вироку», яка зазвичай використовується щодо жертвопринесень. Цей релігійно-культурний зміст додатково підтверджується сімома згадками про «гріх», які включають усі три спеціальні терміни (*неша́*, *аво́н*, *хет*): «Він же був зраний за наші гріхи [*неша́*], був катований за наші провини [*аво́н*]... Господь поклав на Нього гріхи [*аво́н*] всіх нас... Він поніс на Собі гріхи [*хет*] багатьох» (Ісаї 53:5, 6, 11, 12).

Один текст особливо розкриває левітський процес викуплення: «Справедливий, Мій Отрок, оправдає пізнанням Своїм багатьох і їхні гріхи понесе» (Ісаї 53:11; переклад І. Огієнка). Слово «пізнання» (*бедамо*) указує на вірш 3, де той самий корінь слова «знати» (*йада́*) використовується для характеристики Слуги, Котрий «азнав» болю. Вірш пояснює, що завдяки цьому пізнанню, або досвіду страждань, Слуга «оправдає пізнанням Своїм багатьох» (Ісаї 53:11, переклад І. Огієнка). Наступна фраза пояснює дію дієслова «виправдовувати»: «їхні гріхи Він понесе» (Ісаї 53:11). Саме понісши їхні гріхи, Слуга зможе виправдати багатьох. У наступному тексті знову використовується слово «багато» та підтверджується це тлумачення. Тобто ті «багато»

є об'єктом дієслова «виправдовувати», бо Слуга «поніс на Собі гріх багатьох» (Ісаї 53:12).

Ці формулювання й сукупність понять досить уживані в біблійному контексті. Вони вказують, що Слуга подібний до жертви, яка в левітській системі несла гріх і в такий спосіб робила можливим виправдання та прощення від Бога: «А якщо вона захоче принести як дар у жертву за гріх вівцю... покладе свою руку на голову жертви за гріх... Так священник звершить за людину викуплення за її гріх [*хаттаа*], який вона учинила, і їй буде прощено» (Левіт 4:32, 35). Потужний культовий акцент у цьому тексті підтримує думку про те, що Слуга-Страждалець відіграє роль заступницької жертви, займаючи місце грішника, щоб забезпечити йому прощення.

ЧАСТИНА III: ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ

Жертва Бога заради нашого спасіння. Прочитайте текст Филп. 2:7. Поміркуйте над виразом «понизив Самого Себе». Як готовність Бога прийняти «образ раба» стосується наших взаємин із сусідами чи родичами? Наскільки ми готові стати рабом, «понизити» себе заради прогресу колеги чи іншої людини?

Засади пророцтва

Біблійні тексти для дослідження:

Ісаї 6:6–8; Бут. 3:21–24; Єзек. 1:4–14; Об'явл. 4:1–11;
Чис. 2:3–25; Ісаї 14:12–14.

Пам'ятний вірш:

**«І ось я почув голос мого Владики, Який говорив:
Кого Мені послати, і хто піде за Нас? І я відповів:
Ось я, пошли мене!» (Ісаї 6:8).**

Право Бога управляти Всесвітом ґрунтується на Його статусі Творця всього (див. Об'явл. 4:11), а також на Його характері. Відкриваючи для себе праведний характер Бога, ми починаємо розуміти, як і чому грішні люди позбавлені Божої слави (див. Римл. 3:23).

Цього тижня ми продовжимо досліджувати видіння небесного тронного залу та розглянемо, як людський рід пов'язаний зі святим Богом та як жертва Христа відновлює нас і наближає до Його престолу. Господь бажає відновити нас, і не лише кожного індивідуально, а й людський рід загалом, щоб ми знову являли Його славу всьому творінню. Досліджуючи Біблію, ми виявимо важливі ключі, які допоможуть нам зрозуміти й цінувати

високе покликання, якого Бог удостоїв нас — рід прощених і викуплених грішників.

Людському повстанню остаточно й назавжди буде покладено край. Ба більше, люблячий характер Господа, Його самозречення й саможертвність засяють навіть яскравіше, ніж це було в Його початковому задумі для людства. Хоч Бог ніколи не хотів, щоб людство згрішило, проте через хрест люблячий характер Бога виявився дивовижним способом.

Неділя, 11 травня

«ОСЬ Я, ПОШЛИ МЕНЕ»

Якось давно одна громада віруючих вирішила відремонтувати застаріле цокольне приміщення й облаштувати там новий зал для спілкування. Передусім вони встановити нові світильники, вважаючи, що освітлення зробить простір красивішим. Однак після їхнього встановлення зал мав ще гірший вигляд, оскільки яскраве світло виявляє дефекти.

Приголомшливе видіння Божого престолу змусило Ісаю з боєм усвідомити власні вади. «І я сказав: Горе мені! Я пропащий! Адже я людина з нечистими устами і живу серед народу також з нечистими устами, у той час як мої очі побачили Царя, Господа Саваота» (Ісаї 6:5). Ми почувалися б так само, якби зненацька опинилися в присутності Господа. Світло настільки яскраве, що виправдовуватися не вдається. У Божій присутності ми усвідомлюємо, що пропащі. Однак Ісаю чекала найбільша в житті несподіванка.

Прочитайте тексти Ісаї 6:6–8. Ісая знав, що через гріх ми «пропащі». Заплата за гріх — смерть. Проте Бог любові не залишив нас серед наслідків гріха, натомість вабить нас дедалі ближче до Себе. Яким був результат цієї зустрічі? Чому вона була такою важливою? _____

Коли серафим узяв вугілля з жертovníка й торкнувся ним уст Ісаї, він був очищений від гріха. Найімовірніше, це був кадильний жертovníк, де здійснювалося заступництво за Божий

народ і за Ісаю (див. Об'яв. 8:3, 4). Його гріхи були прощені, тепер він вважався гідним стояти в присутності Господа; і навіть більше: йому було доручено проголошувати Божу вістку у світі.

Цікаво, що слово «серафим» означає «полум'яний». Зверніть увагу, як Ісус описав служіння Івана Хрестителя: «Він був світильником, який горів і світив, ви ж хотіли порадуватися від його світла на якийсь час» (Івана 5:35). Звичайно, сам Іван не був досконалим і потребував благодаті й спасіння, однак його служіння вказувало на Того Єдиного, Хто міг принести благодать і спасіння.

Ісус прийшов як Той, Хто досконало втілює славу Отця, а також Бог послав пророка, земну недосконалу людину, котра виконала завдання, подібне до того, яке виконав один з небесних серафимів.

Лише дізнавшись про своє очищення від гріха, Ісаї сказав: «Ось я, пошли мене». Як кожен з нас, чиї гріхи очищені кров'ю Ісуса, може відповісти так, як Ісаї?

Понеділок, 12 травня

ДВА ХЕРУВИМА

Відразу після вигнання наших прабатьків з Едемського саду Бог дарував їм надію на Месію (див. Бут. 3:15). Тоді біля воріт Едему Він установив потужний символ: двох херувимів із палаючим мечем. Слід зауважити, що це видовище певною мірою нагадує херувимів над ковчегом завіту – символом Божого престолу (див. Вих. 25:18).

Прочитайте уривок Бут. 3:21–24. Яке завдання було дане херувимам? Чому? _____

Херувимам було доручено не допускати грішників до дерева життя (див. Бут. 3:22), проте вони також були символом надії, обітниці про те, що одного дня люди знову повернуться до раю. «Едемський сад ще довго залишався на Землі після того, як людина стала вигнанцем з його приємних стежок. Грішному людському роду довго було дозволено споглядати домівку

своєї невинності, вхід до якої закривала ангельська сторожа. Біля райських воріт, які охороняли херувими, відкривалася Божа слава. Адам і його сини приходили туди на поклоніння Богові. Тут вони поновлювали свої обітничі послуху Законові, порушення якого спричинило їхнє вигнання з Едему... Але при остаточному відновленні, коли з'являться “нове небо і нова земля” (Об'явл. 21:1), він буде повернений ще прекраснішим, ніж на початку» (Е. Уайт. Патріархи і пророки. С. 62).

Текст Бут. 3:24 містить цікаве формулювання. У Біблії зазначається, що Бог «поставив» херувимів на схід від Едему. В оригіналі використано єврейське слово *шах'ан*, яке також є коренем слова *мішк'ан* – намет, скінія, шатро (див. Вих. 25:9; Числ. 3:26), де Божа присутність перебувала серед Його народу. Хоча загальноприйнятий термін *Шехіна*, який означає Божу присутність, не зустрічається в Біблії, він також утворений від цього слова. Дослівний переклад тексту Бут. 3:24 зі словом *шах'ан* міг би звучати так: «Бог розмістив намет херувимів на схід від Едемського саду».

У Біблії херувими асоціюються з присутністю Бога (див. 1 Хронік 13:6; Псал. 80:2; Ісаї 37:16), зокрема з Його престолом, де проголошується Його Ім'я. Важливо звернути увагу на те, що в 4-му і 5-му розділах Об'явлення 24 старці/старійшини, котрі стоять біля Божого престолу, співають Йому хвалу та проголошують Його право царювати як Того, Хто створив усе (див. Об'явл. 4:11). Цей епізод може допомогти нам зрозуміти сцену тронного залу і нашу роль як прощених грішників у стосунках із нашим Творцем.

Вівторок, 13 травня

«ЖАРІЮЧЕ ВУГІЛЛЯ»

Як живі істоти (див. Єзек. 10:8), або як золоті символи (див. Вих. 25:18), херувими згадуються в усьому Старому Завіті. Їх часто зображують такими, що стоять безпосередньо біля престолу Бога, випромінюючи Його славу на Всесвіт. Зображення херувимів також вишиті на завісі перед Святим Святих (див. Вих. 26:1). У книзі Псалмів найвища влада Бога над творінням

поетично зображена як такого Бога, Котрого несуть на крилах херувими (див. Псал. 18:11). Бог наказав установити на ковчегу завіту два золотих херувими із простягнутими один до одного крилами (див. Вих. 25:18–20).

Прочитайте тексти Єзек. 1:4–14. Яку подібність ви зауважуєте між цим уривком та сценами з Ісаї 6:1–6; Об'явл. 4:1–11?

Єзекіїлеві було показано приголомшливий прояв Божої сили. По-перше, ця складна для розуміння сцена відповідає скрутному становищу, у якому опинився Божий народ на той час. Вибраний народ перебував не в Обітованій землі, а у вавилонському полоні. Розглядаючи показану сцену, Єзекіїль дивиться вгору й бачить над усім цим престол Господа.

Зверніть увагу на важливі аналогії з іншими видіннями престолу. Побачені Єзекіїлем живі істоти мають такі самі обличчя, що й живі істоти з видіння Івана: обличчя лева, орла, вола і людини.

У початковому описі Єзекіїля ці загадкові істоти з чотирма обличчями прямо не названі. Пізніше, в іншій сцені тронного залу (див. Єзек. 10:1–21), їх названо «херувимами». Тут також згадується «жаріюче вугілля», подібно до видіння Ісаї про серафимів. У них такі ж обличчя живих істот, як описано у видінні апостола Івана.

Щоразу, коли ми читаємо про Божий престол – чи то про ковчег завіту, який слугував місцем зустрічі Бога з Мойсеєм (див. Вих. 25:22), чи про захопливі видіння пророків, – херувими завжди присутні. Вони тісно пов'язані з престолом Господа. Усі Божі створіння мали відображати Його славу: і людський рід, створений за Його образом, і ангельські істоти, які перебувають безпосередньо біля Його славного престолу.

«Святий, святий, святий Господь Бог, Вседержитель» (Об'явл. 4:8). Як ви оцінюєте себе порівняно зі святістю, свідком якої став Єзекіїль? Що це говорить про вашу потребу в Спасителі?

БОГ СЕРЕД СВОГО НАРОДУ

Підкоряючись керівництву Господа, Котрий перебував у хмарі, ізраїльтяни під час своєї подорожі до Обітованої землі отаборювалися, установлювали Намет Свідчення, а потім племена розташовувалися навколо нього: по три племені з кожного боку. Слава Божа наповнювала Святе Святих, і Господь оселявся серед Свого народу.

З кожної із чотирьох сторін Намету Свідчення мало розташовуватися по одному провідному племені. На підставі другого розділу книги Числа, назвіть ці чотири провідні племені.

Чис. 2:3 (схід): _____

Чис. 2:10 (південь): _____

Чис. 2:18 (захід): _____

Чис. 2:25 (північ): _____

Зверніть увагу: кожне провідне плем'я вивішувало власний прапор, який ідентифікував його. Хоч Писання не розкриває, що було зображено на кожному прапорі, однак існує цікава традиція. Певною мірою вона ґрунтується на племінних характеристиках, описаних у Бут. 49 і Втор. 33, та закріплює за кожним зображенням одну з чотирьох сторін світу на компасі. «Згідно з рабинською традицією, на прапорі Юди було зображення лева, на прапорі Рувима — подоба людини або людської голови, на прапорі Єфрема — бик, а на прапорі Дана — орел. Отож описані Єзекіїлем чотири живі істоти, які поєднуються в образі херувимів, були представлені на цих чотирьох стягах» (Carl Friedrich Keil and Franz Delitzsch. *Commentary on the Old Testament*. Vol. 1 (Peabody. MA: Hendrickson. 2011). P. 660).

Можливо, ми занадто заглиблюємося в традиції, проте цікаво порівняти цю давню традицію з біблійним описом Нового Єрусалима. Виявляється дивна подібність: з усіх чотирьох сторін міста є по три брами, на яких написані «імена дванадцятьох племен Ізраїля» (Об'явл. 21:12, 13).

Біблійні описи як табору ізраїльтян, так і Нового Єрусалима підкреслюють один надважливий факт: Господь бажає наблизити людство до Свого престолу. Книга Об'явлення

повідомляє: «Господь Бог, Вседержитель і Агнець – то його храм» (Об'явл. 21:22).

Звісно, ми не живемо в таборі ізраїльтян. Однак у який спосіб можемо наблизитися до Бога?

Четвер, 15 травня

ПАДІННЯ ЛЮЦИФЕРА

Незбагнено, однак Люцифер колись був херувимом-покровителем і посідав високе становище поряд з Божим престолом. Безумовно, своїм існуванням він міг би відкривати Господню славу Всесвітові. Натомість він почав звертати увагу на власну славу, а не на славу свого Творця. Люцифер вважав, що йому не віддають належної пошани.

Прочитайте у книгах Єзек. 28:11–17 та Ісаї 14:12–14. Що спричинило падіння Люцифера? Порівняйте ці уривки з текстами Об'явл. 14:1–12. Як різниця між падінням Люцифера та високим становищем людства в Христі впливає на ваше розуміння того, що відбувається в 14-му розділі книги Об'явлення? _____

Зверніть увагу: Люцифера було усунуто зі святої гори, тоді як викуплені стоять на Сіонській горі з Агнцем Божим. Відомо, що Люцифер також перебував у Едемі, як і людський рід. Проте, на відміну від долі сатани, людство знову повертається до раю через Христа (див. Об'явл. 22:1–3).

Цінну інформацію з цього питання містить наступна цитата Еллен Уайт: «Небеса святкуватимуть перемогу, бо місце бунтівників, сатани та його ангелів, займуть викуплені Господа» (*The Advent Review and Sabbath Herald*. 29 травня 1900 р.).

Отже, вони там, на Небі, лише завдяки Євангелію, яке сповіщає про викуплення в Христі. Власне тема Євангелія, викуплення, яскраво зображена в тронній залі в розділах 4, 5 Об'явленнях. Наприклад, ангели вигукують: «Ти достойний узяти книгу і відкрити її печаті, бо Ти був заколений і викупив нас Богові Своєю кров'ю від усякого покоління і мови, племені й народу»

(Об'явл. 5:9). Яке сильне проголошення Євангелія! Ісус помер заради викуплення людства!

Зверніть також увагу на те, як ці слова відображають вістку першого ангела, згідно з якою ми покликані проповідувати «вічне Євангеліє... жителям землі, – усякому народові, поколінню, племені й народності» (Об'явл. 14:6). Яке потужне відкриття подвигу Христа задля спасіння світу! Упродовж усієї історії Землі не існувало жодної людини, за котру не помер би Христос. Людям лише потрібно дізнатися про це та вірою прийняти Його жертву.

Яка наша роль, як Церкви загалом і кожного зокрема, у проголошенні людям вістки про подвиг Христа заради них?

П'ятниця, 16 травня

ДЛЯ ПОДАЛЬШОГО ДОСЛІДЖЕННЯ:

Прочитайте в книзі Е. Уайт «Велика боротьба» розділ «Боротьба закінчена» (С. 669–671, 676–678).

Сатана, який був херувимом-покровителем, прагнув зруйнувати довіру до Бога та Його влади. Господь дозволив бунтівним ангелам продовжити своє повстання, щоб Усесвіт побачив усю глибину пороку, який виникає через самозвеличення. Хоч сатані вдалося обманом спонукати людський рід приєднатися до нього в боротьбі проти Бога, однак Христос остаточно переміг його на хресті й у такий спосіб забезпечив людям місце, яке колись займали ці ангели. У Христі прощені грішники публічно виступають проти претензій Люцифера. Хоч Бог ніколи не постановляв, що зло має існувати (адже воно є трагедією з вічними наслідками), та коли з ним повністю буде покінчено, доброта й любов Господа розкриються так, як у жодний інший спосіб не розкрилися б.

Христос «дивиться на викуплених, на Свій відновлений у них образ, де на кожному серці лежить печатка Божества, і кожне обличчя має відбиток образу свого Царя. З почуттям задоволення Він бачить у них плід муки Своєї душі. Його слова чують праведні й нечестиві: “Ось придбані кров'ю Моею! За них Я страждав, за них Я помер, щоб вони могли

бути зі Мною у вічності”. І люди, що стоять біля престолу в білому одязі, співають пісню хвали: “Достойний Агнець, що заколений, прийняти силу, і багатство, і мудрість, і міць, і честь, і славу, і благословення” (Об’явл. 5:12)» (Е. Уайт. Велика боротьба. С. 678).

Запитання для обговорення:

1. Уявіть, що ви стоїте перед Богом з усіма своїми хибами, кожною вадою характеру, кожним неправильним учинком, кожною неправильною думкою, кожним неправильним спонуканням, повністю відкритими перед Ним! Чого б ви за правом і справедливістю заслужували? Яка ж тоді ваша єдина надія? Чому ми повинні мати «праведність Божу — через віру в Ісуса Христа в усіх і на всіх, хто вірить» (Римл. 3:22). Тобто, навіщо нам необхідне Євангеліє?

2. Як ми дізналися, Іван Хреститель відігравав роль світильника, що горів і світив (див. Івана 5:35). Він був предтечею Христа, провісником Першого приходу Месії. Як Божий народ останніх днів виконує подібну пророчу роль?

Пам'ятний текст: Ісаї 6:8.

Біблійні тексти для дослідження: Ісаї 6:6-8; Об'явл. 4:9-11.

ЧАСТИНА I: ОГЛЯД

Бог – основа всього доброго просто тому, що Він – Творець усього доброго – живого й неживого. Ми зустрічаємо цю важливу істину в перших рядках Біблії: «На початку створив Бог небо та землю» (Бут. 1:1). У цьому давньоєврейському виразі дієслово *барá* («створив») передує підмету «Бог». Такий порядок слід підтверджує: оскільки Господь – Творець, Він є Бог. Вивчаючи цей урок, ми поміркуємо над значенням цієї основоположної істини, яка слугує основою для трьох біблійних одкровенень Бога.

Спочатку ми зосередимо свою увагу на Божому престолі на Небі. Оскільки Бог – причина всього і все залежить від Нього, Він є Цар, Котрий править усім. Тому Бог представлений як Цар царів, що сидить на Своєму престолі на Небі (див. Ісаї 6:1, 6-8; Об'явл. 4:9-11). У другій частині ми звернемо нашу увагу на Божий престол на Землі. Оскільки Господь править Усесвітом, законодавство Його престолу поширюється і на Землю. Ми дізнаємося про Боже царювання на Землі: в Едемському саду, а потім в Ізраїлі у зв'язку з ковчегом завіту і на Сіоні. Ці об'єкти описані як місцезнаходження Божого престолу.

У третій частині ми поговоримо про нашу надію на майбутній престол Бога в Новому Єрусалимі. А на завершення поміркуємо про те, що означає для нас у нашому нинішньому житті мати Божий престол у своєму серці?

ЧАСТИНА II: КОМЕНТАР

Божий престол на Небі. Божий престол на Небі існував споконвіку, ще до створення Всесвіту (див. Єрем. 17:12). Саме в цьому небесному середовищі відбулося повстання Люцифера, а отже, й виникло зло. Це свідчення важливе, оскільки відкриває, що проблема зла має вселенські масштаби і стосується не лише Землі, а й інших світів. Єдине вирішення проблеми зла є вселенським за своєю суттю, тому передбачає скинення Люцифера (див. Об'явл. 20:7–10). Ісаїя описує Божий престол як місце, де небесні істоти служать, поклоняються Цареві Всесвіту і прославляють Його: «Я побачив мого Владика, Який сидів високому і піднесеному престолі» (Ісаї 6:1). Факт розташування престолу на Небі пов'язаний з багатьма уявленнями про Божественну реальність, а також містить уроки для нас.

Виразене образом трону, перше уявлення своєю символікою представляє царську владу. Як цар усього творіння, Бог править безмежним Усесвітом і контролює його. Це спонукає нас до покори Його законам і довіри Його силі й управлінню. Оскільки ж царська влада часто ототожнюється із функцією суддівства (див. Псал. 122:5), усі створіння, зокрема люди, мають вбачати в Богові свого Суддю. Це означає, що Бог бачить і може оцінити всі наші дії – як добрі, так і злі (див. Екл. 12:14). Ба більше, ми переконуємося, що Бог спасе нас від зла. У Біблії зазначено, що суддя також є «рятівником» (Суд. 3:9, 15; 6:36; 12:3). Божий престол розташований на Небі, отже, суд і спасіння не в наших руках. Тільки Господь судить, тільки Він спасе нас.

Писання наголошує на факті, що Небо є місцем розташування Божого престолу, з метою передати нам кілька вісток. Цей факт означає: Господь відрізняється від Свого творіння. Він не є деревом і не перебуває в дереві. Бог не є Кимось похідним від людини. Він – Творець, нескінченно далекий від Землі, тому недосяжний і незбагнений: «Бог на небі, а ти – на землі; тому не будь багатослівним» (Екл. 5:1).

Будь-яке богослів'я, будь-який опис Господа людьми недостатній, оскільки Він поза межами нашого розуміння (див. Йова 11:7–12; 36:26; Ісаї 55:8, 9). Коли ми молимося Богові, наші слова і навіть наше мовчання мають відображати благо-

говіння. Складне влаштування престолу, який має вигляд надприродної колісниці, котру оживляють могутні херувими, живі істоти з крилами й сильними руками під ними (див. Єзек. 1:8), свідчить про незбагненні Божі таємниці. Славетна грандіозна краса Божого престолу відображає недосяжну трансцендентність. Єзекііль згадує про «щось подібне до престолу з каменя сапфіра» (Єзек. 1:26). На стародавньому Близькому Сході цей матеріал асоціювався з божественністю. Даниїл бачить, що «Його престол – сяючий вогонь, а колеса під Ним – палаюче полум'я» (Дан. 7:9). А в Об'явленні зазначено: «Райдуга довкола престолу була подібна до смарагдової... сім світильників... горять перед престолом... А перед престолом – наче скляне море, подібне до кришталю» (Об'явл. 4:3–6). На цю величну досконалу красу доречна лише така людська реакція: благоговіння, змішане зі смиренням, та чітке усвідомлення нашого жалюгідного гріховного стану без Бога.

З іншого боку, ці таємниці й досконала краса спонукають нас засвідчити про них на наших богослужіннях. Ми підтверджуємо їхнє існування, коли благоговійно досліджуємо Боже одкровення в Його Слові та Його творінні. Краса і таємниці Бога – це також заклик до людства покаятися й дозволити Йому перетворити наші грішні характери. Крім того, краса й таємниці Божого престолу зобов'язують нас тут і зараз свідчити як про справедливість, так і реальність Божих абсолютних принципів істини.

Престол Божий на Землі. Утім, Бог не обмежився Небом, не став далеким від людської долі та байдужим до неї. Різні прообрази небесного престолу перебували й на Землі.

Едемський сад. Символічні елементи небесного Божого престолу на Землі вперше згадуються в Едемському саду, який описано подібно до Небесного Божого храму. Херувими, котрі з полум'яним мечем стоять перед садом (див. Бут. 3:24), нагадують нам херувимів, які стоять навколо небесного Божого престолу і служать у присутності полум'я й вогню (див. Псал. 104:4; пор. Дан. 7:9; Об'явл. 4:3–6). Річки, що течуть в Едемському саду (див. Бут. 2:10–14), указують на ріку живої води, прозорої, мов кришталю, котра витікає від Божого пре-

столу (див. Об'явл. 22:2). Дорогоцінні камені також є в обох місцях – на Небі й на Землі (див. Бут. 2:12; пор. Єзек. 1:26).

Ковчег завіту. Ще одним важливим місцем розташування «копії» Божого престолу був ковчег завіту, який багато в чому нагадує Божий небесний престол (наприклад, присутність херувимів) і вважається Божим престолом на Землі або підніжжям для Його ніг. Підтвердження цього ототожнення міститься в 1 Хронік 28:2, де фраза «Ковчег Господнього Заповіту» пов'язана зі словами «підніжок для ніг нашого Бога» (1 Хронік 28:2). Як і у випадку з іншими престолами, на цьому місці відбувався суд. «Підніжок» також згадується пізніше в 2 Хронік 9:18. Він був розташований під тронем Соломона, відповідно до давнього близькосхідного звичаю, згідно з яким підніжки ставили біля ніг бога в храмі (див. Псал. 99:5; 132:7), аби він стояв на ньому.

Гора Сіон. Коли Ізраїль оселився в Обітованій Землі, ковчег завіту поставили в Єрусалимському храмі на горі Сіон. У той час назва «Сіон» використовувалася як синонім місця Божого престолу, місця суду (див. Псал. 9:5, 9, 12, 13; Ісаї 16:5). Отже, усі попередні уявлення про Божий престол накладалися на Сіон, де Бог перебуває і судить народи (див. Псал. 9:11–15). Ця думка має своє продовження в Новому Завіті, де сказано, що Христос і Його апостоли сядуть на престолах, щоб судити світ (див. Матв. 19:28). Сіон указує на Новий Єрусалим на Небі, де остаточно здійсниться біблійна надія на мир, любов і вічне життя (див. Об'явл. 21:1–4).

Ми — храм Божий. Нарешті Бог перебуває серед Свого народу. Єврейське дієслово *шахán* («перебувати») використовується для опису перебування Бога серед Його народу у святилищі (див. Вих. 25:8, 9). Це уявлення про Боже перебування було настільки впливовим, що від нього виникло слово *мішкán* («намет»), яке означає місце, де мав перебувати Господь. Це дієслово також стосується хмари, яка оповила (*шахán*) намет (див. Вих. 40:35). У Новому Завіті це поняття поширюється на християнина, зокрема і його тіло: «Хіба ви не знаєте, що ваші тіла – це храм Святого Духа, Який є у вас та Якого ви

маєте від Бога, і що ви не належите самим собі?» (1 Кор. 6:19). «Тому,— підсумовує Павло,— прославляйте Бога у вашому тілі й у вашому дусі, які належать Богові» (вірш 20).

ЧАСТИНА III: ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ

Педагогічні підходи до теми престолу. У наш час поняття «царська влада» і «престол» звучать не дуже актуально. Тому ми втратили відчуття трансцендентності, поваги і святості. Обговоріть ці поняття з молодими й літніми людьми. Розгляньте наступні стратегії як можливі способи передачі цього поняття:

1. Організація прогулянки на природі серед створеної Богом величі й пишноти, аби наповнитися відчуттям трансцендентності та благоговінням перед Його престолом.

2. Відвідання астрономічного музею з метою гідно оцінити наш нескінченний Усесвіт.

3. Запрошення вченого, щоб він пояснив складність і таємниці людського організму.

Престол у поклонінні. З огляду на ваше дослідження теми Божого престолу проаналізуйте свої богослужіння: як ви поведетеся в церкві, як молитесь, співаєте і проповідуєте. Чи було б доречно хвалитися успіхом вашої громади у вивченні Біблії чи місіонерській роботі? Чому так або чому ні?

Престол в етиці. Визнайте, а також належно оцініть, Боже царствену присутність у ваших ближньому, родичі, братові/сестрі, батьках, дружині/чоловікові. Як реальність Божого престолу і трансцендентності впливає на ваші стосунки з ними?

Храм Божий в нашому тілі. Поставте собі таке запитання: «Що означає уявлення про те, що ви – храм Святого Духа, для вашого щоденного життя?». Як таке уявлення впливає на ваше ставлення до свого тіла, організацію власного часу, упорядкування свого дому та поведінку на робочому місці?

У Псалмах (Частина 1)

Біблійні тексти для дослідження:

Євр. 9:11–15; Псал. 122; 15; 24; Вих. 33:18–23; Псал. 5; 51:7–15.

Пам'ятний вірш:

«І я глянув, — і ось Агнець стоїть на Сіонській горі, а з Ним — сто сорок чотири тисячі, які мають Його Ім'я та Ім'я Його Отця, написані на їхніх чолах» (Об'явл. 14:1).

Як адвентисти сьомого дня ми, досліджуючи символи в книзі Об'явлення, паралельно шукаємо символи в історіях Старого Завіту, щоб з їхньою допомогою зрозуміти апокаліптичні символи.

Книга Псалмів — одне з найбагатших джерел інформації. Це збірка священної поезії, де розкрито чимало людських досвідів та прикладів взаємин з Богом: від розчарування через гріх і страждання до нестримної радості від Його присутності й повторюваних обітниць прощення і спасіння.

Уважне читання Псалмів дає змогу побачити подробиці, які оживляють книгу Об'явлення. Особливо це стосується 14-го роз-

ділу Об'явлення, де описано завершальну працю Божої Церкви останку на Землі. Божому народові останніх днів дано те саме доручення, що й стародавньому Ізраїлеві: ми маємо бути світлом для народів, передаючи всім людям останній милосердний заклик поклонитися й покоритися своєму Творцеві.

Деякі подробиці з Божого пісенника допоможуть нам повному зрозуміти й оцінити нашу роль в останні часи історії Землі.

Неділя, 18 травня

НАШ ПЕРВОСВЯЩЕННИК

Коли Мойсей наглядав за спорудженням Намету Свідчення, йому не дозволялося використовувати будь-який дизайн на свій смак. Бог дав йому проєкт, якого необхідно було дотримуватися. «Тож дивися, аби все було зроблено за взірцем, показаним тобі на горі» (Вих. 25:40). У Посланні до євреїв ми читаємо, що для цього використовувався зразок вищої реальності — Небесного святилища.

Прочитайте в уривку Євр. 9:11–15 про Христа як нашого Первосвященника в Небесному святилищі. Що цей уривок повідомляє нам про Його діяльність задля нас?

Земне святилище вказувало на Ісуса через дивовижні деталі: від священника й жертв до меблів та інших особливостей інтер'єру. Усе свідчить про Ісуса.

Безумовно, книга Об'явлення рясніє образами Святилища. Ми читаємо про світильник Святилища вже в перших текстах книги, далі безпосередньо згадуються ковчег завіту в розділі 11, а також численні інші алюзії, пов'язані із храмом. Без розуміння старозавітного святилища неможливо збагнути, на що натякає Іван, описуючи свої видіння. За словами апостола Павла, досвід Ізраїля занотовано в Писанні з такою метою: «Усе це сталося з ними як прообраз, і записано як пересторога для нас, для яких настав кінець віків» (1 Кор. 10:11).

Вивчаючи особливості храму, можна багато чого пізнати. У книзі Псалмів знаходимо важливу складову, яка допоможе нам

зрозуміти деякі моменти. Ця складова — ставлення Божого народу до храму. Ми зауважуємо, як Давид ставився до святилища та служінь у ньому, а також бачимо відгук сердець Божого народу на те, що Месія звершить для них. Не тільки образи допомагають нам побачити Ісуса. Ми можемо вивчати особистий досвід людей, котрі зрозуміли, чого Господь навчав їх через святилище, та робити висновки для власного досвіду з Богом.

Прочитайте псалом 122. Звичайно, ми не можемо піти до земного «Господнього дому», тобто до Єрусалимського храму, адже його немає. Та навіть якби його побудували на тому самому місці, він уже не мав би жодного значення. І все ж які елементи цього псалму можуть підбадьорити нас тим, що Христос здійснив для нас? Зверніть увагу на теми єдності, миру, безпеки і хвали.

Понеділок, 19 травня

НА ГОРІ СІОН

У 14-му розділі книги Об'явленні ми читаємо про Божий народ, що стоїть на горі Сіон. Ця гора була розташована на захід від Старого міста (це назва району) нинішнього Єрусалима і вважалася місцем Божого престолу, або особливої присутності Бога серед Його народу. Згодом храмову гору, розташовану на горі Морія, також почали ототожнювати з горою Сіон.

Цей важливий опис Божого останку (див. Об'явл. 14), який житиме в завершальні дні історії Землі, подано в термінах святилища, як і більшість ключових сцен у книзі Об'явлення. Завдяки Агнцю народ Божий перебуває на Його святій горі!

Прочитайте 15-й і 24-й псалми. Тут Давид ставить надзвичайно важливе запитання: «Хто може проживати на Твоїй святій горі?» Порівняйте відповідь Давида в цих псалмах з описом людей, котрі стоять на Сіоні (див. Об'явл. 14:1–5). Які паралелі ви знаходите? Як приєднатися до цієї групи людей? Яке значення має факт, що Ім'я Отця написано на їхніх чолах (див. Об'явл. 14:1)?

Давид у своєму псалмі описав людей, яким дозволено перебувати в присутності Господа. Чи не видається простому грішникові така характеристика недосяжною? Хто з нас може чесно сказати, що завжди жив бездоганно? Або завжди говорив правду від щирого серця (див. Псал. 15:2)? Ніхто з нас не може запевнити, що «не захитається ніколи» (Псал. 15:5). Якщо ми заявляємо, що ніколи не грішили, то «немає в нас правди» (1 Івана 1:8).

Неможливо дійти іншого висновку, окрім того, що саме Агнець дає нам змогу стояти на Сіоні. Агнець не згадується в псалмі Давида, але Він раптово з'являється в 14-му розділі Об'явлення. Складається враження, ніби цей розділ відповідає на запитання Давида. Тепер, коли Агнець Божий утверджується на горі Сіон, у Небесному святилищі, ми також можемо бути присутніми там завдяки Його досконалій праведності, яка захищується нам через віру. Ми можемо мати «відвагу входити до святини через кров Ісуса – новою і живою дорогою, яку Він відкрив нам через завісу, тобто через Своє тіло» (Євр. 10:19, 20). Яку надію ми могли б мати без Його крові? Жодної!

Поміркуйте про численні біблійні обітниці щодо перемоги над гріхом. Навіть маючи ці обітниці, чому ми все ще не відповідаємо досконалому прикладу, який дав нам Ісус? Чому нам необхідне Його досконале життя замість нашого?

Вівторок, 20 травня

ЗАКОН У НАШИХ СЕРЦЯХ

На Сіоні стоїть Агнець, «а з Ним — сто сорок чотири тисячі, які мають Його Ім'я та Ім'я Його Отця, написані на їхніх чолах» (Об'явл. 14:1). У Писаннях «ім'я» передбачає більше, ніж просто ідентифікацію особи, яка дозволяє людям звертатися одне до одного. Ім'я означає характер (див. Псал. 91:14). Дотепер у багатьох культурах, коли люди високо оцінюють чийсь характер, вони кажуть, що той має «добре ім'я». Так було і в давнину (див. Прип. 22:1; Екл. 7:1).

Прочитайте Вих. 33:18–23; 34:1–7; Псал. 119:55. Коли Мойсей попросив Господа показати Його славу, що Він пообіцяв

показати йому? І коли Бог проголосив Своє Ім'я Мойсеєві (див. Вих. 34:5), як він відреагував на це?

Дехто уявляє Божу славу як неприступне яскраве світло. Безумовно, це правильне розуміння. Однак слава Господа — це значно більше, ніж просто візуальний прояв. Його слава — це Його характер. Те ж саме стосується і Божого Імені.

Коли Біблія описує Останок, на чиїх чолах написано Боже Ім'я, ідеться не про буквальні літери, а про Божий характер, який має бути закарбований у вашому розумі й серці; і тоді у вашому житті відобразатимуться любов і характер Бога. Вас вабить до Господа, і ви любите Його за те, Ким Він є та що здійснив для вас.

Цікавий і такий факт: описуючи Себе Мойсеєві, Бог робить це в той час, як Мойсей отримує ще одну копію Десяти Заповідей, котрі також відображають Його характер. Аналогічно, про людей із 14-го розділу Об'явлення, які мають на своїх чолах Ім'я Агнца та Ім'я Отця, сказано, що вони «бережуть Божі заповіді». А тепер зверніть увагу на слова, записані в Посланні до євреїв: «Оце Завіт, який Я укладу з ними по тих днях, — говорить Господь, — дам Мої Закони в їхні серця і запишу їх у їхній розум», — а далі Він додає: «і більше не згадаю їхніх гріхів та їхнього беззаконня!» (Євр. 10:16, 17). Яке вираження Євангелія! Хоч Божий Закон відображається в нашому житті, ми все одно потребуємо Божої благодаті, щоб наші гріхи більше не згадувалися.

Ім'я Бога — це і Його характер. Моральний Закон Господа розкриває Його характер. Отож ті, хто зібрався на Божій святій горі в останні дні, сповнені любові до Господа, яка виявляється через послух Його Законів.

Якщо ми спасенні вірою, а не Законом, чому Божий Закон необхідний, актуальний і важливий? (Див. 1 Івана 5:3).

ПСАЛОМ 5

Прочитайте п'ятий псалом. У цьому творі Давид проти-
ставляє загиблих і викуплених. Порівняйте цей псалом
з уривком Об'явл. 14:1–12. Які подібності ви помічаєте?
Як це впливає на ваше розуміння того, що означає бути
частиною Божого руху Останку наприкінці історії Землі?

Зауважмо, Давид стверджує: «Ти не є Богом, Який може погодитися з беззаконням» (Псал. 5:5). Значення старозавітної скинії полягало в тому, що Бог міг перебувати серед Свого народу, і те саме стосується Царства Христа (див. Об'явл. 21:3). Ті, хто бажає наблизитися до Божого престолу, мають бути викуплені.

Слід також зазначити, що в тексті Псал. 5:8 Давид згадує поклоніння – одне із центральних питань Великої боротьби. У 13-му розділі Об'явлення слово «поклоніння» згадується шість разів, а вістки трьох ангелів закликають світ «поклонитися Тому, Хто створив» усе. Давид каже: «поклонюся... в пошані» Господу, тоді як вістка Останку закликає світ: «Побійтеся Бога й віддайте Йому славу, бо прийшла година Його суду» (Об'явл. 14:7).

Також зверніть увагу, як у цьому ж 14-му розділі сказано, що в устах викуплених «не знайдено лукавства» (вірш 5). Вони говорять правду, а їхні слова й учинки відображають праведний характер Бога. Про нечестивих Давид пише: «В їхніх устах немає щирості» (Псал. 5:10).

У цій ключовій частині Об'явлення Іван зображує приголомшливу сцену: розкаяні грішники врятовані від смерті й удостоєні стояти в присутності Бога. Вони не заслужили цього права. Воно дароване їм завдяки тому, що Божий Агнець, праведний Син Людський, стоїть з ними. Вони прощені, викуплені. Їм більше не потрібно нести власну вину (порівняйте з Псал. 5:11), оскільки Агнець Божий поніс її за них (порівняйте з Ісаї 53:12; 2 Кор. 5:21).

Коли Боже Ім'я записане у вашому серці, тоді важко мовчати. Божий народ передає останнє запрошення милосердя «гучним голосом» (Об'явл. 14:7). «А всі ті, котрі надіються на Тебе, будуть радіти. Вони співатимуть повіки, і Ти захищатимеш їх. Будуть Тобою хвалитися всі, котрі люблять Твоє Ім'я!» (Псал. 5:12).

Уявіть, що ви стоїте перед святим, досконалим Богом на суді, а кожен ваш учинок повністю відкритий перед Ним. Що ця перспектива відкриває вам про вашу потребу в праведності Христа?

Четвер, 22 травня

НАВЧИ ВІДСТУПНИКІВ ТВОГО ШЛЯХУ

Після того, як Господь з'явився Ісаї у видінні тронного залу (див. Ісаї 6:1–8) і пророкові було сказано, що його «провина усунута» і «гріх викуплений», тоді він відповів на заклик Бога, сказавши: «Ось я, пошли мене!» (вірш 8). Тобто щойно Ісаї дізнався, що виправданий перед Богом, попри усвідомлення своїх вад, він був готовий працювати для Господа.

А хіба ми не переживали те ж саме? Адже як можна звіщати про спасіння іншим, якщо ми самі не маємо його? Утім, ми справді можемо отримати його через віру в Ісуса і Його Голгофський подвиг заради нас.

Прочитайте Псал. 51:7–15. Що Давид обіцяє зробити після того, як Бог простить його гріхи й очистить від них?

Бути покликаним у присутність Бога означає, що зрештою доведеться повернутися назад, до людей. У Своїй мудрості Господь доручив викупленим виконувати роль Його основного голосу до грішного світу. Певного часу вплив Його народу на Землі стане дуже відчутним. У тексті Об'явл. 18:1 сказано, що від Його останнього заклику до занепакої планети освітиться увесь світ.

«Щойно людина приходить до Христа, у її серці відразу виникає бажання розповісти всім, якого дорогого Друга вона

знайшла в Ісусі: спасенна й освячувальна істина не повинна залишатися прихованою в серці. Якщо ми зодягнулися в праведність Христа і сповнені радості від присутності Його Духа, то не зможемо мовчати. Якщо ми переконалися, який добрий Господь, то в нас буде, що сказати іншим. Ми приведемо до Нього інших людей, як це зробив Пилип, коли знайшов Спасителя» (Е. Уайт. Дорога до Христа. С. 78).

У 14-му розділі Об'явлення вістки трьох ангелів ґрунтуються на «вічному Євангелії» (вірш 6). Тобто перш ніж звіщати про поклоніння Тому, «Хто створив небо, землю, море і джерела вод» (вірш 7), або про падіння Вавилону (вірш 8), або про поклоніння «звірові та його образіві» (вірш 9), необхідно проголосити основу Євангелія – спасіння в Ісусі. Це тому, що попередження й вістки трьох ангелів не передбачають нічого іншого, окрім надії й обітниць, зосереджених на Ісусі та Його подвигу, на які й покладаються глашатаї цих звісток. Справді, окрім «вічного Євангелія», ми не маємо нічого цінного, що можна сказати світові.

Поміркуйте над тим, що перш ніж почнеться проголошення Триангельської вістки, наша увага спрямовується до «вічного Євангелія». Як цей факт свідчить про те, наскільки ця істина є основоположною для всього, у що ми віримо?

П'ятниця, 23 травня

ДЛЯ ПОДАЛЬШОГО ДОСЛІДЖЕННЯ:

«Псалми Давида є відображенням усієї різноманітності пережитих ним досвідів – від мук винуватого сумління та самоосудження до вершин віри й найтіснішого спілкування з Богом. Історія його життя свідчить про те, що гріх приносить лише ганьбу та горе, а любов і милість Господа досягають навіть найбільших глибин; віра дає покайним душам право стати Божими синами. З усіх запевнень, які містяться в Його Слові, історія Давида – одне з найсильніших свідчень вірності і справедливості Бога та милості Його завіту.

“Присягнув Я Давидові, Моєму рабові... щоб із ним була сильна рука Моя, а рамено Моє зміцнило його!.. Із ним Моя вірність та

милість Моя, а Йменням Моїм його риг піднесеться, – і Я покладу його руку на море, і на ріки – правицю його. Він Мене буде звати: «Отець Ти мій, Бог мій, і скеля спасіння мого!» Я вчиню його теж перворідним, найвищим над земних царів. Свою милість для нього навіки схочаю, і Мій заповіт йому вірний” (Псал. 89:4–29)» (Е. Уайт. Патріархи і пророки. С. 754, 755).

Запитання для обговорення:

- 1. Людський рід зазнав жалюгідної невдачі, порушивши Божі завіти. Господь значною мірою використав Давида, мужа по серцю Божому (незважаючи на його прикрі помилки), щоб звіщати про умови нашого спасіння. У чому Давид є прообразом Ісуса, Котрий досконало дотримувався Божого завіту замість нас? Чому Голгофський подвиг Ісуса заради спасіння людей – наша єдина надія?** _____

- 2. Які уривки із Псалмів ви вважаєте особливо корисними та значущими, оскільки вони відображають пережитий вами досвід?** _____

- 3. Чому в Псалмах так часто згадується храм? Чого можна навчитися з любові Давида до святилища? Як це може допомогти нам оцінити те, що ми маємо в Ісусі, як нашому небесному Первосвященнику, Котрий перебуває по правиці Бога й заступається за нас (див. Римл. 8:34)? Чому, навіть будучи викупленим народом, ми все ж потребуємо заступництва Христа на Небі за нас?** _____

- 4. Ще раз прочитайте наведену вище цитату з книги Еллен Уайт «Велика боротьба». У цьому контексті подумайте: чи мали ви особистий досвід з Господом, коли Він підняв вашу «покаянну душу» після «ганьби та горя» гріха?** _____

Пам'ятний текст: Об'явл. 14:1.

Біблійні тексти для дослідження: Псал. 15; 24; 51; 122.

ЧАСТИНА I: ОГЛЯД

Книга Псалмів розташована в самій середині Біблії та містить свідчення про те, як молилися й поклонялися в стародавньому Ізраїлі. У цій книзі записані молитви не лише священників, а й народу того краю, поетів і царів. Вони оспівують Творця і Спасителя, а також ридають й кличуть до Господа, прагнучи Його суду та спасіння. У Псалмах, які відображають страждання стародавнього ізраїльського народу, можна побачити і проблиски пророцтв про кінець часів, коли великий Суддя нарешті прийде у відповідь на прагнення народів. Численні біблеїсти відзначають есхатологічну спрямованість таких Псалмів.

У наступних двох уроках ми дослідимо ці священні вірші й пісні з метою виявити вістки, звернені до нас – людей, котрі живуть у час кінця. Ми поміркуємо про наші страждання, розчарування й болісні переживання як реакцію на мовчання Бога. Ми жадатимемо миру у хвилини біди і воєн, плакатимемо з людьми із Псалмів. Проте ми також будемо втішені та зміцнені в нашій надії, коли пізнаємо реальність і достовірність Божої обітниці. Тоді нашою остаточною реакцією буде поклоніння Господу. Тоді ми краще зрозуміємо глибину й сенс прагнення Ізраїля. А найважливіше, ми дізнаємося, наскільки пісні цих поетів і священників із Псалмів актуальні для нас сьогодні.

ЧАСТИНА II: КОМЕНТАР

Для цієї подорожі в саму «душу» пророчої вістки ми обрали чотири Псалми: Псалом 122, з огляду на його наполегливий, проникливий заклик: «Просіть миру для Єрусалима» (Псал. 122:6); Псалми 15 і 24, оскільки в них автор висловлює свої

думки про святість Господа і ставить однакові бентежливі запитання: «Хто може проживати на Твоїй святій горі?» (Псал. 15:1), «Хто може зійти на гору Господню?» (Псал. 24:3); та Псалом 51, з огляду на його трепетне благання до Господа в Його храмі: «Серце чисте створи в мені, Боже» (Псал. 51:12).

Псалом 122: Мир Єрусалиму. Хоч автором цього псалму вважають Давида (вірш 1), чимало біблеїстів сумніваються в цьому, оскільки у псалмі є згадка про «дім Господній» (вірш 9). Дослідники стверджують, що Давид не міг говорити про «дім Господній», тобто Єрусалимський храм, адже за його життя храм ще не був збудований. Однак за днів Давида «домом Господнім» часто називали скинію (1 Сам. 1:7, 24; Суд. 19:18). Крім того, починаючи з дуже раннього етапу біблійної історії (див. Бут. 22:14), гора Морія, на якій пізніше буде збудовано Єрусалим, також називається «горою Господньою». Тому поняття «дім Господній» і «Єрусалим» потрібно сприймати в духовному значенні, яке виходить за межі часів Давида. Його молитва про мир в Єрусалимі надихає нас типологічно мріяти про духовний Єрусалим, з котрого мир і суд поширяться до кінців світу, як благословення для народів (див. Бут. 22:17, 18; пор. Бут. 12:3).

Факт, що воїн Давид роздумує про мир в Єрусалимі, свідчить про війну світу проти Єрусалима. Давид як пророк має на думці подію Армагедону, як провіщено в текстах Об'явл. 16:16 і Дан. 11:45. Назва *Армагедон*, що означає «гора зібрання», – це натяк на гору Господню, де Божий народ збирається для поклоніння. Таке «зібрання» також означає зібрання народів, котрі прийдуть з метою знищити Божий народ. Типологічно фраза «гора Господня» символізує духовний Сіон, або Єрусалим. Пророчим поглядом Давид бачить, що мир у світі залежить від миру в Єрусалимі. Тому він закликає нас молитися за мир Єрусалима, від якого залежить мир, благословення і спасіння світу.

Псалом 15 і 24: гора Господня. У 15-му і 24-му Псалмах Давид ставить запитання щодо «проживання» на «святій горі», що вказує на Новий Єрусалим на Небі. Проте відповідь на це запитання в кожному Псалмі відрізняється. У 15-му Псалмі увага зосереджена на людині та її турботі про Божий народ. Тут опис праведних протиставляється опису нечестивих із Псалму

14, котрі переслідують Божий народ (вірш 4), названий «родом праведних». Божий народ шукає «притулку» в Господа (вірші 5, 6) та прагне Його спасіння, яке прийде «із Сіону» (вірш 7). Ця думка продовжується і в Псалмі 15. Коли виникає запитання: «Хто може проживати на Твоїй святій горі?» (вірш 1), псалмист у відповідь указує на Божий народ. Ці люди, на відміну від нечестивих у попередньому Псалмі, живуть згідно з принципами Десяти Божих заповідей: трьох позитивних (вірш 2) та семи негативних (вірші 3–5). Перший принцип охоплює всі інші: «Хто живе бездоганно» (вірш 2). Єврейське слово *тамім* («бездоганність») означає повноту, досконалість, невинність; воно має відтінок наївності й указує на правдиву релігію, вільну від фальші чи двоєдушності. У середині Псалма сказано, що релігія Божого народу ґрунтується на страху Господньому (вірш 4, переклад І. Огієнка). Зверніть увагу, що ці принципи мають етичний зміст і вказують на наше ставлення до інших. Вони стосуються негативної поведінки: неправди (вірш 2), обмовляння (вірш 3) й обману (вірш 5).

Псалом 24 доповнює 15-й Псалом. Тимчасом як Псалом 15 зосереджений на екзистенційному, Псалом 24 наголошує на вселенських питаннях, що сформульовано в трьох частинах. Псалом починається твердженням, що Бог – Творець усього, Котрий править Усесвітом (вірші 1, 2). Далі автор через запитання закликає до поклоніння: «Хто може зійти на гору Господню?» (вірш 3). Здебільшого в Псалмах поклоніння зображене як відгук людей на те, що Бог – Творець (див. Псал. 95:6; 100:1–3). У другій частині Псалма 24 (вірші 4–6) міститься відповідь на запитання у вірші 3. Тільки ті, «у кого невинні руки і серце чисте», хто не припустився ідолопоклонства, можуть піднятися на Божу гору, тобто поклонитися (вірш 4). У Псалмі не йдеться про ідеал абсолютної досконалості, натомість у тексті 6 про цих поклонників сказано: «Такий рід тих, котрі шукають» Господа.

Третя частина псалму (вірші 7–10) зосереджена на приході Царя Слави. Тут Бог зображений як переможний воїн, «потужний у битві» (вірш 8), Котрий завдав поразки силам зла й хаосу і в такий спосіб відновив порядок серед Свого творіння. Тобто, релігійний ідеал Божого народу, який очікує спасіння із Сіону,

має як вертикальну, так і горизонтальну спрямованість. Цей ідеал складається з особистої віри в невидимого Бога й надії на прийдешнє Царство; отже, він одночасно включає духовну проникливість (наділяючи мудрістю) та апокаліптичність.

Псалом 51: Чисте серце. Згідно з першим і другим текстами цього Псалма, ця молитва була написана царем Давидом, коли до нього приходив пророк Натан у зв'язку із гріхом царя. Однак цю молитву також можна розуміти й тлумачити як типове благання будь-якої людини, котра усвідомлює своє беззаконня і бажає зустрітися з нашим відкритим до спілкування Богом.

Молитва починається з Давидового благання до Бога простити його. Він просить, аби Господь виявив до нього милість, милосердя (вірш 3). Псалом поділяється на дві частини. Перша частина Псалма (вірші 3–11) виражає прохання царя до Бога стерти його «беззаконня», які відділяють його від Нього. Тут Він зображений як милосердний Бог (вірш 3), Котрий «любить правду» (вірш 8) і може відвернути «Своє обличчя» від гріхів Давида (вірш 11). Гріх настільки великий і значний, що для його вираження автор використовує всі слова, які позначають гріх: *xet* і *xamtáa* («гріх»), *nešá* («беззаконня»), *avón* («провина»). Щоб передати масштаби свого падіння, псалмист стверджує, що його гріх бере свій початок від моменту його зачаття в утробі матері (вірш 7). Тому єдиний спосіб для нього наблизитися до Бога й відновити взаємини з Ним полягає в тому, щоб гріх царя зникнув, ніби він ніколи не припускався цього гріха. У першій частині Псалма ключові слова, які виражають ідею стирання, розставляють акценти в молитві: «зітри» (вірш 3), «обмий» (вірші 4, 9), «очисти» (вірш 4), «окропи» (вірш 9).

Друга частина Псалма (вірші 12–21) зосереджена на концепції оновлення. Ключові дієслова: «створи», «віднови», «поверни» та «зміцни». Господь зображений як Творець (вірші 12, 14, 17) і Спаситель (вірш 16). Псалом завершується проханням до Нього побудувати «стіни Єрусалима» та згадкою про «жертви праведності», які приємні Богові (вірші 20, 21).

ЧАСТИНА III: ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ

1. З огляду на пройдений урок поміркуюйте над такими запитаннями: Що означає для нас сьогодні заклик псалмиста «просити миру для Єрусалима»? Що ми маємо зробити, аби досягти миру?

2. Подумайте про рекомендацію Ісуса молитися до Небесного Отця такими словами: «Нехай прийде Царство Твоє, нехай буде воля Твоя, як на небі, так і на землі» (Матв. 6:10). Нам необхідно зрозуміти, що ця молитва стосується не тільки духовного рішення для нашого тривожного світу. Це молитва про Прихід Ісуса з метою змінити світ. Обговоріть це.

3. Чому нашу надію на Прихід Господа, наші переживання через ознаки часу та сенсаційні події у світі, а також наше бажання підготуватися до Божого Царства ми маємо доповнювати особистою працею зі зростання й розвитку християнського характеру? Чому почуття і думки нашого серця також повинні відповідати нашим ідеалам Царства? Обговоріть, чому необхідно, щоб освячення та наше прагнення до святості робили нас більш чутливими до ближніх та більш етичними в ставленні до них.

4. Завдання: Оскільки ми живемо в часи воєн по всьому світу, нам потрібно навчитися молитися за «мир для Єрусалима». Це означає, що мир у світі має турбувати нас теж. Організуйте тиждень молитви, щоб молитися за мир на Землі. Навчайтеся розвивати співчуття до людей, котрі страждають в умовах війни.

У Псалмах (Частина 2)

Біблійні тексти для дослідження:

Псал. 46; 47:1–4, 75; Єрем. 4:23–26; 1 Сол. 4:13–17;
Об'явл. 14:6–12.

Пам'ятний вірш:

«Нехай прославляють Тебе народи, Боже; нехай величають Тебе всі племена! Нехай радіють і веселяться народи, тому що Ти судиш людей справедливо і владарюєш на землі племенами!» (Псал. 67:4, 5).

Роздумуючи про останні події, ми зазвичай зосереджуємося на звірах і силах, описаних у книзі Об'явленні. Звісно, вони відіграють велику й важливу роль. Інакше Бог не помістив би їх у Біблію, щоб ми могли зрозуміти їхнє значення (див. Об'явл. 1:3).

Однак пророцтво також торкається ключових питань, пов'язаних із гріхом і стражданнями, судом, боротьбою між добром і злом, природою справедливості й несправедливості, переслідуванням тощо.

Ці питання дуже докладно розглядаються і в Псалмах. Вони відкривають майже всі можливі людські емоції: від похмурої

зневіри до нестримної радості. Ми бачимо, як Ізраїль готується до битви проти сил темряви. Ми читаємо про людей, котрих турбує питання, чому Бог не вирішує проблему зла безпосередньо й одразу. Безперечно, безліч людей замислювалося над цим питанням. Псалми спрямовують їхні погляди до святилища за відповідями, а також неодноразово звертаються до статусу Бога як Творця. Хіба не ті самі проблеми й питання тривожать сьогодні і нас? Авжеж! Ось чому ми продовжимо досліджувати Псалми, аби більше дізнатися про ці важливі істини.

Неділя, 25 травня

ВІДЧУТНА ДОПОМОГА В ЧАС СКРУТИ

Прочитайте псалом 46. З огляду на потрясіння сучасного життя й інформацію про майбутні події в час апогею великої боротьби, яку вістку надії можна почерпнути з цього псалму?

Фактично псалом 46 торкається тієї ж теми, яка простежується в Посланні до євреїв. Теми про щось краще. Ісус кращий за земного Первосвященника, Його жертва краща за всі жертви тварин, а Небесне святилище краще за всі земні.

Однак у цьому псалмі використовується інший підхід. Автор не протиставляє хороше кращому. Він протиставляє бунтівний світ разом з тими жахливими наслідками, до яких він призвів, обітниці чогось кращого, запланованого для нас Богом.

Справді, цей псалом сповнений надії й обітниці, що навіть серед розпачу, випробувань, страждань, воєн, з якими ми стикаємося, нам слід «вгамуватися і пізнати, що Я – Бог» (Псал. 46:11). Ми маємо бути впевнені, що одного дня все це закінчиться і Бог буде «прославлений на землі» (вірш 11).

Також зверніть увагу на слова: «Тому ми не злякаємося, хоча б затряслася земля і гори рухнули в серце морів» (вірш 3).

У цьому контексті неможливо не пригадати того, що відбуватиметься під час Другого приходу: «І небо відійшло, згорнувшись, як сувій; і кожна гора та острів зрушилися зі своїх

місць» (Об'явл. 6:14). А також ще один текст: «Котрі чекаєте й прагнете приходу Божого дня, під час якого небо, охоплене полум'ям, зникне, а розжарені стихії розплавляться» (2 Петра 3:12). Наш нинішній світ з усім присутнім у ньому злом не існуватиме вічно. А прийдешні події передвіщають нам таке, що наш розум наразі ледве здатний збагнути. Однак поки що нам необхідно міцно триматися за Господа, зберігаючи віру й хапаючись за дані нам Божі одкровення, особливо в Ісусі на хресті.

Як би погано не було в цьому світі (а ми знаємо, що буде ще гірше), яку надію ми маємо черпати зі свого знання про силу й характер Господа (подумайте про хрест)?

Понеділок, 26 травня

НАДІЯ СЕРЕД СУМ'ЯТТЯ

Багато виразів у книзі Псалмів символічні. Та коли йдеться про вирази, які вказують на остаточне «перезавантаження» нашої планети, у нас немає жодних підстав вважати, що вони також лише символічні. Псалом 46 нагадує нам про те, що повернення Христа потужно вплине на фізичну землю. Утім, постраждають не лише скелі й океани. Грандіозна кульмінація земної історії означатиме крах світових царств — жалюгідних систем людського правління, які спричинили стільки страждань упродовж тисячоліть.

Зрештою всім цим силам, а також усьому злу й стражданням, яких вони завдали людству, настане кінець.

Прочитайте тексти Єрем. 4:23–26. Що цей уривок повідомляє нам про долю нашого світу, принаймні доти, доки не з'являться «нове небо і нова земля» (Об'явл. 21:1)?

Біблійні пророцтва демонструють нам, що станеться з нашим світом. Наприклад, у видінні із 7-го розділу книги Даниїла нам показано бурхливе море, з якого виходять народи світу. Вітри розбрату й воєн збудують язичницьке море, породжуючи одне світове царство за іншим. Однак жодне з них не може вирити

тих реальних проблем, які переслідують людський рід. Світські лідери, котрим ми наважуємося довіряти, майже завжди виявляються такими ж грішними й егоїстичними, як і всі люди.

Жодне з побачених Даниїлом царств не виявилось безпечним домом для Божого народу (хоч деякі були кращими за інші). Проте ми знаємо, що маємо громадянство Божого Царства (див. Филп. 3:20; давньогр. *політеума*, перекладене, як «життя», також означає «громадянство»), а високо понад хаосом цієї планети є престол, який неможливо зрушити (див. Єзек. 1:26). Ісус навчав, що з наближенням часу Його повернення світ порине в ще більший безлад (див. Матв. 24). Однак ми здатні встояти у вірі, незалежно від стану нашої планети, оскільки знаємо, що Бог усе контролює. Він виконає Свої обітниці: «Збунтувалися народи, захиталися царства. Він подав Свій голос – і розтопилася земля. З нами Господь сил, Бог Якова, наш захист!» (Псал. 46:7, 8). У короткостроковій перспективі все не дуже добре і краще не буде. А в довгостроковій? – Завдяки Ісусові все буде зовсім по-іншому.

Без сумніву, наш світ здається хаотичним і неконтрольованим. Як пророцтво із 7-го розділу книги Даниїла може допомогти нам побачити, що зрештою все закінчиться для нас добре, якщо ми залишимося вірними?

Вівторок, 27 травня

ПІД ЙОГО НОГАМИ

Прочитайте тексти Псал. 47:1–4. Що цей уривок повідомляє про наше місце в Царстві Христа?

У довгостроковій перспективі майбутнє буде чудовим, а до того часу людство поступилося пануванням над планетою Люциферу. Тому, коли сатана прийшов на небесну раду, як описано в книзі Йова, він уже хвалився, що Земля належить йому. «Господь запитав сатану: Звідки ти прийшов? Відповідаючи, сатана сказав Господу: Я подорожував по землі й обійшов її» (Йова 1:7).

Сатана заявив про своє право власності. У давнину згадка про ноги, що обходять територію, використовувалася для позначення права власності. «Тож устань, пройди по землі в довжину і в ширину, бо Я даю її тобі» (Бут. 13:17).

Порівняйте тексти 1 Сол. 4:13–17 і Зах. 14:4. Зверніть увагу на ноги Христа. Яку різницю ви помічаєте між цими уривками? Чого вони навчають нас про ці два різні, хоча й пов'язані між собою, аспекти остаточного владарювання Христа над світом? _____

Змальовуючи дії Христа наприкінці тисячоліття, Еллен Уайт писала: «Христос сходить на гору Оливну, звідки Він вознісся після Свого воскресіння і де ангели нагадали обітницю про Його повернення. Пророк говорить: “І прийде Господь, Бог мій, і з Ним усі святі”. “І того дня стануть ноги Його на Оливній горі, що перед Єрусалимом зі сходу, а Оливна гора на свої половини роздвоїться... на дуже велику долину”. “І стане Господь за Царя над землею всією, — Господь буде один того дня, і одне Ймення Його” (Зах. 14:4, 5, 9). Коли Новий Єрусалим у сліпучому сьайві сходить з Небес, він опускається на місце, очищене й приготовлене для нього; Христос разом зі Своїм народом і ангелами входить до святого міста» (Е. Уайт. Велика боротьба. С. 662, 663).

Подумайте про надію, яку ми отримали в Ісусі. Уявіть, яким важким було б життя, якби все назавжди закінчилося смертю. Усе це було б даремним, чи не так?

Середа, 28 травня

ВИНО І КРОВ

Прочитайте псалом 75, а також Матв. 26:26–29; Об'явл. 14:9–12. Що цей псалом відкриває про деякі питання, які вирішуються на суді? Як інші тексти допомагають нам зрозуміти ці питання? _____

Вважається, що цей псалом Божий народ співав після чудесного порятунку Юдеї та знищення війська Сеннахеріва (див. 2 Хронік 32; 2 Цар. 19). Ця історія символічно вказує на остаточне знищення нечестивих, зображене у 20-му розділі книги Об'явлення. Тимчасом як народ Божий перебуває у святому місті разом зі своїм праведним Царем, армії нечестивих підходять і оточують місто, але потім їх знищує Сам Господь.

Одним з усіх людських злодіянь, які Бог виправить під час останнього суду, є незаконне привласнення влади, яке мало місце в нашому грішному світі. Грішні люди живуть не для інших чи Божої слави, а для себе. Здебільшого сьогодні вони вважають, що у Всесвіті не існує сенсу або об'єктивних моральних стандартів, тому й пожинають наслідки своєї віри. Щоб з'явився сенс, як стверджував філософ Фрідріх Ніцше, ми повинні винайти його для себе і робити вигляд, ніби Всесвіт існує для нашої користі. По суті секулярна особа поводиться так, ніби є богом.

(Можливо, вас цікавить: наскільки корисною ця філософія виявилася для самого Ніцше? Насправді не дуже корисною. Він збожеволів, упавши на вулиці в Італії після того, як намагався перешкодити людині бити коня. Наступні 11 років життя він провів у напівкататонічному* стані до своєї смерті в 1900 році).

Нам як віруючим слід пам'ятати: якими б важкими не були проблеми, варто жити з надією та не розглядати майбутнє у світлі поточних подій. Легко впасти у відчай, спостерігаючи за тим, як стовпи цивілізації неухильно руйнуються ідеологією безбожників або тих, чий погляд про Бога не ґрунтується на Біблії. Нині ми живемо в час, коли моральні цінності й навіть такі базові поняття, як людська стать (чоловіча і жіноча) зазнали нападу, принаймні в деяких частинах світу. Певні види аморальності, про які багато людей соромилося б говорити навіть приватно, тепер публічно вихваляють і вітають. Ось яких меж сягнула моральна деградація!

*Кататонічний синдром, або кататонія (від давньогр. *кататейно*, що означає натягувати, напружувати), — психопатологічний синдром, основним клінічним проявом якого є рухові розлади (*прим. експерта*).

Звичайно, сьогодні нам необхідно робити все можливе задля покращення життя людей. Однак чому завжди важливо пам'ятати: перш ніж наш світ стане таким, як треба, необхідне повне його знищення, а потім відтворення Божественною силою?

Четвер, 29 травня

ЩОБ ПІЗНАЛИ ТВОЄ СПАСІННЯ

Прочитайте 67-й псалом. Як цей гімн хвали впливає на ваше розуміння ролі Божого народу, описаній в уривку Об'явл. 14:6–12?

Інженери з Массачусетського технологічного інституту створили нове чорне покриття, яке робить пофарбовані ним предмети майже непомітними. Виготовлене з нанотрубок, це покриття в багато разів темніше за будь-який уже створений чорний матеріал. Цей новий матеріал може поглинати 99,995 % усього видимого світла. Навіть найяскравіше світло не може зробити видимими предмети, на які нанесено це покриття.

Псалом 67 починається з благання до Бога: «Нехай осяє нас обличчя Твоє, щоб пізнали на землі Твою дорогу» (Псал. 67:1, 2). У Плані спасіння Господь передбачив для грішників шлях, який дозволить їм знову бути допущеними до Його безпосередньої преславної присутності та не бути знищеними цією славою. Навіть зараз, у теперішньому житті, завдяки хресту Христовому Боже обличчя може осяяти нас.

Однак це ще не все: Господь хоче, щоб ми відображали Його світло на людей світу. Саме таким було завдання Ізраїля. Храм мав стати Домом молитви для всіх народів. «Я приведу на Мою святу гору і порадую їх у Моєму Домі молитви. Їхні всепалення та їхні жертви будуть приємними на Моєму жертовнику, – адже Мій Дім буде названий Домом молитви для всіх народів» (Ісаї 56:7).

У 67-му псалмі Давид молиться до Господа про те, аби «пізнали на землі Твою дорогу, – спасіння Твоє між усіма народами» (вірш 2). На жаль, Божий народ часто нехтував

цим завданням. Старозавітний літопис Ізраїля містить багато темних розділів, як і літопис християнської Церкви за останні два тисячоліття. Це подібне до того, ніби ми пофарбували свої серця ультратемним матеріалом, щоб поглинати Боже світло, а не відображати його.

Іноді ми ставимося до Божого руху останніх днів як до привілейованого залу очікування, зарезервованого для духовних людей, котрі часто користуються послугами авіакомпаній. Складається враження, ніби нас цілком влаштовує, що решта світу має сидіти в галасливому незручному залі очікування, не підготувавшись до майбутньої подорожі. Однак зображена в 14-му розділі Об'явлення Церква останку не задовольняється тим, аби просто стояти на Сіоні із Христом, насолоджуючись Його присутністю. Натомість вона охоплює вісткою всю Землю, спонукаючи світ приєднатися до Останку на Божій святій горі.

Яку відповідальність повинні відчувати ми (Церква загалом та окремі особистості) щодо проголошення людям біблійних істин, котрі ми так любимо?

П'ятниця, 30 квітня

ДЛЯ ПОДАЛЬШОГО ДОСЛІДЖЕННЯ:

Прочитайте такі біблійні уривки: Псал. 133; Дії 1:4–9; Об'явл. 5:4–7.

«У часи патріархів сила Святого Духа часто виявлялася в помітний спосіб, але ніколи вона не була виявлена в усій своїй повноті. Тепер же слухняні слову Спасителя учні звершували молитви про цей дар, а Христос на Небі додавав до неї Своє заступництво перед Отцем. Він просив обіцяного дару Духа, щоб злити Його на Свій народ» (Е. Уайт. Дії апостолів. С. 37).

Учням було доручено свідчити про Христа «аж до краю землі» (Дії 1:8), тобто звіщати про Його повернення (див. Матв. 24:14). Нам необхідно продовжувати розпочату ними справу.

Звелівши нам проповідувати Євангеліє світові, Спаситель не доручив нам самим з'ясовувати, як це має відбуватися. Керівництво справою здійснюється з Небесного святилища. Наша праця тісно пов'язана із Христом, саме Він скеровує

нас і дає нам силу. Це насамперед Його справа, а не наша. Нас лише просять підкоритися Його керівництву. Зверніть увагу, як це спрацювало у випадку з Ізраїлем. Бог попросив їх виконувати Його вказівки, а потім зробив для них те, що здавалося неможливим.

Так і нині: Дух уже діє в серцях наших ближніх. Наше завдання полягає лише в тому, аби бути поруч, коли настане мить прийняття рішення, щоб ми могли запросити їх приєднатися до Божого народу й перебувати з Агнцем на Сіоні.

Питання для обговорення:

- 1. Хоч Триангельська вістка лунає по всьому світу, ще чимало територій і людей не охоплені нею. Обговоріть у класі, як кожен з нас може краще виконати доручення Христа. Як ми можемо навчитися не впадати у відчай через те, що досі багато людей ще не чули істин для останніх днів?** _____

- 2. У 5-му розділі Об'явлення розповідається про те, що запечатану книгу дають Агнцеві, бо Він достойний розгорнути її. У розділі 6 описано зняття печатей книги, і ми бачимо чітко передвіщену історію новозавітної Церкви аж до кінця часів. Які уроки можна взяти із цього опису про те, як Бог має намір завершити справу спасіння людей?** _____

- 3. Які нинішні події у світі легко можуть призвести до того, про що повідомляють розділи 13, 14 книги Об'явлення? Які перешкоди ще залишаються?** _____

Пам'ятний текст: Псал. 67:3, 4.

Біблійні тексти для дослідження: Псал. 46; 47; 67; 75.

ЧАСТИНА I: ОГЛЯД

Минулого тижня досліджувані нами псалми торкалися теми Божих дітей у час кінця, зокрема їхнього приготування до Приходу Господа. Урок був присвячений викликам і труднощам Божих послідовників. Виклики стосувалися їхнього особистого життя. У псалмах ішлося про необхідність глибокого, докорінного покаяння, тобто повної переміни серця. Вибрані псалми також застерігали Божий народ, як спільноту віруючих, від зовнішнього ворога, котрий у хвилини жорстоких переслідувань приносив їм нестерпні біди. Цього тижня, досліджуючи чотири вибраних псалми, ми звернемо увагу на Самого Бога. Псалом 46 представить Його як «наш Захист», Котрий утішає й заспокоює нас, наближаючи до Господа, бо Він «надійна Допомога в стражданнях» (вірш 2).

Псалом 47 зворушить наші серця та звеселить нас, «адже Бог – Цар усієї землі» (вірш 8). Псалом 67 підсилить ці почуття, які перетворюються на подяку за те, що Господь відповів на наші благання. Він уже не тільки той Бог, до Якого ми підносимо свої благання про визволення. Він уже не просто той Бог, Котрому ми скаржилися, виливаючи свої тривоги, оскільки всюди бачили «замість правосуддя – безправ'я» (Екл. 3:16). Зрештою, Бог – Суддя, Який принесе справедливість у світ і остаточно відновить небесний порядок (див. Псал. 75:7, 10). Псалом 75 – це виконання священницького благословення. Бог, сповнений милосердних благословень, перебуває серед Свого народу (див. Псал. 67:7).

ЧАСТИНА II: КОМЕНТАР

Псалом 46: Бог — наш Захист. Цей Псалом написали «сини Корея», які були левітами (1 Хронік 6:16, 22) та відповідали за музичне служіння в храмі. Завдяки цій інформації стає зрозумілою згадка про храм як про «святую оселю Всевишнього» (вірш 5). У Псалмі згадані деякі небезпеки, котрі мають подвійний характер. Вони не лише фізичні за суттю, немов якийсь усесвітній землетрус, що охоплює земні й водні елементи. Навіть гори здригаються (вірш 4), вони рухнули в середину моря (вірш 3). Катастрофічні загрози також пов'язані із жорстокими нападами ворогів, про що свідчить фраза «збунтувалися народи». Їхня лють слугує каталізатором паралельного руху, кульмінацією якого стає крах усіх земних царств (вірш 7).

Божий народ – безпосередні жертви подвійного лиха – співає цей псалом, відображаючи свою реакцію на апокаліптичну катастрофу: «Ми не злякаємося» (вірш 2). Зазнаючи подвійного лиха, Божі діти отримують і подвійний захист. З одного боку, ріка з Божого міста приносить радість (вірш 5). Ця повноводна ріка нагадає цілющі води живої ріки, що виходила від Божого престолу в Новому Єрусалимі (див. Об'явл. 22:1), а також річки, що витікають з Едемського саду (див. Бут. 2:10). З іншого боку, до захисту Божого народу залучений Сам Господь, Котрий перебуває посеред святого міста (вірш 6); Він названий «наш Захист», «Сила», «надійна Допомога в стражданнях» (вірш 2). Зверніть увагу на вселенську гармонію між Богом творіння та природою: Він керує стихіями, так само як це робив Ісус на морі (див. Матв. 8:27). Вселенське протистояння відбудеться під час останніх подій великої боротьби. Тоді Божий табір, представлений святою горою (небесним Сіоном), протистоятиме народам. Псалом має чимало спільного з видінням апокаліптичного пророцтва про останню битву в історії людства, як це описано в текстах Дан. 11:45 та Об'явл. 16:16. Псалом закінчується запевненням у Божій присутності, бо «з нами Господь сил» (вірш 12).

Псалом 47: Бог — наш Цар. Псалом 47 продовжує тему надії, оспіваної в попередньому Псалмі. Той самий автор, левіт із синів Корея, величає перемогу Бога Сіону. Господь Храму сидить на Своєму престолі, яким є Сіон. Тепер під

час тріумфу, коли здобуто повну перемогу над ворогом, Бога вітають як Царя. Цей Псалом належить до серії псалмів, які називають «царськими псалмами» або «псалмами сходження на престол» та характеризуються загальною хвалою Бога як Царя (див. Псал. 93; 96–99).

Слід зауважити, що пізніше Псалом 47 використовувався в єврейській літургії *Рош га-Шанá* (Новий рік) першого дня першого місяця єврейського календаря (*Тішрі*). Сурмління, про яке згадується у вірші 6, узято за основу традиції сурмити того дня в шофар, аби звеличити надію на те, що одного дня Господь запанує над усіма народами. Крім того, народи, котрі тепер прославляють Бога, – це ті самі народи, які зазнали поразки у війні (вірш 3, 4). У книзі Об'явлення йдеться про те саме явище, коли згадується «оздоровлення народів» у розповіді про Новий Єрусалим (Об'явл. 22:2). У стародавньому Ізраїлі словом «народи» (*гоїм*) називали його ворогів. Тепер, у цьому новому середовищі, інші народи більше не протиставляються Божому народові. Тепер вони стали частиною Божого народу.

Епізод Виходу використовується як зразок, щоб указати на духовне завоювання нового Ханаану. Паралельні вирази «спадщина» і «достоїнство Якова» (вірш 5) натякають на завоювання Обітованої землі, що включало підкорення навколишніх народів (див. Втор. 32:8). Псалом завершується есхатологічним видінням Ізраїля й усіх народів світу, які визнають Божу верховну владу.

Псалом 75: Бог — наш Суддя. Псалом 75 запам'ятовується трьома приголомшливими образами, які позначають три акти Божого суду. Перший образ – хитання землі «з усіма її мешканцями» (вірш 4). Здається, ніби псалом описує наш сьогоднішній світ, сповнений хаосу й безладу, світ, що втратив будь-яку стабільність і моральні орієнтири, тобто основи. Бог, як Суддя, нагадує Своему народові, що Він зміцнить «її основи» (вірш 4).

Другий образ – «чаша пінистого, сповна приправленого вина». Бог наливає з неї нечестивим, і вони п'ють це вино (вірш 9). Аналогічно в книзі Об'явлення часто згадується чаша Божого гніву (див. Об'явл. 14:10; 16:19; 18:6).

Третій образ – роги (вірш 11). Роги – символ влади й сили (див. Чис. 23:22; Дан. 7:8).

На кожному етапі Божий суд приносить справедливість спотвореному суспільству. Господь упокорює зарозумілого нечестивого, який підносить свій ріг (вірші 5, 10). Натомість Він підносить праведника, чий ріг був понижений (вірш 11). Отже, Божественний Суддя відновлює порядок, зруйнований силами зла.

Таку ж надію обіцяно в книзі Еклезіяста. Висловивши жаль через порушення порядку на Землі, Соломон має надію, що «Бог судитиме як праведного, так і нечестивого, адже для кожної справи й кожного вчинку є свій час» (Екл. 3:17; пор. 12:14). Ніби підхоплюючи його думку, ангел із 14-го розділу Об'явлення говорить про той самий подвійний суд. З одного боку, ангел повідомляє: хто поклоняється звірові, який уособлює неправдиву церкву, той «питиме вино Божого гніву» (вірші 9, 10). З іншого – хто поклоняється Господу творіння, ті названі святими, «які бережуть Божі заповіді та віру Ісуса», і вони «спочинуть від своїх трудів» (вірші 12, 13).

Псалом 67: Бог – наше благословення. Нашу серію псалмів завершує Псалом 67, який є молитвою. На це вказують дієслова, які виражають побажання прохача, наприклад: «Щоб пізнали на землі Твою дорогу» (вірш 2; пор. вірші 3, 5, 6, 7). Ця молитва про благословення відображає благословення Аарона: «Благослови нас, – нехай осяє нас обличчя Твоє» (вірш 1; пор. Чис. 6:23–26). І хоч виконавця чітко не зазначено, Псалом підписано для диригента хору; цей факт, а також згадування священницького благословення вказують на те, що він був священником, який керував зібранням. Особливістю цієї молитви є її універсальність. Псалом починається із заклику до благословення присутніх: «Поблагослови нас» (вірш 2). Далі, після побажання, аби Божу дорогу «пізнали на землі... між усіма народами» (вірш 3), молитва поширюється на всі навернені народи. Псалом провіщає есхатологічне виконання, коли всі народи, а не лише Ізраїль, отримають повноту Божого благословення. Ця молитва здійсниться лише в «Новому Єрусалимі», де «місто не потребує ні сонця, ні місяця, щоб у ньому світили» (Об'явл. 21:23).

ЧАСТИНА III: ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ

Нам не потрібно чекати майбутніх есхатологічних переслідувань, щоб усвідомити потребу в Божому захисті вже зараз. Різні нинішні проблеми виявляють цю нашу потребу і дають можливість відчувати Божий захист. У хвилини горя для нас можуть становити загрозу наші колеги чи друзі, які не поділяють нашої віри, котрі навіть можуть насміхатися з нас і змовлятися проти нас. Або ж нас можуть спостигнути хвороби, невдачі на іспиті в школі, фінансові труднощі, самотність. Будь-яка із цих проблем може слугувати можливістю, щоб ми відчули Божий захист. Тільки Бог може надати нам потрібну допомогу, щоб знайти вихід із будь-якого нещастя. Тільки Він може дати нам силу витримати біди.

Поняття «член царської родини» не зовсім відповідає реаліям нашого сучасного життя. Проте це важливе поняття, яке допоможе нам у принизливих ситуаціях не почуватися пригнобленими та зневіреними, адже великий Цар Усесвіту піклується про нас. Як Його діти, ми дуже скоро успадкуємо Його обітницю.

Коли ми переживаємо проблеми й несправедливість, можемо поміркувати над таким рядком із книги Еклезіаста: «Не лише найшвидшим дістається нагорода... адже всі залежні від часу й випадку» (Екл. 9:11). Це спостереження щодо притаманної життю несправедливості має також нагадати нам про дію благодаті. Ми не заслуговуємо отриманих від Бога доброти й милосердя. Отож ми маємо покладатися на Його благодать. Тут і зараз світло від Господа – це вже наше світло. Як ми можемо вже зараз отримати Божий дар милосердя й насолоджуватися ним у нашому житті, а також з довірою та радістю подорожувати в Його світлі?

Для кого настав кінець?

Біблійні тексти для дослідження:

Об'явл. 6:12–17; Матв. 24:36–44; Бут. 6:1–8; 18:17–32;
2 Петра 2:4–11; Дан. 7:9, 10.

Пам'ятний вірш:

«Усе це сталося з ними як прообраз і записано як пересторога для нас, для яких настав кінець віків. Тому, хто вважає, що він стоїть, нехай стережеться, аби не впав» (1 Кор. 10:11, 12).

Біблія сповнена розповідей про Божий народ, які вказують на майбутні події та містять ключі до розуміння істини для теперішнього часу. Деякі із цих історій передвіщають події останніх днів надзвичайно докладно, що забезпечує нам ширшу основу для чіткого розуміння пророцтв Даниїла й Об'явлення.

Не порушуючи свободу волі людини, Господь скерував події так, щоб вони повністю відповідали пророчим передвіщенням щодо останніх днів. Деякі зі згаданих важливих історій очевидні, оскільки безпосередньо згадуються в Новому Завіті для ілюстрації подій останніх днів, як от Содом і Гоморра, потоп

тощо. Інші ж необхідно докладно обдумувати й досліджувати, щоб відкрити в них істини, дані нам у Слові Божому.

Упродовж наступних кількох тижнів ми досліджуватимемо низку ключових історій, аби дізнатися, що вони повідомляють про такі події, як Другий прихід, слідчий суд, остання криза та інші. Ми побачимо, що ці події зосереджується навколо Христа, бо Він має бути основою й остаточною метою всіх наших зусиль, спрямованих на розуміння пророцтв.

Неділя, 1 червня

ГНІВ АГНЦЯ

Прочитайте уривок Об'явл. 6:12–17. Що ви зауважуєте в реакції людей на несподівані події останнього дня?

Цікаво зазначити, що згадані в уривку люди не кричать: «Що це таке?» або «Хто за цим стоїть?» Вони знають, що відбувається. Вони називають Ісуса «Агнцем», а це свідчить про наявність певних знань щодо історії Христа. Ці люди також усвідомлюють, що «прийшов великий день Його гніву» і що вони опинилися в безнадійному становищі: «Хто може встояти?».

Перш ніж настане кінець, Євангеліє буде проголошене кожному народові на Землі (див. Матв. 24:14) і Триангельську вістку почують усі жителі планети. Утім, деяких людей той день застане зненацька. Причина цього не брак інформації, а їхня відмова повірити й покоритися. Ось чому в останні дні такі люди загинуть.

Прочитайте уривок Матв. 24:36–44. Згідно зі словами Ісуса, які уроки нам необхідно почерпнути з історії Ноя?

Ісус указав на історію потопу, застерігаючи нас, що для багатьох Його Другий прихід буде несподіванкою. Як і Другий прихід, потоп став несподіванкою для світу не через брак інформації. Упродовж 120 років Ной проповідував світові, який відмовлявся вірити. Допотопних жителів попередили щодо майбутнього знищення, але вони не повірили.

Наразі багато людей запевняють себе, що пророцтва помилкові, оскільки вже минуло чимало часу. Використовуючи контекст історії потопу, Петро пише: «В останні дні придуть з насмішками кепкуни, які живуть за власними пожаданнями, і скажуть: Де обітниця Його приходу? Адже відколи упокоїлися батьки, усе залишається так, як від початку творення!» (2 Петра 3:3, 4). Рік у рік такі настрої поширюватимуться дедалі більше.

В особистому досвіді кожної людини Другий прихід Ісуса (а в деяких випадках Його третій прихід) відбудеться не пізніше, ніж за мить після їхньої смерті. А всі ми знаємо, як швидко минає життя. Як це розуміння може допомогти нам правильно ставитися до Його «затримки»?

Понеділок, 2 червня

ЄВАНГЕЛІЗМ НОЯ

Петро нагадує нам, що безліч людей будуть неготові до повернення Христа, оскільки те, що сталося під час потопу, «заховане — для тих, які цього бажають» (2 Петра 3:5). І хоч світ має колективну пам'ять про великий потоп (чимало світових культур, від стародавніх греків до майя, містять повідомлення про руйнівний потоп), на сьогодні історію про Ноя висміюють чи не найбільше серед інших біблійних оповідей. Як і провістило Писання, світ за власним бажанням відкидає цю історію, як міф, хоч би як ясно й докладно вона не була описана в Старому Завіті й неодноразово згадувалася в Новому.

У текстах Матв. 24:37–39 записані слова Ісуса про те, що ситуація у світі буде такою самою, як «за днів Ноя». Порівняйте ці тексти з уривком Бут. 6:1–8. Які передумови, що стосуються моралі, призвели до потопу? Які паралелі існують між двома згаданими епохами?

Уважне дослідження Слова Божого виявляє ще один важливий урок для народу Останку завершальних днів. У тексті Євр. 11:7 сказано, що Ной «зробив ковчег для спасіння свого

дому, чим осудив увесь світ і став спадкоємцем тієї праведності, що походить з віри».

Уявіть собі, що ви проповідуєте понад століття, а в підсумку ніхто не відгукнувся на ваші палкі заклики, крім власної сім'ї в ковчегу. Якби Ной був сучасним євангелістом, у нас могла б виникнути спокуса «дискваліфікувати» його як невдачу: століття проповідування і, здавалося б, жодних результатів.

На щастя, у наш час люди з різних частин світу відгукуються на Триангельську вістку. Євангелізаційна справа, проповідування нашої унікальної вістки Останку, виявляється неймовірно ефективною в багатьох місцях, і безліч людей пізнає Господа. Ми ще не досягли точки, коли не буде результатів, хоч нам сказано, що настане момент, коли «закінчиться час випробування і двері милості зачиняться. Отже, коротке речення: "І готові ввійшли з ним на весілля, і двері зачинилися", — охоплює всю останню фазу служіння Спасителя й підводить нас до того часу, коли велика справа спасіння людства буде закінчена» (Е. Уайт. Велика боротьба. С. 428).

А до того часу ми як Церква маємо працювати.

Як нам навчитися не падати духом, якщо наші особисті євангелізаційні зусилля наразі не приносять великих плодів? Чому нам слід продовжувати докладати зусиль? (Див. Івана 4:37).

Вівторок, 3 червня

ІСТОРІЯ СОДОМА І ГОМОРРИ

Описуючи події останніх днів, апостол Петро згадує ще одну ключову старозавітну історію. Це знищення Содома і Гоморри. Міста рівнини були відомі своїм нечестям, а також стали першим прикладом населених пунктів, знищених вогнем з неба.

Прочитайте уривки 2 Петра 2:4–11; Юди 5–8; Єзек. 16:46–50 та запам'ятайте всі подробиці. Які передумови, що стосуються моралі, призвели до знищення цих міст? Які аналогії можна провести із сьогоденням?

Жителям нашої планети в останній час запропоноване ясне застереження через розповідь про Содом і Гоморру: врешті-решт нечестиві будуть знищені вогнем, як описано у 20-му розділі Об'явлення. Гріх надзвичайно оманливий, оскільки приховує від нас стан власних сердець, прикриваючи наші провини шаром самовдоволення, тоді як скоєне іншими нечестя часто видається нам очевидним. У тому ж розділі, де Господь говорив про безмежну любов до Свого народу, Він також був змушений застерегти народ. Хоч вони не вчиняли тих самих гріхів (див. Єзек. 16:47), але насправді стали ще більш нечестивими, ніж Содом.

Ізраїль чинив «розпусту» (Єзек. 16:41), тобто духовний перелюб. Уявіть собі здивування Божого народу, коли вони почули, що є більш нечестивими, ніж стародавні безбожники.

У цьому немає нічого нового не лише для старозавітного Ізраїля, але й для всього людства. У текстах Римл. 1:18–32 Павло подає довгий перелік людських злочинів, який сьогодні можна було б підтвердити матеріалами сучасних газет. Перераховуючи гріхи язичників, Павло не прагнув викликати почуття вищості в євреїв, а радше спонукати Божий народ нарешті усвідомити серйозність власних гріхів. Натан зробив те ж саме під час розмови із царем Давидом. Він розповів історію про багача, котрий відібрав овечку в бідняка. Почувши цю історію, Давид «спалахнув великим гнівом» (2 Сам. 12:5), оскільки несправедливість здавалася йому обурливою. Тоді Натанові довелося оголосити: «Ти є тим чоловіком!» (вірш 7), аби цар упізнав себе в цій історії.

Важливо пам'ятати: Слово Боже адресоване насамперед народові Божому, а не зовнішньому світу. Коли в біблійних текстах, як-от Об'явл. 13 або 17, ми читаємо про жахливі гріхи інших, це застереження для нас, адже ми також можемо потрапити в ту саму пастку.

Середа, 4 червня

СУДДЯ ВСІЄІ ЗЕМЛІ

Незадовго до знищення Содома, біля діброви Мамре відбулася цікава зустріч. Господь з'явився Авраамові в супроводі

двох ангелів. Побачивши їх, патріарх запросив небесних гостей до обіду. Саме тоді Господь пообіцяв, що Авраам і Сарра матимуть сина, від якого походитьтиме Месія. Ісус справді був з роду Авраама (пор. Гал. 3:16). Потім розмова Господа з патріархом раптово перейшла до проблеми нечестивих міст рівнини.

Прочитайте Бут. 18:17–32. Що цей уривок відкриває нам про характер Бога? Як Він зрештою вирішить проблему зла на нашій планеті?

Бог не зобов'язаний нам нічого пояснювати, проте вирішує не приховувати Своїх мотивів та планів від людського роду. «Адже Владика Господь не вчинить нічого, — пише пророк Амос, — не оголосивши наперед про Свої наміри Своїм слугам пророкам» (Амос 3:7).

Перед знищенням Содома й Гоморри Господь відкрив Авраамові Свій намір щодо цих міст.

На деякий час Господь затримався з Авраамом, а два Його супутники пішли до нечестивого міста, щоб закликати вийти тих, хто прислухається до їхнього застереження. Тут неможливо не пригадати пророчих ангелів, котрі виконують те саме завдання в останні дні, закликаючи вийти з Вавилону Божий народ, який ще перебуває в ньому (див. Об'явл. 14:6–12; 18:1–4). Тимчасом як звучить останнє попередження для жителів Содома, Господь обговорює з Авраамом те, що має статися, й охоче відповідає на запитання патріарха.

«У жодному разі Ти не вчиниш так, щоб знищити праведного з нечестивим», — каже Авраам... — «Невже Суддя всієї землі не вчинить правосуддя?» (Бут. 18:25). Патріарх не тільки аналізує випадок із Содомом, а й розглядає Божий характер. У такий же спосіб, перш ніж настане кінець гріху і злу, Господь розгорне небесні книги (див. Об'явл. 20:4, 11–15) і дозволить нам дослідити всі докази, і лише після цього нечестиві зазнають остаточного покарання. Тобто ми матимемо тисячу років, щоб отримати відповіді на ті численні запитання, які поки що залишаються без відповіді.

Перш ніж Господь здійснить остаточний суд над нерозкаяними, **Він дає нам тисячу років**, аби ми зрозуміли, що з ким станеться і чому. Що це говорить нам про Його характер і про те, наскільки Він відкритий перед допитливістю створених Ним істот? Особливо враховуючи такий факт: ці істоти у своєму існуванні повністю залежать від Нього і не мають законного права вимагати відповіді на всі свої запитання.

Четвер, 5 червня

СУД ПЕРЕД ПРИХОДОМ

Опис суду в 7-му розділі книги Даниїла дає нам можливість зазирнути за завісу. Це приголомшлива можливість побачити, як Бог вирішує проблему гріха і водночас викупляє тих, хто бажає жити в завіті з Ним.

Прочитайте опис слідчого суду в Дан. 7:9, 10, 13, 14, 22, 26, 27. На чому зосереджена основна увага суду? Який вирок винесено в кінці судового процесу? Що це говорить нам про План спасіння? _____

Жодного сумніву, Господь судитиме людський рід. Текст Екл. 12:14 запевняє нас, що «Бог приведе на суд кожную справу», а Павло нагадує нам, що не можна судити одне одного, бо «всі ми станемо перед Божим судом» (Римл. 14:10). Звісно, Богові не потрібні записи, щоб знати, хто спасений, а хто загиблий. Проте запитання можуть виникати в ангелів, котрі весь час досліджували План спасіння (див. 1 Петра 1:12). Вони були свідками повстання сатани і бачили, як з Неба було вигнано третину небесних ангелів (див. Об'явл. 12:4). А тепер Господь приведе нас у Свою присутність. Він розгортає книги і дозволяє святым довідатися про все.

Розповідь про те, як Авраам просив за Содом і Гоморру, є прообразом останнього суду; цей прообраз надає нам важливу інформацію про сам процес суду. Стає очевидно, що гріхи Содому були розслідувані. Господь зазначив: це нечестиве місто мало таку репутацію, що крик проти нього посилювався й долинув аж до неба (див. Бут. 18:20, 21). Однак не тільки

діла Содома й Гоморри підлягали розслідуванню перед їхнім знищенням. Бог також дарував можливість Авраамові переконатися, що Він чинив праведно у Своему рішенні знищити нечестивих.

Розділ 7 книги Даниїла повідомляє, що під час небесного суду з'являється «Людський Син», тобто Ісус (вірш 13, див. також Матв. 20:28). Його поява — єдина причина, чому «було передано суд святим Всевишнього» (вірш 22). Тільки Його досконала праведність дозволяє Божому народові встояти на суді.

Уявіть собі, що ви стоїте на суді і всі ваші таємниці відкриті перед святим Богом. У чому полягає ваша єдина надія під час суду? (Див. матеріал за п'ятницю).

П'ятниця, 6 червня

ДЛЯ ПОДАЛЬШОГО ДОСЛІДЖЕННЯ:

Прочитайте в книзі Е. Уайт «Патріархи і пророки» розділ «Потоп» (С. 101, 102).

«Первосвященик не в змозі захистити себе та свій народ від звинувачень сатани. Він не може стверджувати, що Ізраїль невинний. Служитель стоїть перед ангелом у брудному одязі, що є символом гріхів народу, які він, як їхній представник, узяв на себе. Визнаючи вину народу, він водночас указує на їхні покаєння й упокорення, покладаючись на милість сповненого прощення Викупителя. З вірою він надіється на Божі обітниці...

Сатана звинувачує всіх, хто шукає Господа, і зовсім не тому, що йому огидні їхні гріхи. Він тішиться їхніми вадами, бо знає: вони стануть підвладними йому лише тоді, коли порушать Божий Закон. Його звинувачення викликані тільки ненавистю до Христа. Завдяки Планові спасіння Ісус звільняє людство від диявольських кайданів, визволяє душі з-під його влади...

Людина сама по собі безсила протистояти звинуваченням ворога. Визнаючи свою вину, вона стоїть перед Богом у заплямованому гріхом одязі. Проте Христос, наш Заступник, успішно відстоює інтереси кожного, хто через покаєння й віру доручив Йому захист своєї душі. Він благає за них і, використовуючи наймогутніший аргумент — Голгофу, перемагає

їхнього обвинувача. Його досконалий послух Божому Законові дає Йому всяку владу на Небі й на Землі, тому Він просить у Свого Отця милості та примирення для грішної людини» (Е. Уайт. Пророки і царі. С. 583–586).

Питання для обговорення:

1. Ісус сказав Своїм учням, що вони у світі, але не від світу (див. Івана 15:19; 17:14–16). Як нам знайти баланс між своїм обов'язком проповідувати світові вістку спасіння та необхідністю «зберігати себе чистим від світу»? (Якова 1:27).

2. Чого нас навчає про хід великої боротьби публічне служіння Ноя перед потопом? Як ми виконуємо таку саму роль сьогодні?

3. Перед тим, як на нечестивих зійде вогонь з Неба (як сталося із Содомом), Бог воскресить їх із мертвих та дозволить сатані взаємодіяти з ними упродовж короткого часу (див. Об'явл. 20:7–9). Як ви вважаєте, чому буде необхідний цей останній крок, перш ніж Господь усе виправить?

4. Розмірковуючи над досліджуваними цього тижня історіями, які застереження ви вбачаєте для свого життя? Чого ці історії навчають вас про вашу надію на Христа?

Пам'ятний текст: 1 Кор. 10:11, 12.

Біблійні тексти для дослідження: Бут. 1; Об'явл. 21-22; Матв. 24:27; Дан. 1:18; 12:13.

ЧАСТИНА I: ОГЛЯД

Благословенна надія людства, яка досягає кульмінації в подіях останніх днів, була відкрита не лише через пророцтва, які передають нам чітке бачення кінця. Бог також говорив про кінець у Писаннях як прямо, через життєві обставини, так і опосередковано. У такий спосіб Він залишив нам у Своєму Слові підказки щодо різних аспектів есхатологічної історії. Це розуміння навчає нас важливого принципу: людська історія, яка розгортається на святих сторінках Писань, це не просто повчальна інформація про події в далекому минулому, знання котрої допомагає в тому, «щоби Божа людина була досконала, на всяке добре діло готова» (2 Тим. 3:17). Оскільки Божий намір щодо людства передбачав вічність, ми можемо з упевненістю очікувати, що біблійні історії також містять вістку про майбутню вічність.

Натхненний автор книги Еклезіаста провістив: «Усе Він учинив свого часу чудово і навіть прагнення вічності вклав у їхнє серце, однак людина не здатна зрозуміти діло, яке Бог звершив для неї, від початку й до кінця» (Екл. 3:11). Варто ще раз підкреслити: оскільки Божий намір для людства фактично передбачав вічність, отже, можна очікувати, що вістка про майбутню вічність міститься в біблійних історіях.

У цьому уроці ми розгледимо вістку кінця в тих реальних подіях, про які розповідає Старий Завіт. Події Сотворіння, потопу, знищення Содоми й Гоморри і навіть історія Даниїла при дворі Навуходоносора свідчать про вістку кінця.

ЧАСТИНА II: КОМЕНТАР

Сотворіння. Парадоксально, однак розповідь про Сотворіння – це чи не найбільш есхатологічна вістка з усіх подій, про які повідомляє Писання. Розповідь про Сотворіння вирізняється цим саме тому, що це перша подія в історії Землі. Оскільки історія має початок, вона не вічна. Історія також має кінець. Бог керує і тим, і іншим. Враховуючи, що початок історії – це діяння Бога, кінець також у Його владі.

У межах свого есхатологічного значення, розповідь про Сотворіння опосередковано пов'язана з нашою надією на вічність. І розповідь про Сотворіння, і наша надія на вічність ґрунтуються на вірі. Писання засвідчують цю думку, яку вже підтвердила канонічна структура самої Біблії, котра починається зі створення Богом неба і землі та закінчується створенням Нового Неба і Нової Землі (див. Бут. 1; Об'явл. 21-22; пор. Ісаї 65:17; Об'явл. 21:1). Крім того, ця думка чітко виражена в єдиному біблійному визначенні віри, яке пов'язує дві події – Сотворіння і нашу надію на вічність: «А віра – то підстава сподіваного, доказ небаченого» (Євр. 11:1, переклад І. Огієнка). Зауважте, цей розділ про віру починається з віри в Сотворіння (див. Євр. 11:3) та закінчується надією на «обітницю» (Євр. 11:39, 40). Також слід звернути увагу на значення суботи наприкінці Сотворіння. У такому розташуванні субота вказує на кінець людської історії. Навіть більше, субота включає як нашу пам'ять про Сотворіння, так і нашу надію на майбутню подію – Царство Боже.

Потоп. Важливість розуміння події потопу паралельно з подією Другого приходу визнає сам Ісус: «Як було за днів Ноя, таким буде прихід Сина Людського» (Матв. 24:37). Потім Ісус починає розкривати подібності між двома подіями: раптова катастрофічна природа цих явищ, матеріалістичні інтереси людей перед знищенням Землі (їжа, пиття, одруження), ідея Останку, невідворотність подій. Опис потопу в книзі Буття також указує на те, що станеться наприкінці людської історії. Господь не залишається байдужим до зла у світі, Він зважає на реальність зла. Божий суд – це реакція на «розбещеність людей», яка була «дуже велика» (Бут. 6:5). Руйнівна дія потопу – це передбачуваний Божий акт знищення: «Ось Я насилаю на землю води

потопу» (Бут. 6:17). Водночас потоп також є творчо-викупною подією, під час якої Бог пам'ятає про Свої створіння. Той факт, що Господь пам'ятає про Свої створіння, є вираженням Його неослабного інтересу до них (див. Бут. 8:1).

Після історії про кінець допотопного життя й цивілізації Бог знову підтверджує безперервність життя. Він забезпечує людство їжею та наголошує на святості життя (див. Бут. 9:4–7), у такий спосіб указуючи на Його майбутній дар вічного життя.

Насамкінець нам варто поміркувати над веселкою, художнім і поетичним знаком Божого прощення й любові. Зауважте, веселка спонукає нас пам'ятати про суботу. І не лише тому, що згадка про неї займає відповідне місце в структурі тексту, паралельно історії Сотворіння; але й тому, що веселка містить подібні вістки відпочинку і надії. Особливо вражає те, що згодом апостол Іван у видінні споглядав веселку навколо Божого престолу як знак Його майбутнього беззаперечного і безперервного правління над усією Землею (див. Об'явл. 4:3; 10:1).

Содом і Гоморра. Після того як Бог проголосив Авраамові обітницю про сина, через котрого буде передано месіанське «насіння» для благословення всіх народів (Бут. 12:3; 22:18), біблійна оповідь про викуплення переривається дискусією між Богом і людиною щодо тривожної присутності зла й нечестя. Так само, як і у випадку з Ноем, Господь розповідає Авраамові про Свою стурбованість, а також про Свій план втрутитися. Крок Бога до Своїх людських слуг-пророків за часів Ноя й Авраама аналогічний крокові в кінці часів, коли Він також ділиться зі Своїми слугами-людьми власним планом повернення, щоб спасти і судити людство.

Реакція Авраама на Божий намір демонструє відповідальність, яку він відчуває за своє покоління, а тому заслуговує нашої уваги. Сама по собі його відповідь має надихати нас та виховувати такий же відгук у наших серцях щодо ближніх. Зауважте, почувши про Божий намір судити Содом, Авраам не втікає до якогось далекого місця. Патріарх добре знає про ситуацію в Содомі й Гоморрі, де проживали деякі з його родичів. Цілком усвідомлюючи становище цих родичів, Авраам не засуджує їх, натомість благає про милість. З любові до них

патріарх стоїть перед Господом та, віддзеркалюючи милосердя Самого Бога, благає Суддю всієї Землі про їхнє прощення. Зауважте наполегливість і невідступність Авраама в молитві: «Авраам же продовжував стояти перед Господом» (Бут. 18:22). А також зверніть увагу на чутливість патріарха до тяжкості зла та до потреби в справедливості й благодаті: «Невже Ти знищиш разом праведного з нечестивим?» (вірш 23).

Також необхідно винести урок із дій Бога, Котрий не тільки сходить і ділиться власним баченням зі Своїм людським слугою. Складається враження, що Бог заохочує його наполегливість. Можна навіть сказати, що Господу подобається, коли Авраам відверто дискутує з Ним, оскільки прагнення патріарха захистити перегукується з Його почуттям милосердя. Справді, ми розуміємо, що остання відповідь Бога відображає благодать: «Не знищу й заради десяти» (вірш 32). У Біблії число «десять» символізує необхідний мінімум для будь-якої справи. Також зверніть увагу на Боже верховенство. «Перестав Господь розмовляти з Авраамом і відійшов» (вірш 33). Тобто рішення все одно за Богом. Незважаючи на людське завзяття, воно зрештою не стримає Його волю. Авраам з покірністю реагує на Божественний вирок: «Авраам же повернувся до місця свого проживання» (вірш 33).

Даніїл. Особливою ілюстрацією присутності майбутнього в теперішньому Даніїла є фраза «кінець тих днів» (Дан. 1:18; переклад І. Огієнка). Ця фраза перегукується з висловом *leqec gaiyam'in* – «в кінці днів», який означає кінець людської історії, коли Даніїл та викуплені всіх віків отримають свою «частку» (Дан. 12:13). Також приголомшливим і значущим є те, що слова, якими описано «випробування» Даніїла впродовж десяти днів (Дан 1:12), перегукуються зі словами, якими описано пророцтво про есхатологічний День викуплення в тексті Дан. 8:14. Це пророцтво співвідноситься з Днем суду, описаним у Дан. 7:9–12. Про це свідчить значна кількість спільних слів і граматичних форм, які використовуються і в першому розділі книги Даніїла, і в 16-му розділі книги Левітів – основним текстом про День викуплення (див. Дан. 1:13; пор. Левіт 16:2). Ця

особлива паралель дуже важлива, оскільки включає обітницю Божого одкровення.

Крім того, зверніть увагу на особливе повторення слова *марее*, що означає «обличчя, зовнішність, вигляд» (тричі в Дан. 1:13, 15). У книзі Даниїла воно також прямо стосується есхатологічного видіння Божого одкровення про 2300 вечорів і ранків (див. Дан. 8:13, 26). Отож ця есхатологічна перспектива за допомогою асоціацій передає вістку надії. У випадку з Даниїлом і його трьома друзями ці подібності доносять думку, що це «випробування» відкриє Бога, а вони будуть виправдані в День викуплення. Для Даниїла вістка про кінець часів була частиною його щоденного життя: його звички в їжі й питті вказували на ідеал Сотворіння (див. Дан. 1:12; пор. Бут. 1:29). Ставлення Даниїла до інших людей, зокрема до начальника євнухів, котрий фактично належав до його ворогів-завойовників (Дан. 1:9), було сформоване переконанням Даниїла, що інші також створені за образом Божим (див. Бут. 1:26; 9:6).

ЧАСТИНА III: ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ

1. Прокидаючись, щоранку починайте свої молитви з подяки за чудо життя. Попросіть Бога-Творця змінити ваше життя. Дозвольте Йому перетворити ваше серце і дати новий напрямок вашому життю. Шукайте в Біблії нові думки, які б змусили вас замислитися й надихнули на зміни. Дотримуйтеся суботи так, щоб цього дня вже відчувати Царство Боже.

2. Напишіть перелік фактів зі світу природи та з вашого особистого життя, які зміцнюють вашу надію на Царство Боже. Якщо ви художник, намалуйте і розфарбуйте веселку. Якщо ви поет, напишіть вірш про красу й дивовижність веселки. Якщо ви співак, то заспівайте пісню про веселку. Якщо ви не володієте цими талантами, то просто напишіть своїми словами про те, що Господь звершує у вашому житті.

3. Моліться Богу про людину, яка вам не подобається, доки вона не стане вашим другом. Також моліться про усунення важливої перешкоди з вашого життя. Наполегливо повторюйте цю молитву, доки нарешті не побачите реального

результату і доки не зрозумієте, що Господь справді почув вашу молитву.

4. Чому факт використання Даниїлом есхатологічної мови для опису його тогочасної ситуації дає і нам надію й упевненість, що наше життя має сенс та відкрите для вічності? Як ця мова напоумляє нас у тому, як ми живемо, їмо та п'ємо, думаємо, насолоджуємося життям і ставимося до інших людей, зокрема до наших ворогів?

Рут і Естер

Біблійні тексти для дослідження:

Рут 1:1–5; 2:5–20; Йова 1:6–11; Матв. 4:8, 9; Естер 3:1–14; Об'явл. 12:14–17.

Пам'ятний вірш:

«Коли цар зауважив царицю Естер, яка стояла у дворі, то відчув до неї прихильність, — тому цар простягнув у бік Естер золоте берло, яке тримав у руці. Тож Естер підійшла і доторкнулася до вершка берла» (Естер 5:2).

Цього тижня ми продовжуємо досліджувати історії, які слугують прообразами подій останніх днів. Використовуючи реальні події та людей, Господь допомагає нам подивитися з Його погляду, а також зрозуміти, як слід тлумачити пророцтва, котрі з'являться пізніше і будуть дані для зміцнення нашої віри.

Ми зосередимо нашу увагу на двох важливих біблійних персонажах — жінках, чії історії торкнулися сердець безлічі людей. Це Рут і Естер. Перша була позбавленою власності вдовою, у котрої відродилася надія після зустрічі з добросердним

Боазом, її родичем-викупителем. Їхній шлюб став улюбленою історією кохання серед християн, оскільки відображає любов Христа до нас. Друга — молода дівчина, яка жила в чужій країні, дізналася про змову знищити її народ та опинилася в центрі цієї драми, яка закінчується порятунком народу.

Безумовно, у пророцтвах жінка — потужний символ Божої Церкви, який відкриває ставлення Господа до Свого народу. Розгляньмо біблійні розповіді про цих двох жінок, життєві обставини котрих були увічнінені в Слові Божому, та спробуймо винести всі можливі уроки з їхнього досвіду.

Неділя, 8 червня

ГОЛОД У «ДОМІ ХЛІБА»

Критики християнської віри часто вказували на жорстоку реальність життя в цьому світі, як на доказ того, що: (а) Бога не існує, або (б) Він не спроможний втрутитися, коли трапляється щось погане, або (в) Йому байдуже, що нам боляче. Проте багато біблійних оповідей містять численні докази того, що всі ці припущення хибні. Справді, Господь дозволяє людству пожинати наслідки свого повстання проти Нього. Однак, не порушуючи нашої свободи волі, Він завжди присутній, завжди діє в історії людства, завжди наближає нас до остаточного вирішення проблем гріха і страждань. Історія про Рут — один із таких прикладів.

Прочитайте Рут 1:1–5. Які труднощі випали на долю Ноемі та Рут? Що спричинило ці труднощі? Як ця історія відображає ситуацію, у якій зараз перебуває все людство?

Перший текст оповіді містить певну іронію: голод настав у Вифлеємі, місті, назва якого означає «дім хліба». Протилежну картину відображає достаток Едему, де Бог сказав Адамові та Єві: «З усякого дерева, що в раю, вживатимеш у їжу» (Бут. 2:16). Людський рід почав своє існування в достатку під опікою щедрого Творця, але потім проміняв своє становище доглядачів творіння на рабство гріха. «У поті свого чола іс-

тимеш свій хліб, доки не повернешся в землю», — сказав Бог Адамові (Бут. 3:19).

Подібно до Ноемі, ми були позбавлені спадку, який Бог спочатку запланував для нас, тож наше життя стало злиденним. Едем був даний як дар, однак на умові: люди могли повстати, але це передбачало б узяття на себе відповідальності за власне благополуччя. Згідно з початковим задумом, люди мали з Божим благословенням «володіти» усім безгрішним світом. А тепер перед нами стоїть завдання намагатися керувати грішним. Егоїстичні люди змагаються за обмежені ресурси, що зумовлює чимало утисків, душевного болю і страждань.

Відбувається немислима трагедія. Земля досі рясно родить, що потужно свідчить про Божу любов. Проте, з огляду на людську жадібність та нищівну дію гріха, іноді здається, що світ володіє нами більше, ніж ми ним. Утім, одного дня цьому настане кінець.

Навіть після шести тисяч років гріха і смерті, як Земля ще продовжує свідчити про чудеса любові й творчої сили Бога?

Понеділок, 9 червня

РУТ І БОАЗ

Ноемі (давньоєвр. *Ноо́мі* – «Бог є блаженство, приємність») попросила називати її іншим ім'ям — Мара (євр. «*гірка*»), оскільки її життя стало гірким (див. Рут 1:20). Стосунки людства з Творцем непоправно зіпсуті гріхом, який спричинив нашу духовну бідність. Наші перспективи похмурі. Ми проводимо життя, підбираючи на краю поля все, що можемо, й живемо на ті пригорщі радості, які все ще можливо знайти в спустошеному світі. Однак усе змінюється тієї миті, коли ми робимо дивовижне відкриття: Бог не забув нас.

Прочитайте уривок Рут 2:5–20. Чому цей момент ключовий у розповіді? Як ви вважаєте, чому для Ноемі було такою гарною новиною дізнатися, хто їхній благодійник?

Ноемі позбавили власності. Проте Бог передбачив, аби позбавлені власності євреї могли повернути свою спадщину в Обітованій землі. Близький родич міг викупити землю за них. Боаз був не просто добрим фермером, а родичем. Якщо людина була неспроможна сплатити свої борги та повернути свою частку в спадщині Ізраїля, близький родич міг зробити це за неї: «Якщо твій брат зубожіє та продасть якусь частину своєї посілості, тоді виступить, як викупитель, його найближчий родич і викупить те, що продав його брат» (Левіт 25:25).

Відомості про те, що Боаз був не лише добрим і щедрим, а ще й родичем, стали найкращою новиною. Відтепер ці дві жінки не приречені на вічну бідність.

Християни віддавна вбачали в Боазові прообраз Христа, адже Він не лише наш Творець. Він вирішив стати нашим Родичем, тобто справжньою Людиною з плоті й крові. Це одна з причин, чому Він знову й знову називав Себе «Сино́м Людським» (Матв. 12:8; Марка 8:31; Луки 22:22; Івана 3:14).

Надто часто люди вважають, що Бог суворий: можливо, Він і пустить нас на Небо, але для цього ми маємо поставити всі галочки в переліку моральних якостей. Образ Христа, явлений у Боазі, повністю спростовує такі уявлення. Господь не тільки помічає нас, попри нашу глибоку духовну вбогість, а й бажає, щоб ми були Його нареченою.

Спробуйте збагнути, що Творець не тільки став частиною Свого творіння, але й помер за нього. Як ця дивовижна істина має вплинути на наше сприйняття власного існування?

Вівторок, 10 червня

БОАЗ ЯК ВИКУПИТЕЛЬ

Боаз щиро закохується в Рут і бажає одружитися з нею, однак існує значна перешкода — ближчий родич, який також має права на цю жінку та на землю. Якщо ми подумаємо про Боаза, як про прообраз Христа, ця ситуація відкриє нам, що стоїть на кону у великій боротьбі. Христос любить нас, але є той, хто називає себе нашим ще ближчим родичем і також претендує на нас. Це сатана.

Що наступні уривки відкривають нам про претензії сатани на людство? (див. Йова 1:6–11; Матв. 4:8, 9; Юди 9; Луки 22:31).

Коли сатана прийшов, «щоб з'явитися перед Господом», він заявив, що «подорожував по землі й обійшов її» (Йова 1:7). А коли Бог запитав його, чи він звернув увагу на праведного Йова, сатана заявив про свої права на нього. Це натяк на те, що серце Йова насправді не належало Господу. Тобто: Йов слідує за Тобою тільки тому, що Ти добрий до нього. Перестань виявляти до нього доброту та подивися, чиїм насправді вірнопідданим є Йов.

У Посланні Юди коротко згадується добре відома в Ізраїлі історія про те, що через певний час після поховання Мойсея (див. Втор. 34:6) Господь воскресив його. Хоч нам не відомі подробиці, сам текст Юди 9, повідомляючи про суперечку щодо тіла Мойсея, дає зрозуміти, що сатана заявляв свої права на нього.

«Уперше Христос зійшов, щоб повернути життя померлому. Коли Князь життя та сяючі ангели наблизилися до могили, сатана відчув тривогу за своє правління. Він піднявся зі своїми злими ангелами на захист території, яку вважав власною. Сатана з погордою хвалився, що слуга Божий став його в'язнем. Він заявив, що навіть Мойсей не здатний був виконати Божий Закон; що, привласнюючи славу, яка належала Ягве, Мойсей припустився того самого гріха, через який сатана був скинутий з Неба, і внаслідок переступу Мойсей став підвладним сатані» (Е. Уайт. Патріархи і пророки. С. 478). Однак Христос спростував претензії сатани й воскресив Мойсея (див. Матв. 17:3).

В уривку Рут 4:1–12 зазначено, що Боаз прийшов до брами Вифлеєма. (Саме в цьому місті Христос увійшов у світ як наш близький Родич). Зібралися старійшини і зрештою відбулася передача взуття (символу власності).

У стародавньому Ізраїлі брама міста була місцем, де вирішувалися різні справи. Це прообраз сцени суду, зображеної в текстах Дан. 7:13, 14, 22, 26, 27. Не можна випустити з уваги надважливий аспект суду: «передано суд святим Всевишнього»

(вірш 22), однак лише тому, що Христос заплатив ціну за нас. Так само як і Боаз учинив заради своєї нареченої.

Середа, 11 червня

ГАМАН І САТАНА

В історії про Естер ми зустрічаємо Гамана, котрий жадає посади і влади. В імперії він посідає високе становище — найвище серед усіх князів царя (див. Естер 3:1).

Читаючи в уривках Єзек. 28:11–15 та Ісаї 14:12–15 характеристики Люцифера, ми помічаємо деякі паралелі зі злим ворогом Божого народу Гаманом, котрий відмовлявся схилитися перед Божим верховенством. Генеральні наміри сатани стають явними в розповіді про спокусу Христа, коли він узяв Ісуса на високу гору і показав Йому царства світу (див. Матв. 4:8–11). Як ми переконалися, Христос прийшов, аби викупити світ і об'явити права на нього як на Свою власність. Ба більше, Господь здійснив це як наш Родич-Викупитель. Проте сплачена Ним ціна за викуплення світу була незбагненно високою.

У книзі Об'явлення ми бачимо, що через жадобу влади й поклоніння сатана вводить цей світ в остаточну кризу. Його омани призводять до того, що «вся земля дивувалася» і вклонилася звірові (Об'явл. 13:3, 4), за винятком вірного Останку, який відмовиться поклонятися йому. Тоді він застосує силу щодо цих людей.

Гаман помітив, що Мордехай, один з Божого народу, не відзначає його та не визнає його зазіхань на «поклоніння». Гаман «дуже розлютився» (Естер 3:5, 6) і вирішив знищити з лиця землі весь народ, до якого належав Мордехай.

Прочитайте такі уривки: Естер 3:1–14; Об'явл. 12:14–17; 13:15. Які паралелі ви зауважуєте між цими уривками? У чому змалювання Божої Церкви останку Іваном подібне до опису Божого народу Гаманом?

Диявол заявляє претензії на право володіння світом, але наявність у ньому народу, який залишається вірним Богові та

дотримується Його Заповідей, спростовує ці зазіхання. «Коли субота стане особливим предметом суперечок у всьому християнському світі, наполеглива відмова невеликої меншості підкоритися вимозі громадськості зробить їх об'єктом загальної ненависті» (Е. Уайт. Ознаки часу. 22 лютого 1910).

Подумайте про те «незначне», що випробовує нашу віру зараз. Якщо ми підемо на компроміс із тим «незначним», як же вистоїмо, коли настане велике випробування?

Четвер, 12 червня

САМЕ НА ТАКИЙ ЧАС, ЯК ЦЕЙ

Серед деяких християн існує прикра тенденція зациклюватися на суворих аспектах біблійних пророцтв. Оскільки ми розуміємо, що попереду нас чекають часи випробувань, наше вивчення пророцтв може ґрунтуватися на страху, а увага — зосереджуватися на труднощах замість того, щоб нам роздумувати про обіцяне вирішення ситуації. Не прикрашаючи майбутнього, Бог чесно сповіщає про події, які відбуватимуться від сьогодні й до завершення великої боротьби. Тому завжди важливо дочитувати історію до кінця.

Пророцтва мають загальну структуру, згідно з якою Господь відкриває істину про безлад, викликаний нашим людським бунтом, а також демонструє нам наслідки. Однак Він завжди дає надію. Дехто сприймає провіщення про останню кризу, «час страждань Якова» (Єрем. 30:7), зі страхом і тремтінням. Безперечно, заключні дні не будуть легкими для Божого народу. Проте як провіщення про важкі часи гідне довіри, так само гідна довіри й обітниця про визволення.

У 12-му розділі Об'явлення зображено, як диявол, сповнений ненависної помсти, люто переслідує наречену Христа, але Господь втручається й рятує її. В історії про Естер центральну роль у драмі також відіграє прекрасна цариця. Бог потужно використовує її для спасіння Свого народу.

Прочитайте уривки Естер 4:13, 14; 5:1–3; 9:20–28. Які уроки можна почерпнути із цих текстів щодо нашого скрутного становища в заключні дні історії Землі?

Бог викликав Свою Церкву останку для певного історичного моменту. Коли 1260 пророчих днів (тобто років) Середньовіччя наближалися до кінця, Господь вивів Свою наречену з її укриття (пор. Об'явл. 12:14), аби проголосити світові Його останню вістку милосердя — Триангельську вістку. Ми народилися тут, на Землі, саме «на такий час» (Естер 4:14).

Естер виявила, що не сама мусить протистояти переслідуванням її народу, які розв'язав Гаман. Вона знайшла ласку царя, і єврейський народ був зрештою врятований. Ми також не самотні, коли вступаємо в останні часи історії Землі. Наш Цар на нашому боці, і Божий народ також буде визволений.

Для Божого народу все склалося добре, принаймні в цій історії. Проте, на жаль, так буває не завжди. Чому ж для того, щоб зберегти надію, яку ми маємо в Христі, нам завжди слід дивитися на події, враховуючи довгострокову перспективу?

П'ятниця, 13 червня

ДЛЯ ПОДАЛЬШОГО ДОСЛІДЖЕННЯ:

Прочитайте в книзі Е. Уайт «Патріархи і пророки» розділ «Перший цар Ізраїлю» (С. 605, 606).

«Сатана викличе лютя проти меншості, яка відмовлятиметься прийняти популярні звичаї і традиції. Навіть шановані високоповажні мужі об'єднуються із беззаконними, підступними людьми в змові проти Божих дітей. Їх зневажатимуть багаті, геніальні, освічені люди. Можновладні гонителі, духовенство та прості прочани різних церков змовляться проти них. Талант письменників, красномовність ораторів, нагороди, погрози, насмішки — усе буде використано, аби похитнути віру Божого останку. Фальшивими свідченнями і гнівними закличками вороги збуджуватимуть ненависть народу. Неспроможні заперечити захисникам біблійної суботи словами: “Так говорить Писання”, — вони вдаватимуться до насильства. Аби здобути популярність і прихильність, законодавці поступляться вимогам й видадуть закон про недільний день. Однак богобоязливі люди не підкоряться постанові, яка

суперечитиме заповіді Десятислів'я. Саме на цьому полі бою і розіграється остання велика битва між істиною й оманю. Однак нам відомий її результат. Того часу, як і за днів Естер та Мордехая, Господь захистить Свою істину та Свій народ» (Е. Уайт. Пророки і царі. С. 605, 606).

Питання для обговорення:

1. Як ви вважаєте, чому Бог допускає, щоб Його народ проходив через скрутні часи? Який сенс у цьому?

2. Як віруючий може підготуватися до будь-яких потенційних труднощів, котрі можуть виникнути через відданість Христу? Де ви знаходите надію у важких обставинах?

3. Чому ми схильні зосереджуватися на складних аспектах пророцтв, дозволяючи їм затьмарювати ширшу картину, яка містить надію?

4. Ваш друг прийшов до вас після прочитання книги Об'явлення та зізнався, що вважає її страхотливою. Який підхід ви б використали, щоб допомогти йому краще зрозуміти цю книгу та знайти душевний спокій?

5. Хтось каже: «Я не впевнений, що Бог любить мене і я Йому потрібний. Якби ви знали моє життя, то зрозуміли б, чому я так кажу». Як би ви відповіли йому? Як історії про Рут і Естер можуть допомогти вам дати правильну відповідь?

Пам'ятний текст: Естер 5:2.

Біблійні тексти для дослідження: Рут 1; 2; 4; Естер 3:1–14.

ЧАСТИНА I: ОГЛЯД

Біблія розповідає про чимало жінок, котрі відіграли значну роль в історії людства. Єва – перша жінка на Землі, її ім'я означає «життя», «бо вона стала матір'ю всіх людей» (Бут. 3:20). Саме вона передала месіанське насіння, з якого пізніше народився Ісус Христос, Спаситель світу (див. Бут. 3:15). В епоху патріархів такі жінки, як Сарра, Ревека, Рахіль і Лія, Тамара надзвичайно вплинули на хід історії спасіння. Їхні дії забезпечили продовження месіанської лінії.

У період Виходу Ізраїль завдячував своїм виживанням двом жінкам-повитухам, коли фараон наказав убивати всіх новонароджених ізраїльських немовлят чоловічої статі. У Торі, тобто П'ятикнижжі, згадуються ці повитухи (див. Вих. 1:15–17) і навіть дочка фараона (див. Вих. 2:5) та інші жінки (див. Вих. 2:7), котрі, часто ризикуючи власним життям, відіграли важливу роль у порятунку Ізраїля. Пізніше пророчиця Девора, яка судила Ізраїль, згадується як жінка, що «повстала» і сприяла перемозі Ізраїля у війні (Суд. 5:7). Рахав урятувала розвідників і в такий спосіб допомогла ізраїльтянам у їхній боротьбі з ханаанцями. Відповідно до родоводу в Євангелії від Матвія (1:5), Рахав була матір'ю Боаза, який одружився з Рут і став предком Месії. У цьому уроці ми зосередимо нашу увагу на двох важливих жінках, чийми іменами названо біблійні книги: Рут і Естер. Хоч їхні історії відбувалися в різний час та в різних обставинах, ці дві жінки певною мірою є прикладом характеру багатьох жінок, яких Бог призначив допомогти врятувати Ізраїля.

ЧАСТИНА II: КОМЕНТАР

Можна сказати, що оповіді про Рут і Естер слугують оправдою для історії стародавнього Ізраїля. Рут жила «у часи правління Суддів» (Рут. 1:1) – найдавніший період Ізраїля, коли його племена ще заселяли Обітовану землю. Естер жила в останній період Ізраїля, за часів перського полону. У Біблії жінка часто символізує Церкву. Отож виникає запитання: у який спосіб ці дві жінки символізують Божу Церкву та які уроки ми, Божа Церква останніх днів, можемо почерпнути з їхнього життя?

Необхідно також зазначити, що в кочових суспільствах жінкам зазвичай надавали більшого значення, ніж в осілих. Зважаючи на цю тенденцію, сьогодні нам варто поміркувати над тим, як приклад та вплив Рут і Естер, а також їхніх сучасниць, можуть принести користь світові, котрий стає дедалі неспокійнішим і жорстокішим.

Рут: сила доброти. Дослідження історії Рут через призму Плану спасіння в останні часи має просвітницьке значення. Корінь ім'я Рут означає «друг, ближній, союзник» та має відтінок м'якості й бадьорості. Головна тема книги – доброта. У цій прекрасній поетичній історії немає ані конфліктів, ані боротьби, ні лиходія, ні критики. Рут у книзі двічі названо моавійкою, тобто героїня книги – іноземка. Вістка доброти, яка пронизує книгу, не пов'язана з будь-якою національною приналежністю; доброта універсальна, вона долає міжнаціональні кордони.

Писання повідомляє, що ця моавійка була заміжня за ізраїльтянином, котрий згодом помер. Після цього вона не лише вирішує подорожувати разом зі своєю свекрухою Ноемі до Ізраїльського краю, але й прийняти її ізраїльську релігію: «Куди підеш ти, туди піду і я... Твій народ стане моїм народом, і твій Бог буде моїм Богом! Де помреш ти, там помру і я» (Рут 1:16, 17). Отже, історія починається з успіху в евангелізації, хоча жодного звіту про місіонерську стратегію не надається. Рут навернулася не завдяки якомусь чуду під час евангельської програми, жінка просто пішла за своєю свекрухою з любові до неї, оскільки знала її й довіряла її судженню. Ноемі мала такі стосунки з Богом, що й Рут захотіла пізнати такого Бога.

Зверніть увагу, Ноемі не вдалася до жодних аргументів, аби переконати Рут залишитися з нею. Навпаки, Ноемі навіть спонукала Рут повернутися до дому своєї матері (вірш 8). Ноемі перестала вмовляти свою невістку, лише «зрозумівши, що та наполягає на тому, щоб іти з нею» (вірш 18).

Наступний етап цієї історії знайомить нас із Боазом, родичем Ноемі. Це багатий фермер, у якого Рут покірно просить дозволу збирати колоски на його полях. В історії зазначено, що Боаз говорив з нею «щиро» (Рут 2:13) та виявив щедрість до неї (вірш 8). Сталося так, що Боаз був єдиним близьким родичем, котрий побажав виконати свій обов'язок як *гоель*, тобто «викупитель» сім'ї. Дієслово «викупити» – ключове в цій книзі (Рут 4:4, 7).

Зауважте ревність і сміливість Рут під час звернення до свого викупителя. Також зверніть увагу на її покірність, адже вона визнає своє скромне походження як «чужоземки» (Рут 2:10) та свою негідність «зрівнятися із жодною з твоїх служниць» (вірш 13). Крім того, подумайте про її добре ставлення до свекрухи. Цю доброту відзначало багато людей, зокрема Боаз, її потенційний викупитель (вірш 12). Біблійний автор жодного разу не згадає про вірність Рут у виконанні її релігійних чи ритуальних обов'язків. Фактично її доброзичливість до інших була достатнім доказом, аби переконати викупителя в її відданості.

Закінчення історії вражає ще більше. Рут не тільки вийшла заміж за Боаза, відновивши честь своєї родини, а й отримала найбільшу нагороду, яку лише могла отримати сім'я, а саме: місце в родоводі Месії. Уроки цієї книги мають велике значення. Рут прийняли в Ізраїлі, незважаючи на її іноземне походження, а можливо, як не парадоксально, завдяки її чужоземному походженню, як наголошується в книзі (див. Рут 1:4, 22; 2:2, 6, 10–13, 21; 4:5, 10). У єврейській літургії книгу Рут читають під час свята *Шавуот*, також відомого як свято седмиць або П'ятидесятниці. Це свято пов'язане з урожаєм та даруванням Божого Закону.

Естер: сила краси. Упродовж останніх днів історії людства читання книги Естер у світлі Божого Плану спасіння як надихає, так і змушує замислитися. Ця книга непроста, декому

вона видається світською, без будь-якого явного релігійного змісту. Там жодного разу не згадується слово «Бог». Здається, що події розвиваються самі по собі без Божественного, чудесного втручання. Усе, що відбувається в цій історії, залежить від проникливості царського придворного Мордехая та від краси, хоробрості і своєчасних дій цариці Естер (див. Естер 3:7; 9:24). У розповіді зовсім відсутні ролі священника і пророка. Навіть завершення історії, де йдеться про загибель багатьох людей, викликає сумніви щодо її духовної цінності. Складається враження, що найважливіша думка книги така: єврейська ідентичність Естер і Мордехая не завадила їм досягти найвищих посад у язичницькому дворі. До того ж, ніщо в книзі не свідчить про напружені відносини між ними та їхнім оточенням. Недаремно багато стародавніх рабинів й отців церкви ставили під сумнів духовну цінність книги і навіть оспорювали її місце в каноні.

Однак ця книга надихає саме завдяки згаданим вище проблемним аспектам. Насправді відсутність згадок про Бога – це важливий елемент, який виявляє значущість й актуальність цієї книги для нас, хто сьогодні живе у світському неспокійному суспільстві. Факт Божого мовчання – це парадоксальна складова наявності Його промислу. Так сталося, що Естер стала царицею саме тоді, коли народові загрожувала небезпека. Крім того, так трапилося, що через безсоння цар дізнався про акт вірності Мордехая, котрий урятував життя царя. З іншого боку, текст ясно повідомляє, що єврейський народ перебував під захистом. Якщо Естер не проситиме царя про порятунок її народу, якщо вона промовчить, «порятунок і допомога... прийдуть з іншого місця» (Естер 4:14). Аналогічно, свого часу подібний аргумент використав Ісус: «Коли вони замовкнуть, кричатиме каміння» (Луки 19:40).

Деякі коментатори вбачають доказ Божого промислу в імені Естер, яке пов'язують із концепцією *естер панім* («приховування обличчя»). Це важливий аспект стосунків Бога з Його народом у часи, коли здавалося, ніби Він відсутній (див. Ісаї 8:17; 50:6; 53:3). Також бачимо алюзію на День викуплення, про що свідчать такі спільні аспекти, як піст, концепція суду

та викуплення Божого народу на противагу знищенню нечестивих. Стародавні рабини підтверджували цей взаємозв'язок на підставі гри слів: *нур* (частка) зі словом *Йом-кіппур* (День викуплення). Крім того, книга Естер закінчується надією, перспективою «миру» та прагненням «добра» (Естер 10:3; переклад І. Огієнка; пор. Псал. 122:8, 9), як і День викуплення.

ЧАСТИНА III: ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ

Як наведені нижче міркування про Рут і Естер можна застосувати до вашого життя?

Рут: Факт переконаності в нашій приналежності до Божого народу й нашій релігійності не повинен нас засмучувати, сердити чи викликати гордість. Натомість це передбачає серйозний етичний кодекс. Подібно до того як Рут виявляла доброту і дружелюбність до навколишніх людей, так само й ми повинні намагатися бути добрими та дружелюбними до інших людей у нашій родині та в оточенні. Також зверніть увагу на її покірність. Рут не вихваляється своїми якостями чи своєю побожністю. Натомість вона почувається негідною й ніколи не засуджує інших. Рут не вважає, що заслуговує на спасіння на основі своїх діл. Вона розраховує тільки на милість свекрухи й родича. Наостанок, зауважте, що місіонерський метод Ноемі переважно полягає в її милостивому ставленні до людей та в добрих ділах.

Естер: Історія Естер значною мірою нагадує життя в нашому сучасному секулярному світі. Де б ми не були і що б не робили: чи то в офісі, у дорозі, у коледжі чи навіть у сімейному колі, виконуючи наші найпростіші завдання і скромні обов'язки, наша присутність важлива та має визначальний вплив на спасіння інших. Хто знає, чи саме не на такий час ми прийшли в певне місце (див. Естер 4:14). Будьте мудрими: не потрібно відразу оголошувати про свою релігійну приналежність (див. Естер 2:10, 20). Будьте приємними, як Естер (див. Естер 2:17). Дайте обітницю робити все можливе для вирішення своїх проблем і довіряти Божій благодаті, яка здатна змінити хід подій.

Передвісники

Біблійні тексти для дослідження:

Дан. 2:31–45; 3:1–12, 17, 18; Об'явл. 13:11–17; Римл. 1:18–25; Дії 12:1–17; Матв. 12:9–14.

Пам'ятний вірш:

«Адже Бог не дав нам духа страху, але духа сили, любові й розсудливості» (2 Тим. 1:7).

Цього тижня ми розглянемо ще дві біблійні історії, які надзвичайно точно передвіщають події останніх днів.

Спочатку дослідимо розповідь про Шадраха, Мешаха та Авед-Него, яка містить очевидні алюзії на події, описані в 13-му розділі Об'явлення. Потім звернемося до Нового Завіту й дізнаємося, що досвід ранніх християн також може допомогти нам зрозуміти, чого очікувати в період від сьогоднішнього і до повернення Христа.

Обидва приклади наголошують на дивовижній мужності та відкривають, як досягти душевного спокою під час найважчих обставин.

Знову й знову Ісус повторював: «Не бійся!», «Чому ви стурбовані?» (Луки 24:38). Важливо пам'ятати, що в центрі

пророцтва – Христос. Ми маємо бути спроможні розгледіти ту саму пораду в усіх сценах, які зображують останні дні Землі. «Хай не тривожиться ваше серце, – навчав Господь Своїх учнів, – вірте в Бога і в Мене вірте» (Івана 14:1).

Так, події останніх днів принесуть труднощі й випробування тим, хто прагне залишатися вірним Богові. Однак ми повинні дивитися на ці події з надією, а не зі страхом.

Неділя, 15 червня

ІСТОРИЧНИЙ ПІДХІД ДО ТЛУМАЧЕННЯ ПРОРОЦТВА

Одне з найпотужніших пророцтв у всьому Святому Письмі записане в 2-му розділі книги Даниїла. Пророкуючи більш ніж за 500 років до народження Христа, Даниїл виклав світову історію, починаючи від часу свого перебування у Вавилоні, а потім до Мідо-Персії, Греції, Риму і до розпаду Римської імперії на країни сучасної Європи.

Що стосується цих європейських народів, то пророцтво повідомляє: «Вони змішаються через поріднення (родичання) людей, але не зіллються одне з одним, як і залізо не змішується з глиною» (Дан. 2:43). Це провіщення дивовижним чином сповнилося. Тобто, незважаючи на змішані шлюби між людьми (від князів до плебеїв) цих народів, вони залишаються розділеними.

Наприклад, британська монархія називається Віндзорською династією, що є милозвучною англійською назвою. Проте ця назва вигадана відносно недавно, власне 1917 року. До того династія називалася Саксен-Кобург-Гота, явно німецьким ім'ям, оскільки багато британських королівських сімей змішалися «через поріднення людей» і були кровними родичами з німцями. Утім, цих кровних зв'язків було недостатньо, щоб утримати їх від війни. Тому під час Першої світової війни, бажаючи відмежуватися від ненависних ворогів, вони стали називатися Віндзорською династією.

Прочитайте тексти Дан. 2:31–45. Що побачив Навуходоносор уві сні? Як його витлумачив Даниїл?

Усі апокаліптичні пророцтва Даниїла ґрунтуються на основі, закладеній у другому розділі його книги. Тобто решта цих пророцтв, як і зображено в згаданому розділі, ураховують послідовний перехід від однієї світової імперії до іншої, доки Бог не встановить Своє вічне Царство (див. Дан. 2:44; 7:13, 14). Тобто, пророцтва збуваються в історії шляхом безперервної послідовності імперій, починаючи від давнини та закінчуючи в майбутньому. Це історичний підхід до тлумачення пророцтв, і саме такого підходу вимагають тексти. Використання історичного підходу надзвичайно важливе для розуміння подій останніх днів, зокрема подій, зображених у книзі Об'явлення.

Як другий розділ книги Даниїла доводить, що Господь не тільки знає майбутнє, а й керує ним?

Понеділок, 16 червня

ПОКЛОНІННЯ СТАТУЇ-ІДОЛУ

Як би Навуходоносор, вражений тлумаченням Даниїла, спочатку не висловлював свою вірність пророкові та його Божі (див. Дан. 2, особливо вірші 46–48), це тривало б недовго.

Прочитайте тексти Дан. 3:1–12. Що означає такий факт: статуя була виготовлена із золота, а цар наказав своїм підданим поклонятися їй? _____

Цар виявив свою непокору Божій вістці, зробивши статую повністю із золота. Що він хотів цим сказати? — Вавилон ніколи не мине, і Навуходоносор завжди буде царем. А кожну людину, котра наважиться оскаржити цей задум, буде страчено. Це потужне нагадування про те, що наше людське прагнення до самозвеличення може миттєво затьмарити для нас істину про незаперечне розгортання великої боротьби.

Певною мірою Навуходоносорові притаманні риси Люцифера, оскільки був честолюбним, зарозумілим і достатньо гордим, щоб відкрито повстати проти Божої влади. Проте в інших аспектах помітні відмінності: Навуходоносор зрештою повірив в істинного Бога. Цілком імовірно, що ми зустрінемося з ним у тому Царстві, якому він спочатку протистояв з усіх сил.

Прочитайте в Дан. 3:17, 18 слова трьох єврейських юнаків, котрі виявили непокору цареві. Чого це навчає нас про віру? Чого іноді віра може вимагати від нас?

Подумайте, як легко ці троє молодих чоловіків могли б знайти раціональне пояснення та вийти із цієї небезпечної ситуації. Зрештою, невже вони фанатики, готові до спалення живцем через усього лиш необхідність уклонитися? Хіба вони не могли просто зімітувати поклоніння (наприклад, нахилитися, щоб зав'язати шнурівки) і водночас молитися своєму Богові? Чи справді варто було наражатися на небезпеку?

Як нам уникнути легких раціональних пояснень, котрі дають можливість піти на компроміс у питаннях нашої віри? Що повідомляє наступний текст про подібні спокуси: «Вірний у найменшому — і у великому вірний; несправедливий у найменшому — і у великому несправедливий» (Луки 16:10)?

Вівторок, 17 червня

І ЗНОВУ ПОКЛОНІННЯ СТАТУЇ-ІДОЛУ

Дослідники Біблії давно помічають зв'язок між книгою Даниїла та книгою Об'явлення, особливо в пророцтвах про події останніх днів. І для цього є вагома причина, оскільки, наприклад, третій розділ Даниїла (де непокора наказові поклонитися «золотій статуї-ідолу» (вірш 15) карається смертю) перегукується з повідомленням в Об'явленні (де непокора наказові поклонитися іншому ідолу також карається смертю). «І дано йому вдихнути духа в образ звіра, щоб образ звіра заговорив і зробив так, аби той, хто лише не поклониться образові звіра, був убитий» (Об'явл. 13:15).

Прочитайте такі уривки: Об'явл. 13:11–17; 14:9, 11, 12; 16:2; 19:20; 20:4. Який контраст зображено в цих текстах між двома групами людей: тими, хто дотримується Заповідей Божих, і тими, хто виконує заповіді людські?

На противагу звірові та його образу, Божий народ покликаний поклонятися «Тому, Хто створив небо, землю, море і джерела вод», тобто Творцеві. Троє єврейських юнаків, потрапивши в подібну ситуацію, відмовилися поклонятися будь-чому, крім Самого Бога-Творця. Отже, як би не відрізнялися обставини між подіями в долині Дурб (коли було наказано поклонятися статуї-ідолу, а не Творцеві) та подіями в усьому світі (коли пролунає заклик поклонятися образу звіра на противагу Творцеві), принцип залишається той самий.

Прочитайте уривок Римл. 1:18–25. (Зверніть увагу на зв'язок між текстами Римл. 1:18 та Об'явл. 14:9, 10 щодо словосполучення «Божий гнів»). У який спосіб питання поклоніння образу звіра — це лише ще один прояв того самого принципу, котрий вплине на рішення людей, кому зрештою присягнути на вірність?

Поклоніння не обов'язково передбачає поклони та кадіння фіміаму, хоч може включати і це. Ми поклоняємося всьому, до чого виявляємо нашу остаточну відданість. Якщо ми поміркуємо про те, Хто є Бог, наш Творець, та що Він здійснив для нас в Ісусі, нашому Викупителєві, тоді стане очевидно: Йому одному слід поклонятися! Усе інше — ідолопоклонство. Можливо, тоді ми зможемо краще зрозуміти суворі слова Ісуса: «Хто не зі Мною, той проти Мене, і хто зі Мною не збирає, той розкидає» (Матв. 12:30). Заключні події просто виявлять цю істину в драматичний спосіб.

Середа, 18 червня

ПЕРЕСЛІДУВАННЯ РАННЬОЇ ЦЕРКВИ

Провісників останніх подій можна зустріти не лише в Старому Завіті, а й у Новому. Життя християн першого століття було нелегким. Спочатку їх ненавиділи колишні одновірці — юдеїв, які вбачали в них загрозу старозавітній вірі. Крім того, християни зіткнулися з гнівом язичницької Римської імперії. «Сили землі і пекла об'єдналися проти Христа, переслідуючи

Його послідовників. Язичники розуміли: якщо Євангеліє переможе, — упадуть їхні храми й вівтарі, тому вони згуртували сили, аби знищити християнство. Запалав вогонь переслідувань» (Е. Уайт. Велика боротьба. С. 39).

У книзі Дії апостолів міститься історія, котра яскраво демонструє, чого слід очікувати Божому народові, наближаючись до сценарію з 13-го розділу Об'явлення.

Прочитайте уривок Дії 12:1–17. Які подробиці цієї історії передвіщають події останніх днів?

Якова обезглавили, а Петро мав стати наступним. У ті часи християнам загрозувала смертна кара. Напевно, один з найбільш приголомшливих моментів цієї історії полягає в тому, що Петро спав тієї ночі, хоч вона мала бути найгіршою в його житті. До того ж, спав настільки міцно, що ангелу довелося штовхнути його, аби розбудити!

Звичайно, завдяки чуду Петро був звільнений і знайшов дорогу до зібрання віруючих. Їм було важко повірити, що апостол справді звільнений, хоча й молилися про це. У Біблії зазначено, що вони жажнулися (вірш 16), що змушує задуматися над тим, як часто ми молимося, однак ледве наважуємося повірити, що Бог справді відповідь нам.

Одні віруючі були врятовані, а інші — страчені. З наближенням часу кінця станеться те саме. Навіть урятований свого часу Петро зрештою помер за свою віру. Сам Ісус навіть сказав йому: «Знову й знову запевняю тебе: коли ти був молодий, то підперізувався сам і ходив, куди хотів; коли ж постарієш, простягнеш свої руки й інший тебе підпереже та поведе, куди ти не захочеш. Він сказав це, указуючи, якою смертю той прославить Бога. Сказавши це, звелів йому: Іди за Мною!» (Івана 21:18, 19).

Зверніть увагу: Ісус, повідомивши Петру, як він помре, усе ж звелів йому: «Іди за Мною!» Що це говорить нам про те, чому навіть загроза смерті не повинна втримувати нас від слідування за Господом? _____

ЗНАК ЗВІРА

Оскільки роки минають, а останні події, такі як смертний указ і примушування до прийняття знаку звіра, ще не відбулися, деякі висловлюють сумнів, навіть скептицизм, щодо нашого тлумачення останніх подій. Зокрема це стосується і того, що питання суботи й неділі буде центральним у фінальній боротьбі.

Книга Об'явлення чітко повідомляє: ми або поклоняємося Творцеві, або звірові та його образу. Отже, оскільки сьомий день, субота – основоположний знак Бога як Творця, починаючи від самого Едему (див. Бут. 2:1–3), не варто дивуватися, що субота відіграватиме ключову роль у питанні поклоніння Творцю. Крім того, невідповідно влада звіра – це та сама влада, яка змінила Божу заповідь про суботу на неділю, хоч Господь не давав такого дозволу. З огляду на ці знання, набуває сенсу концепція щодо ролі суботи й неділі в питанні поклоніння, знову ж таки, або Творцеві (див. Об'явл. 14:6, 7), або звірові. Крім того, у Новому Завіті також є передвісники протиставлення сьомого дня, суботи, людському закону.

Прочитайте тексти Матв. 12:9–14; Іван 5:1–16. Що стало причиною рішення релігійних лідерів убити Ісуса?

У 12-му розділі Матвія міститься розповідь про те, що Ісус зцілив у суботу чоловіка із сухою рукою. Як же відреагували релігійні лідери? «А фарисеї вийшли і вчинили проти Нього змову – як Його погубити» (Матв. 12:14). Покарання смертю через сьомий день суботу? В уривку Івана 5:1–16 описано, як після іншого чудесного зцілення Ісусом німечного чоловіка в суботу стали «юдеї переслідувати Ісуса й намагалися Його вбити за те, що робив таке в суботу» (Іван 5:16).

Покарання смертю як наслідок вибору між людською традицією (у Біблії немає заборони зцілювати в суботу, так само як немає згадки про заміну суботи неділею) і сьомими днем,

суботою? Хоча цей конкретний епізод з Ісусом не відображає останні події повністю, проте існує значна подібність: людський закон — проти Божого. В обох випадках у центрі спірного закону — біблійна субота.

Невже можна померти через одну із Заповідей Божих? Як можна було б раціонально пояснити намагання уникнути цього?

П'ятниця, 20 червня

ДЛЯ ПОДАЛЬШОГО ДОСЛІДЖЕННЯ:

Прочитайте в книзі Е. Уайт «Велика боротьба» розділ «Звільнення Божого народу». (С. 635–652).

«У всі віки Бог діяв через святих ангелів для захисту й звільнення Свого народу. Небесні істоти завжди брали активну участь у справах людей. Вони з'являлися людям у сяючих, мов блискавка, шатах, і в простій одежі мандрівників. Ангели приходили до дітей Божих і в людській подобі. Вони відпочивали опівдні під деревами, мов утомлені мандрівники, користувалися гостинністю людських домівок, охороняли нічних подорожніх. Вони власноручно запалювали вогонь жертовника. Ангели відчиняли двері в'язниць та виводили на свободу Божих слуг. Споряджені небесною зброєю, вони прийшли, щоб відкотити каменя від гробниці Спасителя.

У вигляді людей ангели часто присутні на зібраннях праведних та відвідують зборища нечестивих, як, наприклад, відвідали Содом, щоб скласти звіт про вчинки його мешканців і визначити, чи переступили вони межу Божого довготерпіння. Господь любить милувати, і заради невеликої кількості тих, хто справді служить Йому, Він відводить нещастя й продовжує час миру для багатьох. Як мало грішників усвідомлює, що своїм життям вони зобов'язані жменьці вірних Його дітей, котрих вони з таким задоволенням висміюють і пригноблюють» (Е. Уайт. Велика боротьба. С. 631, 632).

Питання для обговорення:

1. Прочитайте текст 2 Тим. 1:7. Обговоріть ті аспекти пророцтва, які хвилюють вас найбільше. Як позбутися духу страху та побачити Божу вістку надії навіть у пророцтвах, які повідомляють про переслідування за нашу віру?

2. Хоч наразі, можливо, й важко уявити, як субота й неділя можуть вийти на перший план в останніх подіях, погляньте, як швидко змінюється світ. Чого цей факт має навчити нас про те, що наша віра не повинна ґрунтуватися на поточних подіях, які можуть змінитися в одну мить, а лише на Слові Божому?

3. Поміркуйте над пророцтвами другого й сьомого розділів книги Даниїла. Усі імперії з'являлися та зникли саме так, як повідомило Слово Бога. Озираючись сьогодні на історію, ми розуміємо, що все сталося так, як і було провіщено. Тепер ми знаємо: попереду нас чекає лише одне царство. Що це за царство? Чому ми можемо бути впевнені, що воно справді настане, як і було передвіщено?

Пам'ятний текст: 2 Тим. 1:7.

Біблійні тексти для дослідження: Дан. 2:31–45; Об'явл. 13:11–17.

ЧАСТИНА I: ОГЛЯД

Протягом останніх двох тижнів ми вивчали біблійні історії та псалми, які містили алюзії на майбутні пророцтва. Утім, ці проєкції відносно майбутнього були лише опосередкованими уявленнями, які підготували нас до прийняття й розуміння вістки пророцтва. У цьому уроці ми звернемо увагу на пророцтва, які безпосередньо стосуються часу кінця. Необхідно пам'ятати, що Біблія — це не книга з цікавими історіями, написаними для нашої розваги. Біблія — не просто книга духовних і моральних повчань. Унікальність Біблії полягає в її вістці надії: наприкінці часів Бог спасе світ.

Вістка надії набуває різних форм у Писаннях. Проте саме ці дві апокаліптичні книги, Даниїла й Об'явлення, зосереджені на остаточній долі світу. Оскільки ці дві книги взаємопов'язані, до них слід звертатися з урахуванням цього зв'язку. В уроці цього тижня ми спочатку розглянемо загальну лінію пророчих подій, як її відкрито в пророцтві Даниїла про боввана (див. Дан. 2:31–45). А далі зосередимо увагу на останніх днях історії людства. Ми побачимо, як пророцтво Даниїла зображає сили зла й викриває їхній менталітет, який уже продемонстрували вавилонські царі (див. Дан. 3). Потім пророцтво досягає свого виконання в малому розі із 7-го й 8-го розділів та в звірові із 13-го й 14-го розділів Об'явлення.

ЧАСТИНА II: КОМЕНТАР

Менталітет Вавилону. Книга Даниїла починається з алюзії на історію про Вавилонську вежу. Повідомляючи про похід

Навуходоносора проти Єрусалима, пророк уживає рідкісне стародавнє слово *Шінеір*. Ця назва вказує на саме те місце, де будівничі Вавилону споруджували свою вежу (див. Бут. 11:2). Ця своєрідна згадка на початку книги розкриває намір біблійного автора пов'язати вчинок Навуходоносора, а саме перенесення предметів Єрусалимського храму до себе у Вавилон (*Шінеір*), з будівничими Вавилонської вежі.

Другий розділ книги Даниїла повідомляє, що тому ж цареві сниться тривожний сон. Даниїл, якого покликали розтлумачити сон, пояснює цареві, що небесний Бог послав цей сон, аби допомогти йому усвідомити беззаконня і щоб він «розібрався у своїх роздумах» (Дан. 2:30). Фактично Навуходоносор мав такий самий менталітет, як і будівничі Вавилонської вежі. Коли Навуходоносор приніс храмові предмети до свого храму, цим він продемонстрував той самий намір зайняти місце Бога. Отож від самого початку Даниїл виявляє ключ до цього сну. Насамперед цей сон стосується «вавилонського» менталітету царя. Пізніше, у 3-му розділі книги Даниїла, Навуходоносор своєю поведінкою підтвердить таке судження (див. нижче). Насправді, це викриття є головною лінією, яка проходить через усе пророцтво про земні царства.

Насамперед Даниїл зауважує гордість і узурпацію Навуходоносора. З одного боку, пророк називає царя його звичним титулом «володар над царями», бо він справді правив над іншими царями. З іншого боку, Даниїл чітко вказує на «Небесного Бога» як на Єдиного, Кому цар зобов'язаний своєю владою (Дан. 2:37). Даниїл наголошує, що саме Небесний Бог дав Навуходоносору все, чим він володіє (вірш 38).

Потім Даниїл звіщає, що наступні світові імперії будуть слабшими за царство Навуходоносора, знову ж таки натякаючи, що вони будуть такими ж людськими й минушими, як і він та його царство. Суттєво те, що й цим царствам притаманний той самий менталітет Вавилону. Правителі царств намагатимуться об'єднати свої володіння та зміцнити свою владу, як і будівничі Вавилонської вежі (див. Бут. 11:4).

Слід зазначити, що для вираження основних ознак їхнього зусилля змішатися використано образ «гончарної глини». Ця глина символізує одну з есхатологічних сил, яка з'явилася

відразу після падіння язичницького Риму (див. Дан. 2:41) й існуватиме до кінця часу. Про це свідчить фраза про настання Божого Царства: «А за днів тих царів Небесний Бог створить царство, яке не зруйнується повіки» (вірш 44).

Той факт, що згадана есхатологічна сила мала таке ж прагнення посісти місце Бога, як і люди Вавилону, відразу впливає з образу гончарної глини, яка її символізує. У Біблії вона часто ототожнюється з людством (див. Ісаї 29:16; Єрем. 18:2; Римл. 9:20, 21). Тимчасом як інші матеріали символізують людські політичні сили, глина уособлює іншу духовну силу, яка претендує на Божественність. Цікаво, що в останній сцені видіння, яка завершується розгромом усіх царств, глина займає центральне місце серед усіх матеріалів: «залізо, мідь, глину, срібло й золото» (Дан. 2:45). Вона ніби втілює квінтесенцію всього, до чого прагнули ці світові царства, а саме: до узурпації Божественних, виключних прав Господа.

Влада-узурпатор. У третьому розділі Даниїла розповідається про те, що Навуходоносор (як це не парадоксально) піддає сумніву вирок, про який щойно дізнався зі свого сну. Тому він готовий докладати зусиль, щоб зайняти місце Небесного Бога. Даниїл пояснив сон царя, наголосивши: «Небесний Бог *створить* царство, яке не зруйнується повіки» (Дан. 2:44; курсив додано). Усупереч Божій волі, Навуходоносор намагається «створити» золотого боввана, який представлятиме його самого, «золоту голову» (вірш 38). Навуходоносор не тільки незадоволений роллю золотого голови, як було показано уві сні; тепер він іменує себе вічним царем, чия імперія існуватиме вічно. Про це свідчить спорудження ним статуї із чистого золота. Фактично Навуходоносор «створив» свою статую, щоб нею замінити вічне Царство Бога. Зверніть увагу на використання того самого дієслова «створити» у третьому розділі книги Даниїла (в оригіналі воно згадується 9 разів). Однак історія не закінчується узурпацією Навуходоносора.

Наступний його крок – жорстоке переслідування всіх, хто не вклонявся його статуї. Історія розповідає нам, що троє євреїв відмовилися поклонитися боввану. Як наслідок, їм загрожує смерть, бо «хто не впаде долілиць і не поклониться, той негайно буде вкинутий у палаючу вогнем піч» (Дан. 3:6).

Застосовуються різні стратегії, щоб переконати євреїв поклонитися. Розпалена піч ясно вказує на загрозу. Використовується адміністративна влада всіх рівнів, аби забезпечити контроль над різними верствами населення. Залучається сила засобів масової інформації, щоб достукатися до людей з усіх областей імперії. З метою впливу і контролю над емоціями застосовується навіть сила музики й мистецтва.

Як свідчить Слово Боже, троє євреїв не похитнулися у своєму рішенні залишатися вірними Господу. У такий спосіб відбулося розмежування й протиставлення між двома таборами поклонників: табором Вавилону і табором трьох євреїв. Вавилонський табір був галасливим, його оповісник «заволав» (Дан. 3:4). Божий табір мовчить: «Ми не маємо потреби тобі відповідати» (вірш 16). Вавилонський табір могутній та вельможний: тут присутні «сатрапи», «правителі областей», «намісники», «радники» тощо (вірш 2). Божий табір скромний, без претензій на високе становище. Їх просто називають «юдейські мужі» (вірш 12). Вавилонський табір численний: зібралися «всі народи» (вірш 7). Божий табір складається лише з «трьох чоловіків» (вірш 23). Вавилонський табір орієнтований на теперішнє: «Коли всі народи почули... то представники всіх народів... впали долілиць і поклонилися» (вірш 7). Божий табір орієнтований на майбутнє: «Бог... сильний вирвати нас... із печі і врятувати» (вірш 17). Люди з вавилонського табору є законниками, вони підкоряються, керуючись страхом і власними інтересами. Люди з Божого табору служать Господу, керуючись благодаттю, навіть якщо Він вирішить не визволяти їх (вірш 18).

Малий ріг і звір. Менталітет Вавилону, яким характеризувався влада, представлена гончарною глиною, знову з'являється як малий ріг у 7-му і 8-му розділах книги Даніїла. Цього разу образи узурпації й переслідування ще ясніші та виразніші. Подібно до того, як глина претендувала на Божественність, так само на це претендує малий ріг. Його зухвалість й узурпація виражені ще більше (див. Дан. 7:25), зокрема таким самим зв'язком між узурпацією та переслідуванням (див. Дан. 8: 24, 25).

Книга Об'явлення повторює той самий апокаліптичний сценарій, але з допомогою іншої символіки. Відразу після тих

самих чотирьох звірів, про яких ми вперше прочитали в 7-му розділі Даниїла, апокаліптичне одкровення виявляє узурпаторську владу, яку називає звіром. Подібно до малого рога із 7-го й 8-го розділів Даниїла, цей звір претендує на Божественність і переслідує Божий народ (див. Об'явл. 13:4, 5, 7). Цей стислий огляд пророцтва необхідний для того, щоб зрозуміти пророческе слово застереження й підбадьорити Божий народ (див. 2 Тим. 1:7).

ЧАСТИНА III: ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ

1. Тимчасом як малий ріг і звір уособлюють явну історичну організацію, Католицьку Церкву, як ми повинні реагувати на це визначення? Як нам ставитися до католиків? Охарактеризуйте менталітет Вавилону в історії (у Католицькій Церкві, а також у тоталітарних режимах, таких як нацистський та марксистсько-сталінський). Проаналізуйте потенційну наявність вавилонського способу мислення у вашій громаді й у вашому особистому характері; у ваших стосунках з іншими людьми; у вашій родині чи на робочому місці; також у вашому ставленні до своїх співробітників, дружини/чоловіка, дітей. Як нам перейти від вавилонського менталітету до біблійного?

2. Порівняйте табір Вавилону і табір трьох євреїв. Розгляньте кожен аспект цього порівняння та винесіть для себе практичні уроки. Як це порівняння впливає на ваше церковне життя? Що ми можемо почерпнути з цих прикладів для наших богослужінь? Як наша манера виконувати музичні твори чи проповідувати впливає на наше поклоніння Творцеві? Який урок ви винесли зі спостереження, що табір Бога завжди в меншості? Як можна застосувати цю істину щодо аргументів більшості на підтримку теологічної істини? Обговоріть із членами вашого класу необхідність орієнтованості на майбутнє, а не на сьогоднішнє. Як орієнтованість на майбутнє чи теперішнє впливає на ваші рішення в етичних і шлюбних питаннях? Орієнтованість на майбутнє зобов'язує нас урахувати наслідки наших дій. Мислення, яке орієнтується на теперішнє та зосереджується на негайній винагороді, зрештою стає поверховим, егоїстичним, матеріалістичним і навіть небезпечним для нас та інших. Обговоріть це.

Образи кінця

Біблійні тексти для дослідження:

Матв. 12:38–42; Йони 3:5–10; Об'явл. 18:4; 16:12–19;
Дан. 5:1–30; 2 Хронік 36:22, 23.

Пам'ятний вірш:

«Він їм відповів: Я єврей і шануюю Господа, Бога небес, Котрий створив і море, і сушу» (Йони 1:9).

У цьому останньому уроці ми розглянемо розповіді, які прояснять нам події останніх днів. Ми проаналізуємо місію Йони в Ніневії, падіння Вавилона та сходження на престол перського царя Кіра, котрий звільнив Божий народ і дав йому можливість повернутися до Обітованої землі.

Як і інші досліджувані нами історії, ці історичні оповіді мали величезне значення для кожного покоління. Утім, вони мають особливе значення і для останніх поколінь, які живуть перед поверненням Христа. Тобто ми зможемо знайти в цих історичних розповідях різні елементи, які допоможуть нам краще зрозуміти те, що ми називаємо «теперішньою істиною» (2 Петра 1:12).

Водночас важливо пам'ятати: при дослідженні всіх цих історій, які явно передвіщають події останніх днів, необхідно виявляти обережність, розглядаючи широкі теми й альянзи, а не намагатися проаналізувати кожен деталь і врешті-решт дійти абсурдних висновків щодо пророцтв. Як і у випадку з притчами Ісуса, слід шукати головні смисли та принципи. Не можна «вичавлювати» кожен подробицю, сподіваючись знайти в ній якусь приховану істину. Натомість потрібно звертати увагу на основні ідеї, принципи. У них ми зможемо відкрити аспекти, актуальні і для останніх днів.

Неділя, 22 червня

НЕОХОЧИЙ ПРОРОК

Історія пророка Йони (див. Йони 1–4), хоч і коротка, справляє значний вплив. Багато віруючих побачило себе в цьому неохочому пророкові. Крім того, його історія містить приголомшливі натяки на майбутні події.

Прочитайте в тексті Матв. 12:38–42. На які фрагменти історії Йони посилається Ісус, звертаючись до книжників і фарисеїв? Які уроки щодо суду містяться в Його твердженнях?

Ісус проголосив, що Він більший за Йону. Спаситель знав, що прихід у цей світ буде пов'язаний із хрестом, і все-таки прийшов, щоб «знайти і спасти те, що загинуло» (Луки 19:10). Йона через власні гріхи провів три дні всередині великої риби. Ісус провів у гробі три дні через наші гріхи. Ось що було необхідно для спасіння тих, котрі загинули.

Сьогодні ми знаємо Йону як неохочого пророка, бо він відмовився йти до Ніневії. З людського погляду його легко зрозуміти: асирійці були надзвичайно жорстокими. Їхні фрески рясніють сценами варварської жорстокості: підкорених народів знищували бузувірськими методами, які навіть неможливо собі уявити. Хто б хотів зіткнутися з перспективою проповідувати покаєння в їхній столиці?

У цій історії є важливий момент, який може вказувати на рух Останку в завершальні дні земної історії. Коли Йону запитали, хто він, пророк відповів: «Я єврей і шануюю Господа, Бога небес, Котрий створив і море, і сушу» (Йони 1:9). Ця заява дуже схожа на звістку першого ангела із книги Об'явлення (див. 14:7). Справді, Йона наголошує, що Господь «створив і море, і сушу», тобто вказує на Нього як на Творця. Цей факт — основна причина, чому ми повинні поклонятися Йому, а поклоніння відіграє ключову роль у подіях останніх днів.

Водночас ми також маємо завдання проповідувати потенційно непопулярну вістку в духовному Вавилоні. Сказати: «Вийди з неї, народе Мій» (Об'явл. 18:4), — означає повідомити людям світу, що вони повинні покаятися. Ця вістка майже завжди викликала негативну реакцію в багатьох людей, навіть якщо її було донесено в найбільш люб'язний спосіб. Хто з нас під час свідчення не стикався з негативними чи навіть ворожими реакціями? Здається, це невід'ємна складова місіонерського служіння.

Наскільки ви подібні до Йони? Як можете позбутися цих вад?

Понеділок, 23 червня

ПОКАЯННЯ І ПОМИЛУВАННЯ

Йона мав дуже ясну вістку для жителів Ніневії. «І почав Йона ходити вулицями міста, скільки можна було пройти за один день, і, проповідуючи, говорив: Через сорок днів Ніневія буде зруйнована!» (Йони 3:4). Вістка цілком зрозуміла: місто приречене. Зрештою, хіба це не слово безпосередньо від Господнього пророка?

Однак що сталося з Ніневією? Прочитайте уривок Йони 3:5–10. Чому пророцтво Йони не сповнилося? _____

Усе місто покалося, тому передвіщену загибель було скасовано, принаймні на певний час. «Ніневітяни були помилувані, Бог Ізраїлів — звеличений у всьому язичеському світі, а Його Закон — ушанований. Лише через багато років Ніневія стала

здобиччю сусідніх народів через те, що знову забула Бога та сповнилася пихою й гордощами» (Е. Уайт. Пророки і царі. С. 271).

Чи можна очікувати чогось подібного в останні дні, коли проголошуватиметься остання вістка грішному світові? І так, і ні. Тобто в усьому світі буде чимало людей, котрі прислухаються до заклику: «Вийди з неї, народе Мій, щоб не був ти спільником її гріхів, і щоб ти не був захоплений її карами» (Об'явл. 18:4). По всьому світу проти звіра виступлять люди, «які бережуть Божі заповіді та віру Ісуса» (Об'явл. 14:12). Ці люди, як і жителі Ніневії, будуть спасенні від суду, якому підлягають нечестиві.

Певні біблійні пророцтва, такі як Боже попередження про знищення Ніневії, є умовними. Тобто місто буде знищене, якщо люди не відвернуться від свого зла (див. Єрем. 18:7–10). Однак деякі пророцтва не включають таких умов. Вони виконуються незалежно від людської реакції. Месіанські пророцтва про Перший і Другий приходи Христа, знак звіра, злиття кар, переслідування останнього часу неодмінно збудуться. Учинки й рішення людей визначають, на чиєму боці вони перебувають, коли розгортатимуться передбачені пророками останні події.

Які рішення ви ухвалюєте сьогодні, котрі можуть обумовити ваші рішення в майбутньому, коли у світі постане питання про поклоніння Богові чи образу звіра?

Вівторок, 24 червня

БЕНКЕТ ВАЛТАСАРА

Після того, як місто Ніневію підкорила (612 р. до н. е.) коаліційна армія мідійців і вавилонян (на чолі з батьком Навуходоносора), місто Вавилон пережило відродження. Таким місто не було від часів Хаммурапі, великого вавилонського законодавця. За правління Навуходоносора, якому тепер не докучали асирійські набіги, місто Вавилон досягло такого багатства і впливу, що сусідні народи не мали іншого вибору, окрім як неохоче визнати його панування. Місто стало царицею світу, і йому присягали на вірність народи, які прагнули процвітання.

Наскільки нам відомо, Навуходоносор помер віруючою людиною, визнавши, що Бог Даниїла – справді законний Пра-

витель усіх народів (див. Дан. 4:31–34). Подальша розповідь Даниїла стосується Навуходоносорового наступника, намісника Валтасара.

Прочитайте розділ 5 книги Даниїла. Які важливі духовні вістки містить ця розповідь? Що зрештою спричинило падіння Валтасара? _____

Напевно, найтрагічніша частина цієї розповіді записана в Дан. 5:22. Пригадавши цареві про падіння, а потім і відновлення Навуходоносора, Даниїл сказав йому: «А ти, сину його Валтасаре, не впокорив свого серця, хоч усе це знав» (переклад І. Огієнка). Хоч Валтасар мав можливість пізнати істину і навіть був свідком того, що сталося з Навуходоносором, проте вирішив проігнорувати ці події. Він пішов тим самим шляхом, який приніс стільки проблем його попередникові.

Як і Навуходоносор, який спорудив золоту статую, Валтасар відкрито кинув виклик передреченому Богом Даниїла. Богохульно використовуючи храмовий посуд, він прагнув підкреслити, що Вавилон завоював євреїв і тепер володіє релігійними предметами їхнього Бога. Тобто, вавилоняни досі відчували «верховенство» над Богом, Котрий передбачив їхній кінець.

Це був акт повної непокори, хоч Валтасар мав більш ніж достатньо свідчень і доказів, щоб чинити мудро. У нього було вдосталь знань, щоб пізнати істину; однак проблема корінилася в його серці. Наприкінці часу, коли у світі спалахне остання криза, люди також матимуть можливість пізнати істину. Як і у випадку з Валтасаром, їхній вибір визначатимуть їхні серця.

Середа, 25 червня

ВИСИХАННЯ ЄВФРАТУ

Однією із сильних сторін Вавилону був факт, що річка Євфрат протікала під його стінами, забезпечуючи місто необхідним запасом води. Однак це також стало його слабкістю. Давньовавилонська цариця Нітокріс створила земляні споруди вздовж річки, щоб спрямувати її русло до міста. У процесі праці річку було скеровано в болото для зручності робочих бригад.

Кір зрозумів, що можна зробити так само й висушити Євфрат настільки, аби безперешкодно провести свої війська під стіною. Проникнувши в місто, він виявив, що оборонні стіни навколо річки, яка протікала через місто, не охоронялися. Вавилон упав за одну ніч. Давньогрецький історик Геродот пише: «Жителі центру Вавилону не підозрювали, що передмістя впало, оскільки тоді відбувалося святкування, усі танцювали та вдавалися до насолод» (Herodotus. *The Histories*. Tom Holland, trans. (New York: Penguin. 2015). P. 94). Невже можуть бути якісь сумніви, що саме це свято описане в п'ятому розділі книги Даниїла?

Прочитайте уривки Дан. 5:18–30 та Об'явл. 16:12–19. Які паралелі ви зауважуєте між деякими карами в Об'явленні та історією про падіння Вавилону? _____

Пояснюючи, як розпізнавати ознаки часу, Ісус попередив Своїх учнів: «Отже, пильнуйте, бо не знаєте, якого дня прийде ваш Господь. Тож пам'ятайте, що коли б господар знав, у яку сторожу приходять злодій, він пильнував би і не дав би підкопати свого дому» (Матв. 24:42, 43). Як і під час падіння Вавилону, раптова поява Христа застане сучасний Вавилон зненацька. Проте для вірних Його поява не буде несподіваною. У безлічі докладних пророцтв нам дано достатньо свідчень про скорий Прихід Ісуса.

Останні події застануть світ зненацька лише тому, що він не визнає пророцтв Біблії. Світ здивується, бо вирішив не вірити словам Господа про майбутні події.

Прочитайте текст Об'явл. 16:15. Яка євангельська вістка міститься серед цих попереджень про останній час? Що означає не «ходити нагим»?

Четвер, 26 червня

ПОМАЗАНИК КІР

Коли Кір завоював місто Вавилон, роки полону для Божого народу закінчилися. Перси дозволили їм повернутися до Обітваної землі та відбудувати храм. При Кірові Перська імперія стала найбільшою в історії. Історик Том Холланд називає її

«найбільшою агломерацією територій, яку будь-коли бачив світ» (Tom Holland. *Dominion*. Basic Books. Kindle Edition. P. 25).

За перським звичаєм, Кіра навіть називали «Великим царем» або «Царем царів».

Кір – передвісник того, що станеться, коли Христос повернеться за Своєю Церквою. Ісус – Цар, Котрий прийде зі сходу (пор. Матв. 24:27), вестиме війну проти Вавилону, звільнить Свій народ та поверне до Обітованої землі (див. Об’явл. 19:11–16). Ось чому Бог називає Кіра Своїм помазаником (див. Ісаї 45:1). Цей відомий перс не лише звільнив Божий народ, його похід проти Вавилону також є певним прообразом Другого приходу Христа.

Прочитайте тексти 2 Хронік. 36:22, 23. Чим розповідь про Кіра подібна до розповіді про Навуходоносора? Чим відрізняється? У чому полягає значення указу Кіра? Як цей указ пов’язаний з Першим приходом Ісуса?

У наших сучасних Бібліях Старий Завіт закінчується книгою пророка Малахії. Проте в юдеїв Танах (Старий Завіт) закінчується Другою книгою Хронік, а отже, цим указом Кіра. Наступною книгою в каноні Святого Письма було б Євангеліє від Матвія, яке починається з народження Христа, прообразом Котрого є Кір. Цей цар організував відбудову земного храму; Ісус же розпочав Своє служіння в Небесному святилищі, яке продовжуватиметься до Його повернення і нашого звільнення.

Звичайно, Кір не є досконалим прообразом Христа. Жоден прообраз не збігається з реальністю досконало, тож нам слід виявляти обачність і не намагатися ідентифікувати кожну деталь. Однак у широкому контексті Кір є прообразом Спасителя.

Дивовижно, як явно Бог використав язичницького царя, щоб виконати Свою волю. Зважаючи на це, чому ми можемо бути впевнені, що Господь здійснив події останнього часу згідно з біблійним пророцтвом?

П’ятниця, 27 червня

ДЛЯ ПОДАЛЬШОГО ДОСЛІДЖЕННЯ:

Прочитайте в книзі Е. Уайт «Пророки і царі» розділ «Невидимий страж» (С. 535–538).

«Кожному народові, що з'являвся на світовій арені, була дана можливість зайняти певне місце для виконання намірів Святого Стража. Пророцтво передбачило виникнення й розвиток великих світових імперій: Вавилону, Мідо-Персії, Греції та Риму. Як у кожній із цих могутніх імперій, так і в слабших державах історія повторювалася. Кожна з них мала свій час випробування, кожна пережила падіння, занепад слави й могутності. Незважаючи на те, що народи відкинули Божі принципи і цим погубили себе, Божественний вищий задум чітко здійснювався упродовж віків» (Е. Уайт. Пророки і царі. С. 535).

У 18-му розділі своєї книги пророк Єремія описує, як гончар займається своєю справою: виліплює й формує з глини предмет, над яким працює. Саме цей образ гончаря Господь використав, щоб пояснити принцип умовності в біблійних пророцтвах. «Буває, що Я пригрожу якомусь народові, або царству, що його викоріню, спустошу і знищу, але якщо той народ відвернеться від свого зла, про яке Я попереджував його, то Я пожалію його і не спроваджу на нього лиха, яке мав намір учинити. Іншим разом Я провіщу щодо народу або царства, що відбудую й укореню його, але вони почнуть чинити те, що є злом переді Мною, й не слухатимуть Мого голосу, то Я відміню те добро, яке обіцяв їм зробити» (Єрем. 18:7–10).

Питання для обговорення:

- 1. Поміркуйте над словами Ісуса: «Мужі ниневійські встануть на суд із цим родом і засудять його, бо вони покаялися через проповідь Йони, а тут – більше, ніж Йона» (Матв. 12:41). Який урок Божа Церква може взяти із цього попередження?**
- 2. Зверніть увагу на прочитаний вище вислів Еллен Уайт про те, що з кожною наступною імперією «історія повторювалася». На вашу думку, які спільні тенденції були властиві всім переліченим у пророцтві імперіям? Як наш сучасний світ також наслідуює їх?**
- 3. Подумайте про те, що часто не розум, не інтелект, утримує людей від віри, а серце. Як це знання може вплинути на ваш підхід до свідчення іншим?**

Пам'ятний текст: Йони 1:9.

Біблійні тексти для дослідження: Матв. 12:38–42; Йони 3:5–10; Об'явл. 18:4; Дан. 5:1–30.

ЧАСТИНА I: ОГЛЯД

Оскільки Біблія розповідає про Царство Боже, її центральна вістка орієнтована на кінець гріховного світу і небесне Царство Боже. Таке есхатологічне тлумачення підтверджують і розкривають апокаліптичні пророцтва Біблії, які ясно й недвозначно зображують сценарій останнього часу. Це одкровення викладене і в інших частинах Святого Письма через конкретні події суду і спасіння, які відбудуться в кінці часів.

Для уроку цього тижня обрано три таких події, які мають одну спільну рису: усі вони відбувалися наприкінці історії біблійного Ізраїля та стосуються язичників, або «народів» (пор. Бут. 12:3; 22:18). Перша подія драматична: суд над Ніневією та покаяння всього народу після неохочого проведення там «євангельської кампанії» пророком Йоною. Друга подія трагічна: суд над Валтасаром та його нерозкаяність, що закінчується втратою царства. А третя подія славна: спасіння Божого народу завдяки сприянню перського царя Кіра. Вражає те, що останні часи – це нагода для спасіння народів, котрі нарешті приєднуються до духовного Ізраїля. Утім, вселенський масштаб є невід'ємною ознакою цього есхатологічного моменту, як і провістив Павло: «...доки не ввійде повнота язичників. Отже, увесь Ізраїль спасеться» (Римл. 11:25, 26).

ЧАСТИНА II: КОМЕНТАР

Вирок Ніневії. Пророк Йона – ізраїльський місіонер серед жителів Ніневії – розповідає нам історію свого успіху й пораз-

ки. Бог закликав його піти зі свого дому в Гат-Хефері (див. 2 Царів 14:25), маленького містечка на півночі стародавнього Ізраїлю за часів Єровоама II, у восьмому столітті до нашої ери (785 р. до н. е.). У книзі Царів цей період описано як недобрий час для Ізраїля, невірність якого запалила Божий гнів щодо них (див. 2 Царів 13:3). Проте «Господь не хотів, аби щезло ім'я Ізраїль з-під небес», тому «врятував їх» від ворога (2 Царів 14:27).

Цікаво, що саме тоді, коли Ізраїль виявляв невірність, Бог закликав Йону піти до Ніневії, проповідувати її мешканцям та спонукати їх покаятися. Книга Йони повідомляє нам, що на превеликий жаль пророка, усе місто справді покалося. Йону настільки засмутило Боже покликання до цієї місії, що він відмовився підкоритися. Він не вирушив на північ до Ніневії, як наказав Бог, натомість вирішив податися на південь до Яффи, а потім відплисти кораблем до Таршіша.

У книзі Йони розповідається про те, як він опинився в череві великої риби, котра вивергнула його на суходіл (див. Йони 2:11). Йону знають як пророка, якого проковтнула велика риба, оскільки він відмовився піти до Ніневії та попередити місто про Божий вирок. За іронією долі, клинописне письмо жителів Ніневії увіковічило це диво: назва Ніневії клинописом означає «велика риба в місті». Здається, ніби сама назва міста натякає на те, наскільки далеко пішов Господь, розчарований власним народом, аби врятувати язичницький народ, котрий виявився більш чуйним до Його милосердя.

Цікаво зазначити, що через 150 років (630 р. до н. е.) те саме місто Ніневію відвідав також пророк Наум, який приніс звістку про приреченість його мешканців через їхнє нечестя. Ці випадки чудово ілюструють, як Бог поводить себе зі Своїм та іншими народами. На їхньому прикладі ясно бачимо, що Господь поширює благодать на грішників, однак усе ж карає їх за нерозкаяність.

Вирок Валтасару. Розповідь про вирок вавилонському цареві Валтасару міститься за розповіддю про вирок Навуходоносору та його покаяння. Можливо, біблійний автор навмисно хотів підкреслити контраст між двома цими вавилонськими царями. Хоч обидва вони виявили гордість і грішили проти Бога, однак

отримали різні вирокі. Навуходоносора було прощено. Розділ, у якому розповідається про його досвід, закінчується його піснею. Він прославляє Бога, Котрий може впокорити зарозумілих (див. Дан. 4:34). З іншого боку, знаючи про досвід свого діда, Валтасар відмовляється покаятися. Навпаки, він свідомо повторює узурпаторські дії Навуходоносора (див. уроки 5, 12) і навіть перевершує його у своєму беззаконні. Тимчасом як Навуходоносор бажав лише перенести храмовий посуд до власного храму, Валтасар п'є із цього посуду й упивається. Навуходоносор відмовився від інших металів статуї (див. Дан. 3), задовольняючись лише золотом, яке символізувало його самого. Однак зрештою він усвідомив своє безглуздя й віддав хвалу Богові Небес, Котрий «живе вічно» (Дан. 4:31).

З іншого боку, Валтасар славить усіх богів, представлених цими металами (див. Дан. 5:4). Він навмисно ображає Бога. Саме в момент, коли цар звеличував ідолів, на побіленій стіні з'являється рука, яка пише Божий вирок для нього.

Навіть розв'язка історії кожного із цих царів виражає контраст між ними. Унаслідок покаяння Навуходоносора (див. Дан. 4:31), Бог повернув йому розум, і він знову очолив царство. Тоді до нього повернулися його «достоїнство і... зовнішній вигляд» (Дан. 4:33). Валтасар, який сидів на троні й почувався цілком впевненим у собі, тепер не міг підвестися й контролювати себе, а його коліна билися одне об одне: «Цар щосили закричав» (Дан. 5:7). Він покликав на допомогу своїх мудреців, оскільки не міг прочитати написане таємничою рукою на стіні. Навіть його мудреці не змогли зрозуміти напису.

Тоді прийшла цариця, дружина Навуходоносора, та засвідчила про виняткові здібності Даниїла. У такий спосіб вона нагадала Валтасарові про духовний досвід Навуходоносора. Даниїл, представник Бога, Котрого образив цар, був єдиним, хто зміг прочитати й витлумачити написаний вирок, який передвіщав кінець царству Валтасара (див. Дан. 5:25–29). Чотири слова настінного напису стисло викладають вирок Валтасарові та передають, що включатиме цей вирок: слово «порахував» (двічі вживається) означає відповідальність; слово «зважений» означає оцінку; і слово «розділене» означає «відкинення».

Вирок Кіру. Перському цареві Кіру відведене унікальне місце в Писаннях. Кір – єдиний язичник, якому дано титул *mašīaḥ*, або «помазаник» (Ісаї 45:1). У Біблії Кір пов'язаний навіть з месіанським Спасителем, Самим Христом. Окрім порятунку Ізраїля від Вавилонського полону месією Кіром, пророк Даниїл бачить усесвітнього Месію, Котрий визволить людей від панування зла.

Сімдесят років указують на буквальні роки перед приходом месії Кіра (див. Ісаї 45:1), який відновив історичний Ізраїль у стародавній Палестині. Справді, месія Кір підкріплює історичний образ Месії Ісуса Христа і Його акту спасіння. Період 70 тижнів (490 років) – це пророчі тижні, що ведуть до Першого приходу всесвітнього Месії, Який спасе світ від гріха і через викуплення забезпечить прощення гріха. Цю паралель між двома месіями також можна помітити в книзі Ісаї, де між месією Кіром із 45-го розділу Ісаї і Слугою-Страждальцем із 53-го розділу Ісаї є чимало спільного на мовному й тематичному рівнях.

Месія Кір зіграв вирішальну роль у падінні Вавилону – залятого ворога Ізраїля. Крім того, він повернув ізраїльтян до їхнього краю (див. Ездри 1:1–3) і навіть допоміг євреям у відбудові Єрусалимського храму під керівництвом первосвященника Ісуса (див. Ездри 3:2, 3). Важливо, що книга Об'явлення порівнює досягнення Кіра з Другим приходом Христа. Подія висихання Євфрату, яка дозволила східному цареві Кіру увійти до Вавилону і спричинити його падіння, слугує зразком для опису Другого приходу Христа в час кінця (див. Об'явл. 16:12). Кір створив передумови для майбутнього Першого приходу Христа і спасіння людства. Крім того, Кір був прообразом Христа. Роль Кіра в Першому приході Христа може вказувати на сценарій, який розвиватиметься в кінці часів у зв'язку з Другим приходом Христа. Отож ми цілком можемо припустити, що останні події спасіння включатимуть осіб, котрі нині не належать до Божої Церкви (див. Івана 10:16).

ЧАСТИНА III: ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ

1. Як приклад Йони слугує застереженням від релігійних та національних упереджень? Обговоріть це.

2. Ісус сказав релігійним людям Свого часу: «Митники й розпусниці випереджають вас до Царства Божого» (Матв. 21:31). Що мав на увазі Ісус під цими словами?

3. *Божий суд – справедливий.* У який спосіб цей факт свідчить про серйозне ставлення Бога до Його акту спасіння, який включає повне викорінення зла і смерті? Як уявна суперечність між справедливістю і благодаттю також є вісткою розради й надії?

4. *Чому ми можемо отримати спасіння лише на підставі Божої благодаті, а не завдяки нашим заслугам?*

5. Є дві важливі істини про Божий суд в останній час, які ми повинні зрозуміти: по-перше, кожен буде проінформований і попереджений; по-друге, прийде час, коли каятися буде надто пізно. Застосуйте значення трьох слів настінного напису в залі Валтасара до Церкви останнього часу: «порахував» означає, що ми відповідальні за все, що робимо і чого не робимо; «зважений» означає, що добрі та злі люди будуть розділені (тільки Бог здатний розрізнити їх); «розділене» означає, що спасіння отримають інші.

6. *Прочитайте наступне заохочення Еллен Уайт:* «Недалекий той час, коли народ Божий буде покликаний дати своє свідчення перед земними правителями... У нас немає часу на марнославство, пусті забави та незначні справи» (*The Advent Review and Sabbath Herald*. 26 квітня 1892 р.). Як ця цитата спонукає нас ділитися Божою вісткою та Його застереженнями з людьми, котрі володіють авторитетом і владою?

ПРОГРАМА РОСТУ ТА РОЗВИТКУ ВЧИТЕЛІВ СУБОТНЬОЇ ШКОЛИ

ЧАСТИНА 10

Вітаємо вас, шановні вчителі Суботньої школи!

«СШ 2.0»

Надіємося, що інформація з попередніх матеріалів допомогла вам перетворити ваші класи на добре злагоджені команди. Це наша мрія. Учитель Суботньої школи теж повинен про це мріяти. Якщо цього ще не сталося, то не втрачайте можливості ще раз опрацювати навчальні матеріали попередніх кварталів і намагайтеся все-таки втілити викладені там істини в життя. А от коли ваш клас перетвориться на робочу команду, тоді ви всі відчуєте невимовну радість від того, як Бог буде благословляти ваше служіння, громаду, ваших дітей, ваші сім'ї, ваш бізнес та й усе ваше життя.

Розвиваємо діяльність місіонерської групи класу СШ

Наполегливість учителя СШ – умова успіху.

За минулий квартал ви мали зібрати ваш клас СШ і в неформальній обстановці залучити його до планування першого місіонерського проекту. Ми говорили, що через страх, відсутність посвячення чи ще з якоїсь причини не всі відразу долучаться до цього процесу. І це нормально. Починайте з мінімуму охочих. Якщо навіть ніхто не захоче організовувати з вами перший проект, починайте самі. Так, самі. Як би не було страшно чи важко, зробіть цей крок. Головне – будьте терпеливі й наполегливі.

Розповім вам один реальний досвід, коли служитель не міг нікого залучити до роботи і почав працювати сам. Потрібно було поставити нову огорожу навколо Дому молитви, і ніхто з членів громади просто не прийшов у неділю, щоб розпочати роботу. Пастор почав сам копати ями. Близько полудня прийшов пресвітер, подивився, поспілкувався з пастором і пішов. Потім після обіду прийшов старший диякон і почав допомагати. Сестри принесли їм поїсти, а згодом долучилася більша частина громади. І вони не тільки поставили новий паркан, а й зробили прекрасний ремонт у давно не ремонтваному Домі молитви. Коли я був там, вони мені з іскорками в очах розповідали ці досвіди.

Дорогі друзі, для початку Богові потрібне хоча б одне посвячене серце – одне серце смиренної людини. Як би не було важко, не здавайтеся, не відступайте від мрії створити на базі вашого класу США робочу місіонерську групу. Моліться про це, просіть у Бога допомоги доти, доки Святий Дух не почне воскрешати до активного місіонерського життя членів вашого класу США. Хоч людина схильна лінуватися, та ви не здавайтеся. Згадайте слова нашого улюбленого Господа Ісуса: «Просіть – і дасться вам; шукайте – і знайдете; стукайте – і відчинять вам. Адже кожний, хто просить, – отримує, а той, хто шукає, – знаходить; і тому, хто стукає, – відчинять» (Матв. 7:7, 8).

Якщо ж у вас уже утворилася група з двох або трьох людей, то не зупиняйтеся, працюйте і моліться. Це нормально, що вас мало. Люди ніколи всі одночасно не долучаються до нових процесів. Дослідження показали, що спочатку починають працювати тільки ентузіасти, а їх у колективі всього 2,5 %. Якщо процеси не зупиняються, то потім долучаються ще 13,5 %, яких називають ранніми послідовниками. Згодом, якщо продовжувати, долучаються вже 34 % – рання більшість, а потім ще 34 % – пізня більшість. І завжди залишається 16 % нерішучих людей.

Залучення до служіння нових членів класу.

Отже, ви утворили ядро. Це ядро має поступово притягувати до себе інших членів класу. З'ясуємо, як це зробити. Спочатку

потрібно зрозуміти, що не можна новій людині давати велике навантаження. Пророки доручали своїм учням просто лити їм на руки воду, носити одержу й інші звичайні завдання. Це демонструє нам принцип: не важливо, що ви доручите новому члену групи, головне, щоб він був з вами в процесі.

Наприклад, ви можете запропонувати йому просто молитися за вас, коли ви будете проповідувати або роздавати книги. Для того щоб позбутися страху перед виходом на місіонерську територію, ви можете організувати молитовну прогулянку вашого класу цією територією. Як це? Спочатку просто ходите і тихенько молитесь за людей, які живуть на цій території. Потім молитесь, щоб Бог послав вам людину, якій ви могли б допомогти. А згодом моліться, щоб Господь дав людину, з якою ви б могли поспілкуватися чи подарувати їй книгу.

Велику роль у процесі залучення нових членів класу до місіонерської групи відіграють пережиті досвіди. Перед уроком СШ дайте можливість людям з місіонерської групи розповісти натхненні місіонерські досвіди. Якщо таких не було за тиждень, то моліться, щоб Бог дав вам пережити такі досвіди. Якщо навіть була якась звичайна діяльність, розповідайте про неї з невідомим ентузіазмом. Та якщо вже немає ентузіазму, то розповідайте просто і просіть про молитовну, моральну чи фізичну підтримку, мотивуючи людей тим, що Господь залучив нас до Своєї місії і нам потрібно її виконувати.

Ще одним інструментом у процесі залучення учнів є підбадьорення та підтримка втомлених чи розчарованих. Звісно, у роботі будуть як успіхи, так і невдачі; як перемоги, так і помилки. Це нормально. Досвід – це результат глупоти, але водночас досвід – це основа мудрості. Саме тому завжди дозволяйте людям припуститися помилки. Не докоряйте, а краще підбадьорюйте, і вони обов'язково виправлять те, у чому зазнали невдачі. І тоді ви досягнете успіху. Запам'ятаймо правило: крапля розуміння заспокоює бурю хвилювання.

Отже, продовжуємо створювати на базі класів СШ місіонерські групи і залучати до них усе більше членів класу. Господь прийшов Сам у цей агресивний світ і зумів з 12 учнів

створити багатомільярдну Церкву, яку не зможуть здолати ворота пекла. Хай Бог допоможе нам зміцнитися цим досвідом і силою Святого Духа.

*З надією на Господа та вірою у вас,
дорогі наші вчителі США,
керівник АМ, США та ОС УУК*

Р. Проданюк

Посібник з вивчення Біблії в Суботній школі з коментарями для вчителів
на II квартал 2025 р.

**АЛЮЗІЇ, ОБРАЗИ, СИМВОЛИ:
ЯК ВИВЧАТИ БІБЛІЙНІ ПРОРОЦТВА**

Шон Бунстра

Директор видавництва **В. Кулага**, головний редактор **І. Джердж**,
перекладач **А. Чепель**, редактор **Л. Шаповал**, теологічна експертиза **І. Корещук**,
коректор **О. Мехоношина**, верстка та обкладинка **В. Кузьменко**, відповідальна за друк **Т. Гришок**

Формат 84x108/32. Папір газетний. Офсетний друк.

Підписано до друку 15.12.2024 р. Гарнітура Октава. Наклад 1750 прим.

Видавництво «Джерело життя» 04052, м. Київ, вул. Лук'янівська, 9/10-А
тел. (044) 425-69-06, e-mail: dzherelo@ukr.net, www.adventist.ua, bookson.com.ua, lifesource.ua